

د الحاج محمد حسن حسام
Ketabton.com
منظوم کلیات

تارینا لوشه

اوچپنی

اما بیی بایوی او شراوړې وطن افغانستان کوچه ثور دمدمیې انقلبس کامیابی او کپولوالا رکمپدی تیس نونگا او شره پولپگالا پړاو دې پت وړي ارزشوالي لَمبلايه دې اوړتا وطنس تکالي لپوني ملیتبلايه کويه پشه یی ملیتس جب او فرهنگستا وړلپک، پورا نپک، وشلپک او وړې آنتې پېنوپکس بکار زمینا، گه پورا ظالم او مستبد حاکم رژیملایه کوچه می آنتې هیچ پام نه باییک، برابر بیک او مه ونټې کوچه نیادارکالی لَمبلا شره پولیچ او نتیجا کوچه نه کپولا پشه یی جبپس شعر او ادب آسمنس لوش او جلالکالی تارا شامیک ابلي لپنای نیچ، بلکی شعر او ادبس وشوا او پراخ آسمان کوچه انخول نونگی تجورا (تارا) به جلگیچ که تانک وار پلا مه آسمنس لا سدوره تانی او دولستا بوگری کوچه وانټ گور بکن.

(تاراینا لوشه) نامپدی ابلو پشه یی شعرنا چاپی مجموعا اما پشه یی ادب آسمنس ای انخول نونگی جلكکالی تجورکس لوشه شی گه ثور انقلبس جلكکالا لوشی اودای استفادا پلامه واکه جبویی شی.

مه اثرس پرکپدی امه نه کپولا منجه اچکالستا (محمد حسن ابد نورگلی) اړستا اړکه او احساسته اودای گه تانک خلکه، وطن او انقلاب پلا کومرا مینا

دارگا، خبر بیاگمان بلکی کپتا باگمان پشه یی جببس لیهان (لیکان یا نوشتا) او لغته شره به پرجمان او ادای ادبی تنستن مورمان.

محترم (محمد حسن ابد نورگلی) اېسه کو گه تانک مه ادبی ټوټاينا جوپېک کوچه رعایت او تي آنتې پام کېویی شی، اېلو سی که تانک شعر بلیی پشه یی جببس کوتي مشخص او محدود لهجا آنتې منحصر کېو یا نشن او وري یوکه تانک شعر کوچه غیر پشه یی لغتنا یتېک اودای بو اندازا جا جان رشویی شی، گه یو لَام تانک وار پلا جببس ادبی بیک، سوچي بیک او معیاري بیک کوچه گن او خاص رول شره پولېگا او بو قدس وړي شی.

مم تانک وار پلا تانک گوند او انقلابی دولت اودای امي نېک لَمې خاطرې که پشه یی جببس تانکواک اثر قومپلا او قبایلنا نشرات ریاست گرای چاپ کېچان بو منیک کاگم او شاعرس وري به کامیابیا اېریاگم، امید شی ثور انقلابس بهرستا کوچه وري به انخول پینچه ټېبورا بوگن او بکار کندهستا اودای خلکنا اړه وري به تازی بن.

محمد زمان «کلمانی»

افغانستان

وطن اما افغانستان امه شره گران شي گران
میرا نایدي دروا شرین شریي پوان شي پوان

دروا شي که پوړا، چپووا یا دره وا
اما شي اما وپرین او جانین، شریي دیوان شي دیوان
ویرین که جانین شي، شیرین که مالین شي
میخي وطن، میخي ختن، پوره نیک کو، دوان شي دوان
پوه شي سود وار، آسیا منجه چندوا
خوشبختي مي کچه، اړ جمعی مي کوچه، لېوان شي لېوان
وطن شي ام از اد مستقل او شورو دلۍ
کیمان ننگا، شهامت افغانی دی وعدان شي وعدان

خلگه گوند پند لړویک دی امه
جو پيس ای نظام تادوی، بت جیوان شي جیوان

۲۶/۱۱/۱۳۶۱ - کابل

خلگنې

بجدا بجدا گه سهار بېوا شې
وردا وردا گه بهار ایوا شې
قلمی گوردا تربکنی اوړا دا
توپک استه خدمت وپنس کار هڼوا شې
ای پشه یې ملیتس خلگي
ای بلوچ ملیتس خلگي
بجدا بجدا، انچیلایه لوسدا
تاردا سهار بېوا شې البه بئار اېوا شې
انچیلایي چالدا انقلاب بېوا شې
تیس نونگا تگاملستا کاو پراوا یوا شې
شهید اشیدی کفن سود راشې
ایمه کوچه ای تحول ایوا شې
ای نورستانی ملیتس خلگي
ای پشه یې ملیتس خلگي
بجدا بجدا، انچیلای لوسدا
تاردا سهار بیوا شې البه بهار ایوا شې

کیګه ویر یچو کیګه بېلیچو
تانک منجه جنگیدې و یچو
خیمی دشمن البه پینچو
افغانستان ودای ډکیچو
ای ترکمن ملیتس خلګي
ای ازبک ملیتس خلګي
بجدا بجدا، انچیلای لوسدا
تاردا سهار بیوا شې البه بهار ایواشې
ایمنې ګار هنیم قلم جبیدې
شاردا انقلاب لوشېدې
وطنی جو پیدا تانک استیدې
پوې ننګا کدا اشه زور یدې
ای تاجک ملیتس خلګي
ای هزاره ملیتس خلګي
بجدا بجدا، انچیلای لوسدا
تاردا سهار بیوا شې البه بهار او شې

۱۶/۴/۱۳۶۱ - کابل

جوان آنتې

كانتې ورچوا آی مي عصرس جوني در ترقيس بت چالوا شې
كارونې شاپړيا سهار بيوا شې سوريس انچه به الوا شې
اندارا گينچ تارا الينچ تينا مزلی بيرو متا شې
وری وری وخت ویتگا
لهجواتي ویتوا گېر نه ایگا
قانون شي طبیعتس نه تستگا
پتای تاریخس ای گوزار لسه کوچی کو لیکوا شې
تیسې پندې گوره شری شاپړې هدف کو پو لواشې
خوشبختي اېر تانک وطن کو که شری تينا پوا شې
افغانستان حق دارگا
تینه لهمیدي پورا بگا
قانون شي طبیعتس نه تستگا
کیمی گه مو چتینچ تينا نفی استای دیوا شې
هدف وری اسلام بانا یدی جنگ اوپروا شې
کینستې تنگا وسلستې گورا وطن تينا شې
دشمن تينا منجای پگا
تروریزم شامیک تگا
قانون شی طبیعتس ته تستگا

۱۳۶۱/۴/۱۲ - کابل

امه بجوي آيس

استبدد متن جنگ کایس، استثمري نه اور یسي
ترور اما دشمنن، استعمبري نه اير یسي
وطني جو پیسي جو وطني جو پیسي
دشمني نه اور یسي دشمني نه اور یسي
ایله اما شعارن، ایلو اما شعارن
وطن ام وطن امه میس ولهیلی آیس
پشتون، تاجک ازبک، نورستاني که پشه یی آیس
ای وریس قربان بیوی آیس
ای وریس دوان بیوی آیس
ایله اما شعارن، اېله اما شعارن
بس شی گه بیلچن انگرېز نو می او تی دې
ست و یا سال آ اوته ننگا کچن او تی دې
وری نه بیلیتان بیدن
وری نه اوریتان بیدن
ایله اما شعارن، ایلو اما شعارن
حق مبارزا شی اومه کامیاب کیسی
حق مبارزا شی اومه کامیاب کیسی
ملي و حرت کوچه، شري دې پولیسي

جهنې بوجلیسي جهنې بوجلیسي
قسم شي نه اوږه یسي قسم شي نه اوږه یسي
ایله اما شعارن، ایله اما شعارن
افغان وطن سوره خول لوږوا شي
لږوانشي لوشي کو شاروا شي
جانين شري پيووا شي
پندين لوږوا شي
ایله اما شعارن ایله اما شعارن

کابل - ۱۴/۲/۱۳۶۱

وطنس مینی

وطنس مینی شی آرام میس ترقی خاطرې
وړیم مالیم شی قربان میس سوکالی خاطرې
تاکه زندا تما آ، میس ایگری خاطرې
گین تنگوا توپک استه، میس آرامی خاطرې
دشمنستا مندیمی، وطن اودای دیکېمی
استستا نه اوریمی، وطن ودای کتیمی
مینستا آ داریمی مینستا آ داریمی
ایله مینا وطنم، بو شرام گران شی
وطن گران شی شرام، داین دروام شی شرام
تاگه دشمنی تی ورچ حرام شی شرام
کایمی خدمتستا آ، حقی مدام شی شرام
مینه منستم یو پینوام شی شرام
پوه ختن شی ختن، دریئ عدن شن عدن
مندوی یدی جا بر نا زور گرنا، پلتن

شر لاوني دارينا، شر هنوا مې متن
ایله مینا وطنم، بو شرام گران شې
آمي وطنس آیما، وطن مینا شې مینا
آمي ختنس آیما ختن مینا شې مینا
آمي عدنس آیما عدن مینا شې مینا
آمي اتن ایما اتن مینا شې مینا
قربان شریم شې شری
وپریم مالیم شې شری
پو جانیم شې شری
اپله مینا وطنم بوشرام گران شې.

۱۳۶۱/۱۱/۲۷ - کابل

ای وطنم

ای مینی گران وطنم ته پوای شیر مردنا
الیني شر او باري تي گه چادر آی باتورنا
مرچل آی اړودینا او زانگو آی سربازنا
تیني نامه ودای قربان بیم میني سودري وطنم
میني گوشنگم میني گورم میني تنم
تینه کچه کوچه وطنم نهضت بت بجوي شن
اړپین که ودان کندي قوت بت بجوي شن
تیني گلله داره کوچه غیرت بت بجوي شن
کونر کارهنگا، نونکي نغما اولس انتې مگا
اباسین کوچه سېلاب شې امو شاباس دیگا
ننگرهر ودای انشیتان، تا هرات او بدخشن جا
هلمند وادي ویتتان، تخار او تاجوزجن جا
کابل، زابل، فاریاب، پکتیا او تالغمن جا
جم وطن نغما نغما شن ارگرای ترانا شن
انقلابي زندی کیچین او نونگي کوی ولولاشن
مایم گران وطنم ازادیبي مبارک تیان

ظالمنه ودای خلاص ای چو تینینې مبارک تیان
ته جغا ای اسیاس اورني بي مبارک تیان
ابلی گینج تیني ودای سود ري سورشي الوي
اندر اويل ويتوي شي سود ري سور شي الوي
انقلب لوشه کوچه ای وطن، پوراپيې ودان بيې
اویای بت بجوي ان ختن کوی ابادان بيې
وري خوار او فقير نه تي ته بوجل بوستان بيې
تیني پراخ فضا کوچه طمعا داریس بیبي زندگیس
بکار کاروان شاریکن دمتاکتیکن بند گیس
ای میني سود وري وطنم مینا افغانستم
تیني پوه ودای دوان بیم ای میني ختنم
اگه شریم تیني در کرې توې دیمې ای وطنم
افتخار شرای آکیم، خول گه اړستم آی ارمني
شریم توې دیوام شي او جانستم آی ارمني

۲۰۱۳۶۲/۵/۲۰ - کابل

ترانا

وطن مینې لیلام اس آ مجنونې
تاگه زنداتم میس مدیونې
صداقت پلاخدمتستا آکیمې
شن ار دار دریئ ممې کانونې

امیس مینا او دای پیدا آییم
کیمې ننگا بو اوږودا آییم
دیوا ممې سبق شې داریلای
نرم آییم مگر نرمې کوچه شخرا آییم

یاو مینه شره گران شې یو وطنم
ای پالی کوچه جهان وری سوتنم
ممې ترازا کوچه گران شې
شمی ای لامیم گه خه پتنم

وه وطن تینه نامه ودای قربان بیم
انو نامینستی گه اریمی بو شادان بیم
بهه وخت مینا ارمنم بی پورا
گه، تینه ترقي خاطري آ دوان بیم

زندا آییم دروا تینی کچه کوچه
گن بیوا آییم تینی اړه کوچه
نعمتیلاى مـم بو ایویم شن
آنشام تانک بخچه کوچه

آ پولهي آم وه وطن، ته مینی ایام ای
اورتان نه بیمی دشمن کوگه هیام آی
غیرت زانگو کوچه آتو لپیکم
از نا کوچه مریکی گه اویم ای

۱۳۶۲/۵/۱۳ - کابل

شیمیس سنگري

صفا فضا شي، بکار هوا شي
سودورا میناس شیرین دنیا شي
انسان ازاد اس پیریک نو یک
متنی فکر بت ارتقا شي
پر دا چرینچ شامیک او چاس
ویشین بیک لوش سور الوا شي
پلان بینچ شنډ بلیکا لاس
صفا اریس پاک عقیدا شي
هر کي اړه کوچه میناس انگري
هر کي دوره کوچه، شیمیس سنگري
یو باغ جو پیک، شونیک گلنا
سودوری نغما شن شامیک بلبنا
چراغ شچیک عشق او میناس
جو تینچ وزر شلیک پتگنا
نه خفتانی شي نه چرت و فکر
شیرین دنیا شی بت انسانا
نه بت تخریب شن نه مچ تهمت

تانک منجه واقعي دوستنا
وطن جو پیک کو، لہمیس انسری
هر کي دوره کوچہ شیمیس سنگري
لیونگري برابري او عطوفت منجیکه ایک
انسان او عدالت منجیکه ایکه
اړتپوی شن انگر مینای دي
لاړ شره گڼ قضاوت منجیکه ایک
که گه صادق اینچ امه وطن کو
خلگه پلا خه قهرمان منجیکه ایک
خلک بت اي آن جهان اما شې
فکر پر جکس او معرفت منجیکه ایک
اما خلکنا یو شی شوعري
هر کي دوره کوچہ شیمیس سنگري

کابل ۲/۸/۱۳۶۲

نونگا بهار

نونگا نونگا لشییم، دو کنا بړین بدل لړین
نن ارايي موجود کوچه، تازه ګي او جل و بل لړین
نه لشییم او تاریم، دو کونارنگ یدې
نونګي نونګي ایوي شن، کوناس وري اجل لړین
وخت نونگا موسم نونگا نونگا بهار شي
طبیعتي نونګي کیچین، سانګ شي او که دار شي
نونگا موخانا، او نونگا سقي یدې ایوا شي
وتا تازا شراب نونگا بت خو تکیوا شي
نونگا مطربي جیکین، کوتا شره رباب
نونگا سازو غزل، ارکي دوره ودای نیوا شي
نونگا نات نونګي چوړي، نونگا نگار شي
طبیعتي سودوري کیچین سانګ شي او که دار شي
وخت نونګه ایوا شي خلکه ایردانونګا چار
نونګي تقاضاشن نونګي بین نن لهام و بار
نونګي پشکین ګریس او کوني نه شن درکار
نونگا اما مقصدن او نونګي اما افکار
نونگا اما مزلمن، نونگا گوشینګ او ګار شي
طبیعتي سودوري کچین سانګ شي او که دار شي

کابل - ۵/۱/۱۳۶۲

پشه يي مليتس حدي

انشیتان گلېهار شتل ودای
سر آلک جاپیچ درا کنای
کابل کونر نندي منجای
هندوکش جنوبي دمن ودای
چند واپشه يي مليت
کوچه شپته اي وحدت
کنیا وطن شره غیرت
دارین ککړا شهامت
تاریخ لگي کوچه اصیل وای ثابت بیوي این می وطنس
لیونې ملتیلای کوچه عاجز آین بت توجه مینې بیوا شې
درنا ماشې که اسکین، تگاو شې که اوزبین
الیشنگ او یا پوشکین، الینگار شې که تتین
ان پشه يي مليتس قومیلی
ای جیبیس لایلی
افغانستنس پولهیلی
وطن شره د یوي شن جانیلی
تاریخ لگي کوچه اصیل وای ثابت بیوي ان مه وطنس
لیونې ملتیلایه کوچه عاجز آن توجه مینې بیوا شې

آریت شلت او واماگل، شماش چلس یا کنه گل
دره نور شې که نور گل، کیل کوربیک یاد یوه گل
سواد ودای دورنگا بیوي آن
پوره کونی رواجیلای دې تستوي آن
عنعنای دې پوروي آن
لیونگری دې تربیوي آن
تاریخ لگی کوچه اصیل وای ثابت بیوي آن می وطنس
لیوي ملیتیلا کوچه عاجز آن توجو مینی بیوا شې.

کابل - ۱۷/۱۲/۱۳۶۱

میس نو منگلی

کامیابیس مبارکیه می نومنگلس لهماه گار ننی دیم
چوی مترقی دنیاس دهقانیی دیم

چوی امپریا لیستی وطنیلافاشیزم رهبری دی
مینا مندیکستا افرینه شورا گنن دیم
چماری گوزار گه ایکین فاشیستنو بو ناکار
تی پتای شیمس پیغمی چوی مظلومنی دیم
ویریس مالیس قربانیه گه دیوا شی مه جنگه
افرینی ویست ملیون شورویس اتلننی دیم
ای اسسته توپک وری اسسته گور یکننا قلم
گوشنگ ودانی شور ویس گن قهرمانی دیم
شیم او ترقیس وعدابی دیکین دنیاس لهماه گار ننی

می و عداس شابسیه واقعی پر لتر ننی دیم
ایرینچ فاشستان که سوسیالیزمی منجای ناندی
تو لعنت می ناروا هنچالیس وایکا لنی دیم
نن می چنتی وطنیلا گه دروی شنا ازاد
مینا افتخری گن شور ویس اولسننی دیم

زنا تیانا زندا تیانا، شورا گننا گن وطنی
می تلنس گرانیه چوی دنیاس زحمتکشنی دیم

۱۳۶۲/۲/۸ - کابل

شونیک بوستر

کوشې ګه هوسس چپی انجه لګا
ساقی نیسا او هرو تاپورن بګا

سنگې ګر سینې چالیچان الینې شی
خوی اسمن شره وطن پورن بګا
محنت وری باغونس منجای نیکین
شونیک بوستر پلاهر گل چالن بګا
تنسلیک پتای لینه ازین گلّه خاطرې
الینا بخمل کوچه شونیک گل لشن بګا
چلیک دور اوشونیک چیرا غاتولس
بلبلس مینیی باغه شره مندن بګا
هر طرفیکه تاریم گل و بلبل آین از نایدې
طبیعت کوچه محبتس بقی پرن بګا

شونیک که نن چمنس شی دوره هر جای کوچه
شهیدا شیس شی رنگی جلکن بګا

محمد حسن حسام

۵/۲/۱۳۶۲ - کابل

مبارکي ديم

نونگا کالیس مبارکیا چوی قومنی دیم
شیمس پیغمی می وطن گنی اولسنی دیم

استیلا دیچوای وری کومحبتس شاباس شاباس
ایگریس مبارکیه افغانستنس هر کوتی جننی دیم
وطن شره گه دیچین جانیلی روحی آرام تیان
کاو وار درود، درود درود، تی شهید ننی دیم
ډونگی شره گه جیچین ما شیندار وطن خاطری
جای انچه شره اړه انده تیخول جواننی دیم
خوشحال ماشین پشکن گه لهماه گار این تستوی
ونتیک سانگو ورگیس چوی دهقاننی دیم

ثور انقلابی مساوی حقوق دیوی شنا ایمنی
مژدا ملی مسئلا حلس چوی ملیتننی دیم

۹/۱/۱۳۶۲

شاعر آیم

انووا شاعر آیم
اېروا شاعر آیم
آوېروا شاعر آیم
خو بجوا شاعر آیم
مینا مرمم، مینا مطلبم
مینا هدفم، مینا مقصدم
تانک وطن کو، تانک ختن کو
خدمت کریک شې
زحمت کشنې کومې مریک شې
آپشه ییس شاعري
آآریاییس شاعري
آدیگا نیس شاعري
آیم کار گریس شاعري
تانک جبیدې تانک اړیدې
تانک مغزیدې تانک استیدې
افغانستان کو، تانک وطن کو
خدمت کریک شې
لهمه گارنې کومې مریک شې
آخو شاعر آیم جبیس

نه گه شاعر آیم خالیس
وخت ویتوا شی خطیس
وچستی اوړا بجیس
جور او جفا اوړ یکم مجنون لیلا اوړ یکم
خوشحال خفا اوړ یکم ویر ازنا اوړ یکم
افغانستان کو تانک وطن کو
خدمت کریک شی
دهکاننی کومې مریک شی

محمد حسن حسام

۵/۲/۱۳۶۲

آ اوتیس پوله ایم

آ اوتیس پوله آم گه انگر بز کو شکست دیکین
چنگ مرچل کوچه جانہ اشې دې شنه لیکین
تانک وطني ننگا کییکین
تانک وطني ننگا کییکین
آ اوتیس وای ایم گه استعمار متن جنگ کییکین
ظلم او استبداد تې زمانه کوچه مندییکین
تانک جانہ ماریکین
تانک جانہ ماریکین
امه تینا او لدي اوتیس پند یا شاریکن
وطن متن ابله عهد او قول کیکن
که تو کامیاب کیکن
که تو کامیاب کیکن
خواری هنکالیو می دوسس ارمان کیکن
شره شې که ماله شې که جانہ شې قربان کیکن
وطنس بیرغی کو بی دې سود وراکییکین!
اشیدی سود راکییکن
آ اوتیس پوله ایم گه انگر بز کو شکست دیکین

کابل - ۵/۲/۱۳۶۱

داین

وطنس داینی قربانی شی، قربانی گن افتخار
آسان لهام نه شی، میس گتکی شی درکار

هر اوغنس وظیفی شی گه می داینی ادا کندي
قربانېدي ازادي استه ایگای گوزار تار
ایله رسم شی اما گه درواشی پوره کنې دې
گوراگنا پایه مندیچن بونا کار
انخول قدرت جهنه نه شی گه ممی مجیدی تارن
امه داین ودای بین گن گن استعمار
وطنس داینی امه شره پولیکن
مر امن انسانی شی، هدفیکه پولیسی بوبکار

مستبد ناکوری کنوی القه ودای
ارتجاسعس لروا، خفاس استتشار

۱۳۶۱/۱۱/۲۸ - کابل

اما مبارزان

کودن گه گوندس موسس کنگری جویگن
حق او عدالتس مبارزی پوره شاپریکن

شاپریک مبارزان طبقاتی او بورو ندی
فیوډالی نظام شره آر شچه لیکن
خواری هنکالی نمایند گیدی گوند پورا بچ
چدی منگل کاله دموکراتیک نظام جو پیکن
تحولات منجیکو اینچ اجتماعی اقتصادی
حق مبارزان چوی دنیا خلکنی لروپیکن
نونگای، کوناس جایه انشیکین چوی ونته
تبعیض نژاد، تبعیض جیس بوجل نویکن

عدالت دی تستوا مبارزان شی اصولی
می پنده کوچه، اصولنا پیرو یا امه کیکن

کابل ۱۳۶۱/۱۱/۲۷ - کابل

پوین

پوین اما بو مساعد، هر خټنا کو جنګلي الیني شن
دور پټ درای کوچه، خزاننا تخول چندوي شن

کوچی نندی شن، اوکتا شلیک چیریس
تستوي ګن دار یلا، ایمې دي نووې شن
شلیک شي که شونیک، المونیم شي او که مس
مې پویس محصل، باتور نې دورې شن
اما وظیفان شی ګه مه پویس دار یلايه ګلا کمان
سنگستن هرونته، بوز خیرای دې پوروي شن
شاباس ای جواننه، مي ز خیرای لهمیدې و ایمان
شام ویتوا، مریخس تاریی بت الوي شن

ساینس تکنالوجي علمه شره جانستی مولیا
پوستې جوپیا انجیلای بت چالوي شن

کابل ۵/۱۲/۱۳۶۱

وطنس کارهنکي

اصیل و یام، دهکان او لهماگارا اپن
اکثریت مېسې جو پین مېنه کوچه

ابادې شې مینا حقم آ ای پریم
شې ازادي د نه هوننا مېنه کوچه
دروي امیر اثنای دی، افغاننې
دارین حق لیونې ملیتیا مېنه کوچه
آپت کوچه نیوی آم افتخردې
انقلابس گن بیوی قهرمانان مېنه کوچه
انتظریدی نیوی آییم جواننې
ای سودورا نظام جو پین مېنه کوچه
د منم شې بوپاک اوریشام تاریخي
نهضتیا لاشن بوجوی، مېنه کوچه

اچیکین پرتینې خواری هنکالیو
ایواشې تحول، او جنبش مېنه کوچه

کابل ۱۷/۸/۱۳۶۱

نامېدی مسلمان

کې آين ارتجاع پلاگې اکتوبيوي آبن
تينا موقف طبقاتي استای ديوا شي مه وطنه

خواري هنکالينا اشه پیکن صدويا کال
البه دشمن کچې کوپنا نیکن تيسي جنه
کارهين سرچندک کوگې امه مجاهدین آيس
اسلام شی چند و اخطر کوچه افغانسته
هنچالی طبقاتي شی اسلمې بانا کیندي
کوتي جنايتستا لوريمي مې اسلام شره مينه

جومات شي که مکتب، شفاخانا او که گوشينگ
انگر ودای کنچېن مې نامسلمان داره مارنه

کابل ۵/۵/۱۳۶۱

اما وطن

اما شونیک اشيدي گتوی وطنن
اورتان نه بیسی گرداره مارننې

مالین شیرین شرای پیوا شې
دري دهکان او زحمتکش لهماه گارننې
تېنه اړه کوچه میناشن لکه آییس
کچستې نه اوریسې شو کمار ننې
خدمتستې آکیمې گه اما اي
اي دیلستې به نه دیمې مکار ننې
مکار نه بیلوي آی ست و یا سال
خلگه جواب دیکین جبار ننې
استبددس کنجا گتې چوتوي تېنه کوچه
چماری گوزار دیوا شې عدار ننې

ازادي توي دیوا شې طبعتې
شرې ننگوي نه شې انگرېز ننې

کابل ۱۵ / ۹ / ۱۳۶۱

ناتو آنتی

امپریزیم ډډای امه وطنه
نا اعلان بیوا شدال جنگ شاپرو شي

فیوډالنه کلدار، پوند او ډالردی
ریگن شره جانیوا لکنوا شي
دمن هنین مرتجعین انگری انتی
وخت و کامینا جتکستا ایوا شي
ناتو کمپ آنتی اممیم گه امه اوږدان
افغانستن ودای ویتنام بت جو پوا شي
قهرمان مبارزه پوره شاپر یکن
کیوبا کوی کامیابی بر خان بیوا شي

سوسیالیزمس کمپی شي امه پلا
گه راس کوچه شورا گننا وطن تستوا شي

کابل - ۲۰/۹/۱۳۶۱

کیس استه اشیدی شونیک شن

ورچستی ډکیا و تسستی شرسستی ټکیا
وری ویست منگل قرنس اخر بیوا شی

انچیلای لوسیا کړ نسستی چالا
جانستی مولویا احوال بدل بیوا شی
لش سور الک تاسور جنډک جا
چنده کوی امپریالیزمی جب کنوا شی
چدی گه جنگ شی امریکا لهدی حاضر آس
ماریک مینا هدفی چوی دنیا کو لشوا شی
کمپوچیا، که فلسطین ویتنام کوچه
میخی انچ انیکي دی شدال جنگ اوړوا شی
سلوادور، نامیبیا، کیوبا، چلی کوچه
کیس استی زحمتکشنا اشیدی شونیک بیوا شی

نیکارا گوا و افغانستن کوچه لشیس
ناروا آست جنگیس لگا کیوا شی
اتومی انچالی کو تالاش کین
دنیا چوی ابو خطر کوچه ویوا شی
مجرمان می جنایتنا پینیدا
هژمونیزم وشوونیزم شری به امریکاشی

کابل - ۱۳۶۱/۱۰/۹

انقلابس بار و انتی

سـیلابی چپاینا آیـی اس شـاړوی
سرچشمیـی بـو سرشـار اودمـوی شـن

کوشش کین غلیمان گی تنگېدی می سوئیدی
خبر نه آن گي میس چپي انقلابي شن
میس جلبستا کیمی انشیتان نه بیندی هیلای دی
هیله مارنا چلو تی منجای نیوی شی
ډیل اوواری، خس او خاشاک ئس وایکالی
طوفانی چپت دروی دی انوی شن
تاریخ لگا کوچه افتخر دی یآده کیسی
سکندرس پلتنی یی مندی شن

تسته نه بین جباران تینی پوړی کو
تکی ورگستی طوفانی کوی شاری شن

کابل - ۲۰/۱۰/۱۳۶۱

مینا احسبم

احسبم دوزخ کوچه
ارمان کیمیا ای جنیت کو

مساوات جمل بر ملایی
پولي هر انسان تانک غزت کو
ای رنگی سیرو او تاس
می پندی دی شاری آس عدالت کو
قدرت جالهام ارزون شیی
مزد احتیاج آنتی پولتکو
ای وری شره بادار جهنه مه تیان
پولن لهماه گار سیاسی قدرت کو

عدالت اجتماعی گه برقرار بییک
تی پشکن مبارزان شی طبیعت کو

کابل - ۱/۱۱/۱۳۶۱

پشه يي جب

داردي گـ روپ منجـ هـ
جای پشه يي جب دارگا

ریشی پوره کوني او تاریخي شن
هندوکش دمن کوچه مرین بگا
آیسی داردي جبسی اس
لبنه تاثیر وري جنبانه اپگا
صداقت پلا خدمتي بوا نشی
البه جا حروف الفانه دارگا
جبسی گوني می کوچه نه شی
باقدرت رژیمنا گوني تگا
رتوی آی دیکییوی آی داریلاینی
وري تینا کلتور فرهنگي ننگپلا

حق توی دیوا شی وري جبه پلا
اولادای تینا خدمت کگا

کابل - ۲۰/۱۱/۱۳۶۱

جس خدمتي

گین تنگوا جانہ پلا عہد کیوام شي
زندې کایمي ثورانقلاب لوشه کوچه

تانک جب خدمت کوچه که لم اه لوانه آم
تینا پورا پیکس تي ارمني مینه اړه کوچه
لهه دی قلمی کاغذی دوره ودای دور کمی
که تستلیمی لیونی ملتیلایه لینه کوچه
پییم دگا، انتیم گلا، انچیم اندي بن
شن محبتس ولولیی پشه یې جیس مینه کوچه

افتخار شری داریم مینا جیم شی
نه وتیم ویلو دواس مه لهماه کوچه

کابل ۲۲/۱۱/۱۳۶۱

شریم او وطن

دیو وطن شره شریم شی ازادی بدل کوچه
ملتیلایه کوچه شروری جهنه یاده بیوا آییم

انگریزی امپراطوری کی کوچی سورنه چنده گاج
شیلهه پلا مندیچم قهرماني م م گتوا آییم
تاریخ لگی کوچه استبداد آنتی شریم ننگوا نشی
مبارزا استعمار ضد دیدی کیوا آییم
کتیچم استعمار گرننا استلی بنده کوچه
دشمنی ارتجاعس پورا دی پر جو آییم

جیس تبیض منجای نیکم می گن وطنه
نور انقلب کوچه ملتیلایه مساوی حقوق دیوا آییم

۲۲/۱۱/۱۳۶۱ کابل

اما دوستین

ازادي اما اول وار پینوا شی شور ا گنه
مینا دوستیاتی پتای امله متن

بی شایبا کومکیلا امله پلا کیوی شن
اقتصادی، که تخنیکي او نظامي امله متن
امه مظلوم ولسس دفاع کیا هر میدنو
احساس بشر دوستتاشی معلوم امله متن
ای وری احترام پلا دوستین شاره اوشی
قربان کیوی شن جانیلی او وپر یلی امله متن
دشمنان وار امله دوستی کوچه کوتین
ار تجاع وایواشی نا اعلان بیوا انچالی امله متن

ورگ کی کوتییدی جدا کیکن زور یدی
ورگه کوی پاک دوستیامیناشی امله متن

کابل ۲۵/۱۱/۱۳۶۱

وطن

اي مشت پويستې شونيك زريدي نه ديمي
دروامي تاتي دې گني ميراث شي مي وطنس

ممي زيات شي گل بوتې ختن مشك وعنبر دې
هر درا سويزر لين دې بوسودرا شي مي وطنس

هر جنگلي افريقا كوي گني موتې دي پوروي شن
هر نديا اباسين چپا چپايدي شاپروي شن مي وطنس

هماليای هر دارستا كوشير جييكېن طابيعتس
هر ورونتي لعل و جوهر و دای بي زيات شن مي وطنس

اي جوهرې چوي دنيا پلابدل كريتان نه بيم
پوشيکين شريئ آش هر كوتي جوه نې مي وطنس

چيکه ميوي قند او نبات ودای شيرين شن
ورگو هويي بو مساعد هر ختنا کومي وطنس

شونیک گل گه مہ لشم شهید نا خاطرې لهدې یاده کیم
هر گل بوتالبنه جیوا شونیک کفن شې مې وطنس

ایله وطن جنټ پلاسیالی کگا بهارو
هر کتالیا جنټي حورې غلمان اېن مې وطنس

جو انځي اړودي مرچل کوپاین وطن خاطرې
کتا لیواسته بیرغ شن ملالی کوئ مه وطنس

لهمگار بې استعداد دارین عالی تانک مسلکه
وطن جو پیک کو، هر دیکان گین تنگواس مې وطنس

روشنفکرنی، کارگری ایډیالوژي شره مولین
ای سود ورا نظام جو پین گه خوشبختي تې مې وطنس

که وطن صفته ویلو دواس (حسن) لگیا تې
پورانہ کریتان بېدې ای حقہ به مې وطنس

۱۶/۳/۱۳۶۱ - کابل

پشه یی ملیت

هندوکش دمن کوچه به گن بیوی آن معلوم چیکه دنیا کو
نژادن آریایی شی افتخار داریس پشه یی دی

ملیتن شی معلوم او نفوسن ملیون دی بوشی
تاریخ نظر پلاگنوی آیس وطن اصلیل وایی دی

اصلیل فرهنگ کلتورس خاوندنی مه پویس آس
مرجع نظامیلا یه بیلوی آس می اوتی دی

وونان پوره کونی شن، رواجیلان بو عالی
جبین شی دموی سانسکرتسی الفبی دی

وطنن ننگا کیکس و نټنام وری ملیته پلاس م شی
چو وی ودای پورا دشمن هنیکا شیلهدی

غرام طبیعی شی، فطرتی ممی دیکین گه اه کیم
چوانن اړودی آن کیمی نه موندیتان بی دی

حقوق شن مساوی ویرا او زو پشه یی ملیتس
ایکتو لهام کین خټنی او چاروایی دی

ملیتن بو عاجز اس شهامت او غیرتی بو عالی شن
یایس اووی لیتان نه بین اړ گد کوچی دی

۱۳۶۱/۴/۱۲ - کابل

بوجوي جب

نووی ای کاو ویاسال، ای مینی ایی او تا تیس جیبیم
کړوی آی، زقوی ای هندوکش گن داریلا یه کوچه

جانه شره ویتیکي بو زحمت جانی ننگا کیکي
نووی نه آی، ډیکيوي مرتجع نظا میلایه کوچه

ثور انقلب جاوړ چی تینا پورا بیک
البه حقوق توی دیوا شی لیونی ملیتیلا یه کوچه

وری شاباس پا بیستی جیا پورا پیک کو
پولهیلا یو اوږودی ان وطن خذ متیلا یه کوچه

دموا فرهنگ کلتور او وونای پوره هونی شن
جانستی بت معلوم شر وری قومیلایه کوچه

۲۱/۱۱/۱۳۶۱ - کابل

شهید

وطنس حقى ادا کيکي و تپايکي شهاده تس
خاطر ای بو تپوی شن که مرچل کوچه لوا ای

بابه گلو و صیب پلاجاني قربان کيوا شي
وطن ننگا کيک پنډه کوچه شهید بيوا ای

تاريخ کوچه نامي ثبت بيوا شي شونیک خطه پلا
ياده نه کنتان بيسي قرباني دي کنوا آی

ارزو گني ارگر ی بينچ، افتخار گتکی دیکاننی
خلگنی اوړکی واقعیت، سور خول لپروا ای

تيني شونیک اشي دي قسم کيس وفادار لهمه گارني
ته ثور انقلاب کو، وفادار قیامت دوس جادروا آی

اچين کيتالی تيني قبریکو شونیک جنډا مينا يدي
سوا لنستا قبول کيا شونیک کفن قبره جیوا آی

کابل ۶/۶/۱۳۶۱

ارمنم

که ای گوزر لشمی

ارمنم نیوا شی

اړیم نشوا شی

گر ارمنم نیوا شی

که ای گوزار لشمی

تینا لگا چالی

تینا اورا نستی

مم گه لشوام شی

مم گه لشوام شی

گر ارمنم نیوا شی

که ای گوزار لشمی

انچیلای سودوری شن

ایرک دی پوروی شن

سورما انواشی

سورما انوا شی

گر ارمنم نیوا شې
که ای گوزار لشمې
چوبل شاپروي ای
کینا پروي آی
اړې خول نیوا شې
اړې خول نیوا شې
گر ارمنم نیوا شې
که ای گوزار لشمې
تینا خوي او خصلتي
بوبيي تینا صورتې
سوره خول لشواشې
سوره خول لشواشې
گر ارمنم نیوا شې
که ای گوزار لشمې

۱۳۶۱/۲/۱۲ - کابل

وی آیام

وی آیام وی اه دوجته چم
شونیک لنی کوچه لامه ودای شاپ چم

انشه نی بیکم شمیله جا املچم
کیلله ودای ویتتان املانتی اه گیچم
شونیک انگریدی جته چم
اسو لنی کوچه شاپ چم
وی آیام وی آیام لیچم
ستن برکوت کوچه نویچم
لیتان نه بیکم سرور انتی الچم
شونیک لنی کوچه شاپ چم

وی اله وی دوگه بولشکم
می دنیا کوچه م جانیم نویکم
دوی استیدی شلیک دوریم انکم
جانیم لکي دي گن کم
خولگی نونگا یاریم لشکم
م خيال دنیا کوچه لپکم
ای ی ناخپای او از دوره ودای کنکم
مندسستم لیاری لکنکم

خلکه پوره گودر کوچه منکم
یاریم دیگر کوچه لشکم

کابل - ۱۳۶۱/۱۲/۴

تومتیډي اوږه چې

ته گه شاړه چې بې پنده   گر به چارگل کیچي نسته
شامیک سورما دیکي انچه   استوري کیچي استه

یار ستي کو شاړه چې

وعدا جای کوپر لچي

اندارا کوچه نوه چې

د پرا انتي لچي

مای پنچو منگلس لامه خلکه لشچي

تومتیډي اوږه چې تو متیډي اوږه چې

ریبر یدی ایره چې تو متیډي اوږه چې

ریبر پلاوعدا کیکی دیگره   نیچي کتالی پلاگودره

گانا منداى اینچ دوه سهره   یاری لشکي تو بازره

گانای دي پوروي آی

نونگي مین بیوي ای

نخرای دي شاوری آی

مای کوی تو سودوري آی

اریکم که لامه رسوا بیوي آی   تومتی گوریوي آی، تومتی گوریوي

نن رسوا بیوي آی   تومتی گوریوی آی

۶/۱۲/۱۳۶۱ - کابل

ویې ویا م

ویې ویا م اولی کوچه اوړ چي
دوریم کیکی شامیک لامه کوچه نو چی
نه پرجه چم کی پلا شاړ چي
اریکم گه شیمله چا او بر چي
بی بی بیچی گه لچي
پاییدی گه شاړ چی
درا آنتی الچی
انگری دی جته چي
بی بی بچی که لچی ویا م بی بی بچی گه لچی
جانیکو، اه درچم ته مچه چي، بی بی بچی گه لچی
ویا م بی بی بچی گه لچی
تو ممی مریکی گه یاریم بو سو دورا آس
صادق آس صداقت دی شاړوا آس
لامه کوچه مینه شره رسوا آس
اوړه تانه بیگیم مینه شره لوا آس
مینا اولی کوچه اوړ چي
خه شاړیک اوته درچی
توپک گولی شره شچچی
بی بی بچی گه لچی

۵/۱۲/۱۳۶۱ - کابل

اړ شجوی

نسته شره جیوا شي شونیک زرای چارگل
چاله کوچک کیوا شي شاری اس نن چوبل

شک پلا تاریم گه، نن وعدی شي دو منگل

یارستا اه پینیمی گه نامه شامیک بلبل

یوینکال پو لوی اس

نونگی مین بیوی اس

آیی خبر بیوی اس

لامه رسوا بیوی اس

عاشقیدی ایلوی اس

لپو تایدی لپوی اس

نونگی اړشجوی اس اه شری مولیم

یوینکال پولوی اس اه شری مولیم

گودر شره نیوی اس

گودر شره نیوی اس

شمند روسس پرانکی خو میدی هنوی شي

درزی شره سویچان دیگره منجوی شي

کو شرا پای کیوی شن پکر کی الینی شی
تستوی لهو نده شره، بیی سوربه چندوی شی
انتظر دی تستوی
اس ریبر یدی ایوی اس
سورما انوی اس
کپ یدی هنوی اس
اړی دی جتوی اس
گانا یدی پوروی اس
بلی دی تستوی اس، اه شریی مولیم

نونگی اړشچوی اس، اه شریی مولیم

بلی دی تستوی اس

بلی دی تستوی اس

۶/۱۲/۱۳۶۱

کابل

اړیم

نن ممی لړی ته بو خفا اړیم
کی مینا یدي بکي رسوا اړیم؟

پتي مرحمس گه ته بيبي بي شري بي
مري گه کی ودای گورم دوا اړیم؟
يار ستي جدایي کوچه خوبو ويري کي
اوپه کی دنيا کوچه مینا اړیم؟
پورا خوشحال ايکي تومت پلاته
البه تومتیدي لړی، خول وار خطا اړیم؟
شري استه کوچه انشیا کی تا مینا یدي
بت خول بیوا آی بي پروا اړیم؟

مینا یو قانونی شی خفا مه به هیچ کودن
خفگن کوچه کوفایدانه شي مندوا اړیم

۱۸/۳/۱۳۶۲

کابل

ورچپس لشکی

سياه انشيوا تينه درگاه انتي ايوا آم
مينستي دنيا كوچه مدام اه نو وا آم
تينا خيالي دنيا ممي لپو ناشي
مه لپونا كوچه بيدريخ اه لپوا آم

كمگوي نزيك په كاو جتيك توي ديم
انچيلاي چالا كاو ويريك توي ديم
اړستم شره جياتد اشنا استستي
غه تپي تننا استي كمگوي تپيك توي ديم

اړه كوچه سادي آي دوره كوچه بونرم
دوستي يي شي شدال مينا كوچه بوگرم
جانستي دركيا هميشا مينه ودای

لږوی نه بیا مینستی، داري انچیلایه کوچه بوشرم

ورچه کوچه لشمی ته درخوای اه آم
مري ممي مري گه ته کیس ای جواب دم
جواب نه مایی اوازي ازنا کوچه ویری
ما یی گه میتان نه بیم ایله راست شی کوکدم

۲۱/۶/۱۳۶۲

خول نه اورپان

ای نونگا استعمرس تاتیا، خول نه اورپان!

امه ولسي گڼ دندیدي خول مورپان

اوردان گه امه جهان چوپیس

کور کم جهان؟

څه جهان؟

گه تی کوچه عدالت اجتماعي تی

ترقي تی

ای وریکو کومکي تی

تفاوت منجای نیوا

سودوري تی یا ادوري تی

ای جهان بی انساني تی

احترام ارکوتی جن کو

اسیای یا افریقای تی

لهمه گار استه قدرت تی
دیکتاتورې پرولتاری تی
دهقان او لهمه گار منجه یاری تی
شیم گری تی
خول نه اوریان؟
شیمه سوره لینه
که تپین انتین اما گینه لینه
خول داویان جنگه پنده
اوه جنگ ویکالا، زحمت کشنایې ایکالا!
امه اشه شره ای سیر بکالا
نونگا استعمرس تاتیایا!
ممی دیوانا کوی لری
دور کودن یه دی و یې او کودن لهه دی ویی
کودن میی که افغانی پنا گوزینه پلا
مییی انسانی کومک کیم
مییی مالی او هم جانی کومک کیم
گرینادا کوچه تانک خلکنی پنادیم
سلوادور، نامیبیا اوچلی
کمپوچیا، فلسطین اولبنی خول مور یان
ای دیوانا سرما یا!
ای شرو یکالا سرما یا!
زحمتکشنه تینه پشکن جبه کنیچان

لهمه گار نه تینه پشکن جبه کنیچان
دور ویتان نه بیی وری
خلکه بیلیتان نه بیی وری
چنتی موریتان نه بیی وری
می پندی شاریتان نه بیی وری
خوی بیوا مسکه ودای
نپا گوریتان نه بیی وری
لهمه گار نه گن قدرت دی
سرما یا جوپیتان نه بیی وری
بو دروغ مریکی
دروغ مریتان نه بیی وری
زحمتکشنه پلا بت کمپ سوسیالستی شاریان
نونگا استعمرس تاتیا امه خول وریان
۱۳/۱/۱۳۶۳

اورا

اورا جلوه گر بی، اسمان شیمس سوړیدی
گه تپی ایله جهان سوړی انچیدی

اورا پرنگی هوای چنچا پیغام اچدو
تخرایدی او مستیدی، گونگوشتو شیمس چرخیدی

اورا گه تپی کراس چیکه ساحی
اورا گه لوس بن انداراس چیکه ساحی

اورا گه فضا کوچه ار گرای انجلی
پاک علم شیمس

زندگی لینی کرن او ته اولس!

گه هنوی جنگیس افت دی

اېرین کیمی گه فارغ بن

اندارا ودای لوشی کو

اورا، اورا!!

که پولی ایله ارمان اما شریکو

۱۲/۱/۱۳۶۳

ای بوجوی جیبیس شاعري کو ایرگا

کو ایر کا ای بوجوی جیبیس شاعري
پشه یی جیبیس شاعري، دموی جیبیس شاعري
افغانستانس گن ولسني اوچهن گن ولسني؟
عدالت اجتماعي
ایله شی میس ایرکي، شیم او ایکري
پورا پیک او ترقی، لیونگری برابرې
نن تی یا سبا
ایرگا انخول نظام
پشه یی جیبیس شاعري، یو داردي جیبیس شاعري
دموی جیبیس شاعري

***

ایرگا ایله شاعر گه دنیا س خلگي
چیکه سیرتن او تی نه تن
تمړي نه تن
تني نه تن، لوی نه تن
ای وری تانک منجه اوړوي نه تن
جنگ انگر شره جوتوی نه تن

داړه مار گڼ دندیدي
مظلومان مندوي نه تن
مه جهنس گوراویا که څه صلح شی
جنگ شيله پلا ویروي نه تن
ترقي کارون ودای کیمي دروی نه تن
میگا یو خوشبختي شي
پشه یی جبیس شاعري، یو داردي جبیس شاعري
دموي جبیس شاعري

***

ددا، ددا ای وری کوا!
افغانه
استیلا لیونگریسي، ټنگدا کینستو ایگریس
شاباس اوړدا ورچستو اوړدا
قلمی گوردا، کتبی چالدامه وطنس
گڼ ولسنه!
وخت ویتگا، یو قانون شی طبیعتس
ویتوا گرنه ایکا
شعر جییدی کار هنگا
پشه یی جبیس شاعري، بو جوی جبیس شاعري
دموی جبیس شاعري.

***

کو گوناوه شی تومړی نه تن، چوی پت تن

بیبی چیلای دی
لام بدل بن شهر یلایدی
می گمبیری، می گمبیری
که گورا کوچیی او بریکیدی وتین
پر تن باغیلا یدی
سنگین ختن بی
عصری قلبا یدی
بجلیا بجلیا مه اولسی بجلیا
ایله وخت بت ورچیس نه شی
یو وظیفای شی
پشه بی جیبیس شاعری، بجوی جیبیس شاعری
دموی جیبیس شاعری
اندارا ویله کوچه گه
کانی شچه لیسی
دومیدی دورستن شامیک کیسی
استستن جتلیسی
انگر لوشه پلایایی اووستن ایسی
نه مو لیس گه کوشن مادی نعمتیلا
کومویس گه کوشن معنوی نعمتیلا
ثور انقلب لوشه کوچه!
ما مادی او معنوی نعمتیلا یه تانک خلکنی لروبیسی
مه کانی انگری

برقیدی پر تپسي، جهن انتي لړويسي
واقعتس ميکي گوناوه نه شي گوناوه نه شي
پشه يي جبيس شاعري، بجوی جبيس شاعري
دموی جبيس شاعري
مه کنډر او کنډولا په گه لشي مي
مه دوروي گوشنگيلايه گه لشي مي
سواد ودای دورنگا بيوي پولهيلايه گه لشي مي
بي ډاکتر شفاخانا په گه لشي مي
مي بوزيات مرضيلايه گه لشي مي
ايرکيدي پوروي انچيلايه که لشي مي
يو گناه شي، يو گناه شي
لشه نه بيگا
جته گا اسک بگا
پشه يي جبيس شاعري، يو داردي جبيس شاعري جبيس
شاعري
دموي جبيس شاعري
می گناينا خاوندنه ومري پيندا
می فقر و عاجزيس دشمننه وری پيندا
ساینس تکنالوجي ودای گه مچ استفاده کين
ته انگار وایکالنه وری پيندا
اتومي انچالي کو، گه دمن انين مدام
ته جنگ وایکالنه وری پيندا

پیندا وری پیندا، تانک دوست و دشمن وری پیندا
اوا اوږ او اوا کوږ ولسیلایه!
بدبختي او خوشبختیس خاوندنه وری پیندا
میگا پیندا وری پیندا
پشه یی جبیس شاعري، یو داردي جبیس شاعري
دموی جبیس شاعري

۲۴/۲/۱۳۶۲

سرباز آم

دشمن پلا انچال آم
مدافع ننگ او ناموسس
قوت کوچه گني دارام
تستوا ام پرگنادي، پرگنا میناهمram.
خدای شره قسم که ککرای دی ضمه وار آم
مه سودوري وطنس

***

گه نامه افغانستان شي
طاقت کوچه گني دار آم، همت کوچه انکار آم
خولگه پولپه آم مه وطنس
سرباز آم اه سرباز آم
ثور انقلابس

***

ارظالم ممی چنگیز آس
کتیکستا چریمی
لپه وخت جانہ اوپیمی

وطن ودای ډکیمی، جانستم اماریمی
ایله عهدم کیو ام شی
گه وطنی ننگا کیمی
شریم استام انشیکم دشمنی مندیمی
استستانه اوریمی

***

خوشحال کوی گن ناتار ام احمد
کوی سزاوار آم
نامیم ثبت بیوا شی، تاریخ پتایه کوچه
سرباز آم اه سرباز ام
ثور انقلابس

***

ایله وطن اما کوشنگن افتخار شری داریس
خولگه اشین شری پوشیکن
اعتبار شری داریس
اوغان اولس خاطری بهترین سودوری مرچل شی
نازو نخرا کوچیی داریس
اوغانی همتس آیس
قهرمانان دمن کوچه گنی کییچین
کوجک خاطری؟
دیموکراتیک نظام خاطری
کیمی اه ننگا، مه گوشینگ اومه نظامی

سرباز آم اه سرباز آم

ثور اقلبس

***

وطن اما ايان اس

شير امنی ديبکين

حق شران دارا

محبت امنی ديبکين، شرافت امنی ديبکين

حقسټاپينيسی شری انټی پوليسی

گينين ټنگوی شن، شهامت دی ننگا کیسی

دشمن گو، نه اوړیسی، دشمن کونه اوړیسی

***

مولیوی آس، پرجوی آس، گه پواما ناموسن

زانگو کوچه دیوا ايله سبق شي

امه باتور ویتا ینی

گه گن بډاگن بډ چل دی گن بډا

ممی خدمت کډا، ممی جوانی دډا

بوډر جمعی دډا، بو خوشالی دډا

ایله شي حق مینا، ايله شي حق مینا

خولگه سرباز آی ته سرباز ای

ثور انقلبس

۱۸/۳/۱۳۶۲

پولگا

نن ننگ او غیرت مرچل شره
بیرغ اما کامیا بیس لپگا
کارو نستن جلبی شی استان
تانک مرم کوشا رو اشی پولگا

تارا

نویک مارنيس شامیک اوچی
لش دیکالا تارا دوویل الیک
تندر شره چتوی انچیلایه
کیکین تاریک، کیکین تاریک

تپوامینا

وطن آیی زخمی چچو کوچه
تپوامیناس دارویه لیکین
وطن هرای پولهستا کوچه
قهرمان لیکین گن ارمان لیکین

ازنا

دهقن دورستا سسوی بوسـتـري
گن ازنا شـره چـالن بـيـنـج
لهمه گار نا ازاد ستا گيه
زندا تيان شـره پـرن بـيـنـج
۱۰/۲/۱۳۶۲

اکادوميک

کينستو تنگدا پشه يي جبيس جواننه
اکادوميک کدومه دار دیی جبي
مه لهمي علميت پلاشـره پولـيتـان بـيـدا
لکيک پرل دی پورا نادامه تاتي جبي

اکتوبر

عدالت دی تستوا مبارزان شی اصولي
مه پنـده کوچـه اصولنا پـيرويا مه کيکين
اکتوبر انقلاب لوشه کوچه آس شاپروی
امپرياليزم أنتي تانک زورين لروويکن

ثور انقلاب

مستبد ناکه وړی کنوی حلقه ودای
ارتجاع آس لوروا خفا آس استعمار
نپیی استای دیو یا شن مه وطنه
ثور انقلاب کوچه لوا آس استعمار

شوری

پشه یی جیس شعر نا شوریا چیچم
ادبی نظم پندی یو شار یچم
دموی وزن سیلی بی بوجو پیچم
ثور انقلاب لوشه کوچه یو جب بو آلیچم

ایر مبو

زور او زور دار کا لینا، گین مند کستا ایریمی
خول گه مینه پلا کیواشی ظلم بو
ایچین مادی او معنوی نعمتیلاچوی مه وطنس
مینه شره ونچین چنتی کوی ایر مبو

دوخلگه

مه دو خلگه امه پلاظلم كيوا شي
كه اي زر او وريـز ورس خاوندنه
ظالمان امه كنده شره نيوي آينچ
اشين اما پواشي ست و يا سال فيودالنه

درييگيم

ترقي او پورا پيك كاروان ودای كه اه درييگيم
سه زور او زور دار كالي اينچ مه وطنه
نه ايرين كه خواری هنگالي استه قدرت تي
مچ تارين نهضتيلای كو چوي جهنه

تاريخ لگا كوچه

امپرياليزم ضد ديدي شاپرو مبارزان شي
تاريخ لگا كوچه امه دشمن آس استمرس
ارتجاع شران تاپا كفرس انيگين
مند يي شيله پگلا كتيكن استمرس

کاران

افغانستنس مظلوم غریب ولس شره
جنگ وایوا امپریالیزمی زور او زرس
خواری هنکالینا، دشمنیا کور یواشی
کار نستا گوریسی اړودا دی مه ضررس

استثمار

مه وطن اوړ او اکوړ واسیلا یه
استتباد، ظلمس انگری وړوا شی
شی خواری هنکالی استه قدرت
جنس استثماري، جن شره منجای نیوا شی

حق

ارظالم أنتی مظلوم منجه ایوا آس
مین چو دی که فرعون لهه دی موسی آس
حق باطل شره مدام کامیاب بواشی
ابراهیم خکمه آذر گوشنگ پیدا آس

لهمه گارس شیلهه

اړســتا زوره ورگ بیاان غمیــدی
لهمه گار شیله پلاناان بیان مه مندی
زرس خاوندني شاپړوی آن جنگ پندی
ظالمان بوجل تباه بیان مه مندی

۱۷/۱۲/۱۳۶۱

کابل

اوپرا پر فکری

پشه یی ژبه د افغانستان د وروڼو قومونو او ملیتونو ډېرو پخوانیو ژبو څخه ده، زموږ د هېواد په ختیزو ولایتونو او د هغه په شاوخوا کې خلك پرې خبرې کوي. د ځینو واقعیتونو او عیني شواهدو څخه راپه ډاگه کېږي چې پخوا دغه ژبه په دغه ځای کې له دېنه په زیاته پیمانه موجوده او د سیمې د واکمنو او ادبي ژبو څخه وه. که د هخامنشیانو د زمانې د بغستان د ډبرلیک (نه اریکه آهم، نه دروجنه آهم، زوره کره آهم) درې مسروت ته وگورو راته جوته کېږي چې دا د یوه پخوانی اریایي ژبې بېلگه ده چې تراوسه پورې زموږ په پشه یی ژبه کې همدغه کلیمې په همدې توگه کارول کېږي او شته دی یا په بل عبارت دا د پشه یی شعر پخوانی نمونه ده.

په همدې ډول له دې نه پرته لیکوالو او څېړونکو څرگنده کړې ده چې یو ډېر لرغونی او پخوانی کتاب چې د (ملندا پېنه) په نامه دی او په سیلون کې پیدا شوی دی، په پشایي ژبه لیکل شوی او ډېر پخوانیو زمانو کې زموږ له همدې هېواد څخه هلته وړل شوی دی.

ددې لپاره چې خبره اوږده نه شي اصلي مطلب ته راحم او هغه د «اوراپرنګې» يانې پرېږده والوزي په هکله ده چې بساغلي محمد انور شمسه خيلي ورور ماته وړاندې کړ او ويې ويل:

ددې لپاره چې د سرحدونو او قبایلو د وزارت د نشراتو او فرهنگي چارو رياست په پام کې لري چې دا چاپ کړي، تاسو ددې په هکله خپل نظر وليکئ ښه به شي. خدای (ج) شاهد دی ما چې دغه خبره واورېده او دا اثر مې وليد چې نوم يې دی اوراپرنګې (پرېږده والوزي) باور وکړئ ماته دومره احساس او خوښي راپه برخه شوه، لکه چې وزرونه مې کړې وي او الوتې اوسم لومړی خو زه مخکې له مخکې ددغه محترم وزارت فرهنگپالو مسولينو څخه ددغه ښکړه اقدام له کبله مننه کوم او بيا ددغه ادبي اثر په هکله چې د پشه يي شعر په گلبن کې يو نوی گڼل دی دده د خوشبويي څخه مې دومره خوند واخيست چې فکر مې تازه او احساس مې ژوندي شو.

ځکه چې ددغه پشه يي اثر مينځته راوړونکی او ليکوال او شاعر محمد حسن حسام ورور دغه هېوادني، ټولنيښ، علمي او حماسي شعرونه دل وستونکي پر وړاندې د يو روښان او ځلاند راتلونکي خواته د حسد او بدبينۍ د پوالونه ږنگوي او هغې ورورۍ، پرمختگ او د هېواد بيا رغونې ته بولي.

هرڅوک شاعر کېدی نه شي، په رښتیا هم تر کومه اندازې پورې چې زړه د انسان په وجود کې قدر او عزت لري په همدې ډول یو لیکوال او شاعر هم په ټولنه کې همدومره ارزښت لري. د ښاعر شعر د یوه ملت مړه او ویده احساسات او جذبې راویښوي، همدا شعر او ادب دی چې د خلکو ژبه او کلتور ساتي.

ښاغلی محمد حسن حسام ورور هم له همداسې شاعرانو څخه دی او همداسې شعرونه لري.

زه له یوې خوا محترم حسام صاحب ته ددغه اثر د منځته راوړو او چاپېدو له کبله مبارکي وایم او غواړم چې دا محترم نور هم د خپل قلم په کار اچولو سره لانور او ډېر خپلو خلکو، ژبې او ادب ته خدمت وکړي او له بلې خوا خپل ځان او ټولو پشه یي خلکو ته هم چې زموږ د هېواد د مطبوعاتو په اسمان کې د یوه بل ژبي الوتونکی د الوتنې له کبله دغه زموږه فضا لاینکلی شوه.

والسلام

محمد زمان کلمانی

۱۳۸۱/۳/۱

کابل

پشه یی جب افغانستانس لیونی ملیتپلا او قومپلانیای ای بودنن
هونی جبه او دائی شی گه ایت به اماوطنس سورالك تلنې،
ولایتیلایه کوچه او تیس کنه سنیی خلك سیری اغت کاکن ایلای
واقعیتپلا او عینی شواهده اودای تارابگاکه پورا یوجب یه تونک
میدې بوییماناییدی موجود آچ او منطقاس حاکم او ادبی جبه او
دای آچ.

اگه امه هخامنشینه دنای بغستان وارلکنه او دای دنه اریکه اهم، نه
دروجنه اهم، نه زوره کره اهم، لمبه مسرایه انتینې پری کمان یو
تارابگاکه یوای دنه هونی آریایی جبپس نمونینی شی گه ایت جابه
اما پشه یی جبی کوچه میمه کلیما میمه رکمیدی یتین گوریا او
موجود شن یاوری عبارتېدی یوتانکې پشه یی شعرس ونه
هونانمونیی شی.

امزات میدې اوړ تاللكالی او وارپه کالی تاراکیوی یی شی گه ای بو
پورانا او دنه هونا کتاب که (ملنداپینه) نامېدی سی اوسیلون کوچه

پیدا بواسی، پشایې جبيدې لکن بوا اوبو دنه زمانا یه کوچه میمه
اما وطنی لهه جایبکه نبواسی.

امي خاطرې که اغت لگی نه بی اصلی مطلب آنتی ایام او
(اوپرنگی) بابتہ سې که محترم محمد انور شمسہ خیلی لایستم
مینہ انتی پورا کیهن او کدھن: امی خاطرې که سرحدات او قبایل
وزارتس نشرات او فرهنگي لہمیلانیا ریاست نظر کوچہ داراگہ می
چاپ او نشر کدن. اگہ می تاییا او یه بارا نظری لکییابی سې.
خدای (ج) شاهد آس مہ کہ یو اغت اریچم او یو اثر لشحچم کہ نامہ
سی ((اوپرنگی)) باور کی ایلواز احساس او خوشالی مینہ انتی
پیداییک کہ اخولې ډونگی ہنویم تن پرانگہ انوام تې. اول خو مہ
پورادی پورامہ محترم وزارتس فرهنگ بیی بایکالی مسولینہ او
دای مہ نیک اقدامې گرای نیک کاکم او یان مہ ادبی اثر بابتہ کہ
پشہ یی شعرس گلپنا کوچہ ای اوپارا او نونگاپینجا شی گندہتا او
دای ایلوار مزا گوریکم کہ فکرم تازا او احسم زنداییکہ. خو لگہ مہ
پشہ یی اثرس منجہ اچکالا او لککالا اما وطنس ای بوبا احساس
وطن او اولس سرہ مین لککالا او شاعر محمد حسن حسام لایستن
مہ وطنی، اجتماعی، علمی او حماسی شعر یلا پرکالا پورا ای لوش
او جلککالا اکالبل امیدس او ینیک چالا خلکہ آنتی بکار پیغام
دارا، خلکہ منجہ نفرت، کینا، حسد او بدسپنيس دیولہ دورگہپی
او تې لہونگری، پورا پینی او وطنس جوپلینی انتی ایر ہر کہ شاعر

بتانه بیا. شتېدی کو اندازا جا که اړانسان وپړی کوچه قدر او عزت دارا، مندور کمیدی، ای لککا او شاعر به جامعاً کوچه ایلوار ارزش دارا، شاعرس شعری ای ملتس لوی او اورچوی احساس او جذبته بویلې. یومه شعر او ادب سی خلکتا جب او کلتور ستارسی. محترم محمد حسن حسام لایام به مندوشاعر نه اودای آس او مندوشاعر دارا.

مم ای تلن محترم حسام صاحب آنتی مه اثرس منجه چیک او چاپ بیک خاطرې مبارکی ماکم او ایریاکم که یو محترم تانکه قلمتاوری به لهما ویک گرای لوری او بوتانک جب، ادب او خلکه انتی خدمت کې اووری تلن تانک جان او چیه پشه یی خلکه انتی به که اما وطنس مطبوعتاتلی کوچه ای وری امه باش پرنګکالاس پرانګ انکه گرای یورندین وری به سد ورا بیک.

وسلام

محمد زمان کلمانی

۱۳۸۱/۳/۱

کابل

افغانستان

وطن اما افغانستان

امه شره گېران شې

گيران

میراثايدې دروا

شیرین شری دیوان شی

دیوان

درواشې که پورا

جپوا، یادروا

سود رایا ادرا

اما شې

اما

ویرین او جانین شپره

دیوان شی

دیوان

وېرین که جانین شې

مالین که شرین شی

مېڅي وطن

میڅی ختن

پوره نیک کو!

دوان شی

دوان

پاوه شې سودرا

اسیا منجه چندوا

خوشبختی می کوچه

ارجمعی می کچه

لیوان شې

وطن اماشې ازاد

مستقل او شروپی

کیمان ننگا

شهامت افغانیدی

وعدان شې

وعدان

صلح وا ونینا

نه جنگ سالارنا

تې شرویکالنا

نه ناداننا

خو عالمننا

پند لوریک دې

امه.

وه حسن حسام

جو پېس ای

نظام

تادوې بت جیوان شې

جیوان

کابل، افغانستان لهننگل پروان

اوسو پی

بجدآ

بجدآ، گه سهار

بیواشی

اوردآ

اوردآ گه بهار

ایواشی

ظلم او تادا پواشی

لپونگری

ایواشی

تربگنی اوردآ

قلمی گوردا

کتبی چالدا

خدمت و طنس

کارهنواشې

لېونگري

ايواشې

ای دشتا ليام

پښتون

اوچنتاليام

بلوچ

تار داسهار

بيواشې

ظلم او تادا

پواشې

لېونگرئي

ايواشې

آنچه‌لا چالدا

اې گذارتاردا

شهيد اشيدې

کفن سود راشې

مي منطقا کوچه

تحول اېواشې

ظلم او تادا

پواشې

لېونگري

اېواشې

پشه يې، نورستاني

الينا ليام آن

هزاره گي او وري

ميني ليام آن

چو پښې کارهینم

قلم جیبډې

وطنې جو پيدا

تانك استیدې

لهدې خوشال بی

حسن حسام

ایمه و دیدې

گه چپکه جمع بدا

ای بیرغ او چیدې

کابل افغانستان لهننگل پروان

نه مریکی ممي!

گه؟

کوټي جيبس!

ميني

آي او

تاتي جيبس

استه نامېدي

تستوي

آن

ممي

چوئ لفظبلا

آمي

داردي جيبس

شن بوسيلبي

سودري

مي

پشه يې جيبس

قافيه او

وزنی بوشن

می

دموي جيبس

مم ليتان بيچم

مي

نويوي جيبس

داره گله کوچه

لعل چندوي

هر اې دراکوچه

می ډکوي جيبس

کابل افغانستان-لهمنگل پروان

ماخول انداتې

تیس

ډشتی او شاتې

دوسو

نویوا

ویله پیداتې

نستستا

بویه تیز

پای دې موتاتې

آیک

یواندینا

جوتیکالا

ایک

وطنبنا

شرمبکلا

ایک

اېله چوینا

اچیاکین

نامېدې

شریعت

ایک چوی

ازیت

ازیت

کیس پای

کچین موتی

کیس استیا

شن کتوی

کې دورایدې

هنوی

کاوبو سنگهسار بوی

لهمنگل پروان

اداد

مارا یویلا

چوی ریزای پلا

یوبتیل ایویلا

هر

لهمیلا ایویلا

می

دشمینی

کگینچ

هرکوتی

جن پلا

می

بینی

کیگینچ

کاو

بی فرهنگ

اوبی کلتور

آینچ

می

انو

نامیدی

مسلمان

او

بی باتور

اینچ

می

لهمنگل پروان

وریو

گریوی

آما

نه اینچ

او

وری اینچ

می

چوی

کمزور شره

زور

منډوی

خو!

اینچ می

نامولوی اینچ می

اوپرا

اوپرای آزاد

اوپرا!

فکر

مازاد اوپرا

ودنی گورا

خوشبختیس گوراوی

خه شپ

سمیش گوراوی

اوپرا آزاد!

اوپرا

چنچای

ازاد اورپا

گه آچې امنې

امن

خه چلېك

چنچا

كابل افغانستان

لهمنگل پروان

انشیتان

گلبهار شتل ودایې

سُرالک جا

پیچ دراکنایې

کابل کنر

ندی منجایې

هندوکش جنوبی

دمن ودایې

چندوا پشه یې

ملیت

کوچئ شې بکار

وحدت

کینا وطن شره

غیرت

دارېن ککړا

شهامت

تاریخ لگي کوچه

اصل وایي

ثابت بیوي آن

می وطنس

لیونی ملیتیلا یه کوچه

عجزآن

نظام

انتی

کار

هییم

توجه مېنی درکار

شی. دُرناماشي که اسکین

تگاوشې که اوزبین

ایشنگ اويا پوشکین

الینگار شی که تی تین

آن پشه یې ملتس

قومیلئ

ای جبیس

لیلئ

افغانستن

پولهلئ

وطن شره د یوی شن

جانیلئ

اریت، شلت او

واما گل

شماس، چلسن یا

کڼه گل

دره نور شې که

نور گل

کیل، گوریک یا

دیوه گل

سیود ود ای دور

ننگاه

بیوي آن

عننادې

پوروي آن

پورکوني رواجیلایدی

تستوي آن

تاریخ لگې کوچه اصیل وای

ثابت بیوي آن

می وطنس

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

محمد حسن حسام

وطن مینې لیلام اس

امجنوني.

تاگه زنداتم

آیم: مديوني

صداقت پلا خدمتستا اکيمي

شن اردراممي

کانوني

کاومينه شره گران شي يو

وطنم:

ای پالي کوچه جهان وري

سوتنم:

ممي ترازا کوچه گران شي

ای لاميم

ګه:

څې پتنم.

زندا ايم تېنه کچه کوچه

ګڼ بوا ايم آتېنه اړه

کوچه

انشام تانک بخچه کوچه

تيني حقې ميني

خدمتم

شیر او باري تي ميني

عزتم

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

نونگا کلیس مبارکیه

چوئ اولسنې

دیم

چارویا وای کلیس پیغمی

گه خې ټیم شې

مې وطن گنې اولسنې

اوچوئ قومیلنی

دیم.

استیل ای دده

محتبس ای. وریکو

شاباس، شاباس

ای گیریس مبارکیه

افغانستن هرکوتې

جن نې

دیم

وطن شره که دیجین جا نپلی

روح آرام تیان

کاووار

درود

درود

تې

شهیدني

دیم

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

پرنګې

اوراګه ازاد

پرنګې

چنچا

ازاد

پرنګې

آچې امنټې

صلح ترقي

ليونګري

اېګيرى

اورا

چنچای

آزاد اورپا

میس

بنديکيکي

نقصان دارگاه

ایله ارمان دارگا

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

نویک مارینس

شامیک

اوچی

لوش دیکالا

تارادوویل

الیک

تندر شره

ککین + چتوی اپخیل ای

تاریک + ککین + تاریک

شامیک اوچا ایک

دی سال

اوچالاجای

دې اورپا

شامک اوشا ایک

دې سال

اما ذهنن کند

ایک

انچېن اندی کیاچین

البه لشیک کره بیس

البه لشیک کره بیس

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

هندوکش دمن کوچه

اگني بيوا

ايم

معلوم چبکه دنيا کو

نژادم اريايي

شي

افتخار داريم

پشه يي

دي

مليتم شي معلوم

اوگنوي

ای میلون

او یا میلون ودای

کم بوشې

تاریخ لږگي کوچه

گنوي آیس

می وطن

اصیل

ویې

دې

اصیل فرهنگ

کلتورس

خاوندني

می پویس

آیس

مرتجع نظامبلايه

بيليوې

آيس

مي

اوتي

دې

وونان پورکنی

شن

رواجیلان بو

عالی شن

جبېن شې د موي

سانسیگيرت

الف

او

بې

دې

وطن ننگاککیس

ونتنام

وري ولسه پلا

سم شن

چوی و دای

پورادشمن

انیکما

شهبلی

دې

کابل، لهننگل پروان

شي
فطرتي
ممي
ديکين
که
عزام طبيبي
جواننن
ارودي آن
کېمي نه مونډيتان
بې
دي
حقوق شن مساوي
ويراوازو
پشه يې مليتس

ایکو تولهام

کینا

ختنی

اوچار وراپی

دی

ملیتن بو عاجز انس

غیرت او شہامت

یپی بو عالی شی

یایس راوی لبتان نہ بیس

آرگرا

کوچی

دی

کابل، لہمنگل پروان

ای مینې گيران

وطنم!

ته پوه اي شیر مردنا

الیني شیراوباري تي

گه چادر آی

باتورنا

مرچل آی

ارود پنا

اوزانگوا آی

سربازنا

تنه نامه ودایې

قربان بیم

مینی سودری

وطنم

مینی گوشنگم

مینی گورم

مینی

تنم

تنه کوچه وطنم

نهضت بت

بجویی شن

اڀرڀڻ گه

ودان کندي

قوت بت

بجوي شن

تيني گله

داره کوچه

غيرت بت

بجوي شن

کونر کارهنگا

نونگي نغما

اولس آنتی

مگا

اباسین کوچہ سیلاب

شی

آموشا باش

(دیگہا)

ننگرہار و دآی

انیشتان

تاہرات او

بدخشن جا

هلمند ود آی

ویتان

تخار اوتا

جوزجن جا

کابل، زبل

فاریاب پکتیا

اوتالغمن جا

جم وطن

نغما، نغما

شن.

آرگبر آی

ترانشن

خلگه زندی کیچین

او نونگی کوی

ولولاشن

مایم گیران وطنم

ازادی مبارک

تیان

ظالمنه ود آی

خلاص آی

چوتیني مبارک

تیان

ته جغای

اسیاس

اورني مبارک

تیان

ابلي گینچ

تني ودای

سودري سورشي

الوي

انداراویل ویتوي

شن

سودري سورشي

الوي

ای کوته بیبی

وطن پوراپای

ودان

بیبی

ویای بت بجوی

آن:

ختن کوی ته

ودآن بیبي

وري خواراو

فقیر نه تي

ته بوجل

بوستان

بيبي

تيني پراخ فضا کوچه

طمعادا رئیس بیبي

زندگیس

بکار کاروان

شاریکن

ډمټا کټیکن

بندگیس

ای:

مینی سودری وطنم

مینا افغانستم

تینی پوه و د آی

دوان بیم

ای مېڼی ختم

اگه شیریم تیني

درکړې

توې د ډییمې

ای وطنم

افتخارشرای +

آکیم

خول گه اړستم

ای ارمني

شیریم توې دیوام

شې

اوجانستم

ای ارمني

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

محمد حسن حسام

آمیس مینا

ود آی

پیدا

آیم

کییمی ننگا

بو

اږودا

ایم

دیواممی

سبق شی

داریلایه

نرم ایم

مگر نر می

کوچہ

شخرا

آیم

وطن

تپنہ نامہ ودائی

قربان

بیم

انونا مہستی

گہ:

آدیمی

بو

شادان

بیم

لهه وقت

مبنا ارمنم

بې

پورا

گه:

تېنه

ترقی

اوپوراپیک

کو

آدوان

بیم

آپولھي ايم

وہ وطن!

تہ مینی

ایام ای

ورتان

نہ بیمی

دشمن کو

گہ:

حیام آبی.

غیرت

زانگو

کوچہ

آ

تو

لپیکیم

ازنا

کوچه

مريکي

ګه:

ويام

آیی

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

سپینی وینی

نوی انداز، نوې خبرې

((منځپانگه))

او

((بڼه))

د شعر دوه ارزښتونه دي

که دا دواړه ارزښتونه

د پخوانو په پېښو ولاړ وي

((روایتي شاعري یې بولي))

خو که

((منځپانگه))

او

((بڼه))

((نوبت ولري))

او د نوبت ارزښت پرې ورزیات شي

نو بیا دا شاعري

د ((جدت))

او ((ابداع))

پر وات گامونه کنبېږدي

او د ادبي انقلاب لاره هواره کړي

بناغلی حسام زموږ د عصر یو سپین ږیری شاعر او

لیکوال دی ((نثر)) هم لیکي.

((نظم)) هم لیکي.

خو دا ځل یې د دواړو په گډون څه لیکلي

چې ادب پېژندونکي

((نثري نظم))

ورته وايي،

((نثري نظم))

په پښتو ادب کې نوی ((صنف)) دی

دا ژانر

له ((اردو)) نه

((پښتو)) ته راغلی

او په پېښور کې

((هاشم بابړ))

دوه کتابونه

((د مېلې هلك))

او

((ورك موندلی))

په همدې نثري نظم كېنېلي

او د ادب په ډگر كې يې هنگامه را ولاړه كړې ده.

زموږ شاعر او ليكوال

بناغلي حسام

نه اردو نثري نظموه كتلي

او نه يې د هاشم بابر

((ورك موندلی))

او

((د مېلې هلك)) ليدلي

ده ته خپل مبتكر مغز

او شاعرانه احساس

حکم کړی چې داسې یو څه وليکي

او پښتني ټولني ته يې وړاندې کړي

نو حڪه ماته په يوه ليك كې ليكي:
(ستاسو د گن شمېر بوختياوو سره سره
زړه نا زړه
د يو خو ماتو گوډو او ناقصو شعرونو
يوه ټولگه
چې نه يې ازاد شعر د شعر په څېر دی
او نه يې مقفا
نه يې په شکل پوهېږم
او نه يې په محتوا
خو په هر حال موږ ټول په دې عقیده او اند يو
چې هر څيز په اول كې خام وي
او په قراره ترېنه د پخلي تمه كېږي
نو ددې اصل په رڼا كې
په زړورتيا او په خلاص مټ مې
د ځان سره وپتېيله
چې ټولگه
په قلمي شكل كې

ستاسې حضور ته

د یوې لنډې سریزې لپاره

وړاندې کړم

که ټولګه په سریزې ارزېدله

هیله من یم چې هیله مې تر سره کړې

او ټولګې ته به په خپله نوم غوره کړې

او که...))

د مصریو نامتو نقاد

ډاکټر مندور وایي:

((شاعر خپل شعر ووايي

خو کله یې چې کره کتونکي وګوري

نو دومره خبرې په کې راپیدا کړي

چې د شاعر اروا هم ترې خبره نه وي))

همدا سبب دی

چې شاعران، هنرمندان او تخلیق کاران

د الهام په نوراني نړۍ کې

ډېر څه وایي

او د پرځه په خوله ورځي
په خپله نه پرې پوهېږي چې دا څه دي؟
خو نقاد هغه ته
سبک ټاكي
شکل او فورم ورته ټاكي،
ادبي څېره ورته ټاكي،
قاعدې او قالب ورته ټاكي
او بيا حکم کوي چې دا څه ډول پارچه ده
او نوم ورته ټاكي
ادبيات ټول لومړی ويل شوي
بيا قالب بندي شوي
او نومونه پرې ايښودل شوي
ځکه شاعر او هنرمند ازاد دی
هغه د ټولو قیدونو نه دباندې خپل هنر خلقوي
او خپل اثر رامنځته کوي
همدا ازادي ده چې
قالب شکنی کوي

نوي فورمونه رامنځته کوي
او نوي ژانرونه او صنفونه پنځوي
حسام صاحب هم دا کار کړی
خپل د زړه غږ يې د قلم غږ يې ته سپارلی
او له هغې نه دا نوی فورم او شکل جوړ شوی
او د پښتو ادب په ورشو کې يې يو نوی گام ايښی دی
او له دې سببه دده دا ليکنه
د بڼې له پلوه په نوبت ولاړه ده
او زه يې يو نوی ادبي گام او انداز بولم!
تر دې وروسته
دده ددې وينا
منځپانگه ده
ده د خپلې ټولنې
پېښو او بهيرونو ته
په غور او دقت کتلي
د سياست د لوبغاړو
تر زرزي جامو

او پوډري مخونو لاندې يې
د دوی اصلي څېرې ليدلې
(د ديموکراسۍ د کوکړيو پرځای))
(سمسپرې)) (تمساوې)

((روي))

((گورگتۍ))

او ((خپسۍ)) ورته بنسکاره شوې
او د نورو ويرندو کو کسانو په شان يې
سترگې نه دي پرې پتې کړې
او پر دې يې نه دي پرې اچولې
په واز کومي يې

د هغه رښتيني ماشوم غونډې
چې غږ يې وکړ:

((پاچا لوخ دی!))

د ټولو هغو لویو لویو کسانو
د ریا او منافقت پردې څېرې کړې
چې په لوخ پاچا پسې روان وو

خو ددې جرائت يې نه درلود،

ووايي چې:

((پاچا لوخ دی!))

حسام صاحب په جرائت ويلي:

چې ((پاچا لوخ دی!))

اوس نو د چاپلوسو

((پرده پوښانو)) خونبه ده

چې دا غږ ورسره غبرگوي

که بيا هم له منافقت او چاپلوسۍ نه کار اخلي!

او له دې رسوايي سره سره حال نه وای.

زه خو له حسام صاحب سره دا حقيقت او واقعيت غبرگوم.

((چې پاچا برينډ دی!))

او د حسام صاحب د ليک هغه خبرې

چې ماته يې کړي

دده شکسته نفسي بولم!

او په پوره ډاډ وایم چې

د حسام صاحب

((دا نثري نظمونه))

هم د بڼې له پلوه نوښت لري

او هم د منځپانگې له لوري
نو ځکه یې
زه ((نوی انداز
او
نوی خبرې)) بولم
مبارکي ورکوم
او وایم:
چې قلم یې چلاند
قدم یې تپاند
فکر یې ځلاند
او شعر یې تاند
اوسه!

په درنښت
حبیب الله رفیع
د افغانستان د علومو اکاډمۍ مشاور
کابل - ۲۷/۱۰/۱۳۸۵ ل کال

په کوم ویاړ؟!

د قهرمانیو او اتلولیو، لاپو، پر لوړو غرونو قسمونو او پرتورې او مېړانې ویاړونو، له پېړیو، پېړیو راهیسې، لکه د بنگو نشه او لکه د چرسو دود، زموږ عامه ذهنیت تخدیر کړی دی.

یوه ورځ تنکي نسل وپوښتل، پلاره! بابا! زما په کتابونو کې توره شته، اتلان شته، وینې شته خو ډوډۍ نه شته دا ولې؟

کوچني نسل بیا وپوښتل، پلاره! بابا! دا وران وطن ولې پر تا گران دی؟ او که گران دی نو ولې وران دی؟

هیچا ځواب ور نه کړ، له کوم ځایه غږ راته:

دا مو د بابا وطن...

... توره لرم، زغري لرم

... سترگې به دې وباسم

او...

زما تخليقي ادب، زما هنري ادب هم د همداسې افراط او تفریط ترمنځ سرگردانه و، کله به چې له التزام او تعهد څخه تښتېده، نو می، هیڅانه ساقی، بادامي سترگو او... ته یې پنا وره، صوفیانه او

عرفاني سولیدلي اصطلاحات يې د تېبنتې فکري دروازه وه، خو کله به چې تعهد او التزام ته راوگرځېد، نو داسې به د تورو په وهلو بوخت شو چې سترگې به يې د وینو په ډنډ بدلې شوې او یا به د وطن د لوړو غرونو په ستاینه کې داسې وړک شو چې خبره به يې جغرافیې ته ورسېده.

هیچا ددې وطن د وړې ماشوم له اوبنکې څخه غمی جوړ نه کړ او پر دغه الماس يې کونډې ته د ډوډۍ گانډه وانه خيسته، د قهرمانیو نظمونو همداسې دورې بادولې چې سترگورو ویناوالو حقیقتونه وموندل او هغو ته يې د ویلو لارې ولټولې چا په کیسه، چا په شعر، چا په تحلیل او چا هم په شاعرانه طرحو کې یوه نیمه سپرغۍ وموندله، چې زموږ حاجي صاحب حسام هم له همداسې ویناوالو څخه دی له هغې ورځې څخه يې چې په یوه نوي قالب کې ددغو طرحو لیکل پیل کړل یو شمېر يې ماته لوستې او دادی اوس يې بشپړ کتاب زما ترمخ پروت دی چې ده ته او درنو لوستونکو ته دې مبارک وي. بناغلی حسام صیب هغو ترڅو حقایقو ته متوجه شوی چې زموږ ډېرو هنرمندو ویناوالو ل تراوسه پرې څه نه دي لیکلي، وگورئ:

موږ هغه ولس یو

چې سوله په

سوال غواړو

جنگ خټو په ژبه

بیا له جنگه

وبال غواړو

هسې تش ځانونه

ستا یو

په تېرو ځان تېرباسو...

ترپایه

یا:

مور هغه ولس یو

چې د بنمن نه دوستي غواړو

بیا هم د اوبو پرځای

د وینو لښتي غواړو

بڼه ځانونه کاندو ستړي

شیروار وشاربو له شگو

ترپایه

د بناغلي حسام په وینا کې د شاعرانه تصویر جوړونې هڅې شته،
استعاره، سمبولونه، تشبیحات او د بلاغت یو شمېر فنون لري، خو

تر هر څه مهم د پیغام له اړخه زموږ د پېړیو پېړیو معتادو
وطنپرستو(!) ناظمانو ته هغه د استاد شپون خبره غاښ ماتوونکي
ځواب له ځانه سره لري، ځکه خو زه دده وینا ته د پیغام وینا وایم او
دا ارزښت یې د قدر وړ گڼم.

د ښاغلي حسام په وینا کې هغه تریخ اجتماعي درد تر سترگو کېږي
چې په حقایقو رنگ تمثیلوي له ځانه سره لري په لیکنو کې ولسي
متلونه، اصطلاحات او ترکیبونه د ویناواړل له خپلو ترکیبو او
تشبیهاتو سره په یوه ساده او ټولو ته د پوهاوي وړ ژبه داسې ښکلې
طرحې رامنځته کوي چې هر لوستونکي ته ددغې ټولني د
بدمرغۍ، ځانځانۍ او وروسته پاتې والي عوامل او ځانگړتیاوې
معرفي کولای شي، زه د خپلو دغو گډو وډو کړښو په پای کې خپل
دراڼه دوست حاجي صاحب حسام ته وایم، چې راځه په یوه خندا او
څو اوبښکو د ټول تاریخ د ویارونو لاپې ومینځو او خپل سوځېدلی
مکتب، خپل کنډر ښار او خپل وران ویجاړ ژوند ټولو افغانانو ته
وروښیو او بیا د ماشوم نسل په شان ورڅخه وپوښتو چې:

پلاره! بابا!

په کم ویار؟!!

عبدالغفور لېوال

کابل - میریس میدان

۸ لیندۍ، ۱۳۸۵ ال کال

تقریظ:

سپینې وینې په سپینو ټکو کې

هر شاعر او اديب د شعر او ادب بېله دنیاګۍ لري. خوږ ژبی شاعر او نثار لیکوال بناغلي الحاج محمد حسن حسام بیا تکل کړی دی چې څه د نشر او څه د ازاد نظم په ژبه د خپل فکر مرغلرې د خپل شعر او ادب په مینه والو باندي وشیندي.

دا مرغلرې په (مناجات) پیل کېږي او ورپسې نور نظمونه یو په بل پسې راځي. که موږ دغه اثر له شکلي او موضوعي پلوه وتلو، نو کېدی شي چې د اوزانو او قافیو تول یې په پخه نه، بلکې په کچه تیره د تللو وړ وي. ان کله نا کله بېخي سپری د سوچه هنري نشر گومان پرې کوي، مگر په یو شمېر دغو نظمونو کې یو تن شانتنه اهنګ شته. دا اثر له موضوعي پلوه د حاجي صاحب د جوړوونکي فکر خزانه په غېږ کې لري. په دغه کتاب کې د سپینو وینو انځور په سپینو ټکو باندي کښل شوی دی او د هېواد او ولس په درد ډېر ساړه اسویلي ایستل شوي دي.

ددې په څنگ کې کم څه چې د ډېر اهمیت وړ دي، هغه د لیکوال ژبه ده. په دغه کتاب کې د ولسي پښتو رنگ غالب دی، کومه چې زموږ د گران وطن په کلیو او بانډو کې ویله کېږي. بله نښه یې داده چې شاعر نیوکې لري او د خپلې ټولنې ټول په خپل فکر باندې کوي. څه بڼه وايي:

ورخونه وچ کړو

په خپلو گوتو

تشو شیلو نه

غورځنگونه غواړو

بیا داسې وايي:

موږ هغه ولس یو

چې سوله په سوال غواړو

جنگ خټو په ژبه

بیا له جنگه و بال غواړو

په رښتیا چې سوله په سوال نه غوښتل کېږي او د سوال په اوبو ژرنده نه گرځي. ښاغلی حسام بل ځای داسې وايي:

موږ هغه ولس یو

چې دښمن نه دوستي غواړو

بیا هم د اوبو پرځای

د وینو لښتني غواړو

حاجي صاحب په هېواد کې د سولې د تینګښت ته په دې ډېر
اندېښمن دی چې دلته غوښه په پیشوگانو او کورت په مورگانو
ساتل کېږي:

په پیشوگانو ساتو غوښې

بده خو لاداده

په غلو چې ښکته او پورته

د ښارونو

دا گزمې وهو

هغه مور یو

ددې ټکیو په اړخ کې دا خبره هم د یادونې و ده چې د حاجي صاحب
په دغه کتاب کې یو شمېر تاریخي روایتونو ته هم اشاره شانه
شوې ده، لکه:

نه پوهېږم

دا د کوم دور وژنه

په مور سر خوري

گوته په خوله نن

پاتې کېږي

فاتحان

او د مغلو تیمور لنگ

حاجي صاحب د سبا لېواله معلومېږي. په څنگ کې د پرون مخالف
هم نه دی. شاعر چې په حامل زمانه کې د پرون او سبا ترمنځ ژوند
کوي، ددې لپاره غږ کوي چې پرون به د پند لپاره یادوو او د سبا پر
لور به غوټې وهو، ځکه وايي:

که د تېر نه عبرت وانخلو

او نن ځان سمبال نه کاندو

نو

سبا ته به په دې مکتب کې

انشاءالله!

گورگټۍ لنگېږي

د حاجي صاحب دلته اشاره د تورې تلکې خاوندانو ته ده. څرنگه
چې شاعر د سره خرص د تلکې له بدمرغيو نه خبر دی او په دې
برخه کې غني تجربې لري، نو ځکه خپل هېوادوال د تور خرص د
تلکې له راتلونکو بدمرغيو نه هم خبروي:

نن چې دا ستاسو

مريان شول

ستاسې د غاړې تلک

پرون يې مورې نيولي وو

ستاسې په څېر وو

هک پک

حاجي صاحب هغه کسان چې له هغو نه دده په فکر څه شی نه
جوړېږي، غندي او خبرداری ورکوي چې نورو ته د تېري لاس مه
وراوړدوی:

که ته مړ يې

که ژوندی

يې

هېڅ درنه

جوړ نه

دي

چانه چې څه

جوړ دي

هغه مه شرموه

.....

تا هسې د جنت په هوس

خوشې ملاتړلې

وینه چې څوک توی کړي

هغه دوزخ کې لټوه

بیا بیا د لړلو چرو خاوندانو او د وینو سوداګرو ته دا وریادوي چې د

وینو خرڅېدل ارزان او د مینو خرڅول ګران دي:

درسته ده چې وینه به ام کړی

خرڅه!

د اوبو په ټیټ قیمت

خو د مینو خرڅول به

یو څه ګران ی

د وینو سوداګر ته

لنډه دا چې حاجي صاحب یو رسالتمند شاعر او نثار لیکوال دی.

دی که نثر لیکي او که شعر، په یوه خاصه جذبه یې لیکي او خپل

مظلوم ولس او ړنگ بنگ هېواد ته له افغاني مینې او خلوص نه

ډک پیغام په کې ځلوي.

د شاعر د نورو کامیابو په هیله

محقق محمد نبي صلاحي

کابل - نوی ښار

۱۳۸۵/۸/۶ ال کال

د الحاج محمد حسن حسام کتاب ته

یوه لنډه کتنه

پښتانه وايي: ((په خوږ کې کاني ډېر دي خو خبره د من ده.)) هو! هره تیره او هر کاني سپری من نه شي گڼلی او دا باید و منو چې هر کاني من نه دی.

لکه څنگه چې هر کاني من نه دی دغسې هم د هر شاعر او لیکوال لیکنې ته سپری د پخې لیکنې په سترگه نه شي کتلی. ښه او پخه لیکنه هغه ده چې د ملت درد ته په کې توجه شوي وي او لیکوال او شاعر د مصنوعي غټانو په خونو نه، بلکې د هغو واقعي درد بدلو، کړېدلو او ځورېدلو انسانانو په زړونو ورننوتی وي چې د داخلي او خارجي غلیمانو له لاسه په کړاوونو اخته شوي او د هغوی د زړه خبرې یې بیا د قلم په ژبه د زړه په وینو په خپلو لیکنو کې بې له ډاره ښکاره کړې وي. خوشال خان خټک وايي:

چې دستار تری هزار دي

د دستار سړي په شمار دي

پگړۍ، خوهر سړی تری یا یې په سرولی شي، خوهره پگړۍ پگړۍ
نه ده او نه د ټولو سړیتوب سره برابر دی.

ارواښاد گل پاچا الفت وايي:

د طوطیانو له وینا دا معلومېږي

چې خبرو باندي څوک نه سړی کېږي

سړی نه دی چې یې کار د سړو نه و

په خبرو که هر څومره بڼه پوهېږي

که موږ د کټ لنډی بازو د کټ د اوږد بازو سره برابر وو، نو په
قضاوت پورې به مو د بصیرت خاوندان وځاندي.

کله چې زه د یو شمېر لیکوالانو او شاعرانو سره د ښاغلي حسام
لیکنې پرتله کوم، نو هلته راته بیا د (حسام) تله درنه ښکاري. د
نوموړي کمال په دې کې دی چې په نوي سبک په یو کوچني مطلب
کې ډېره غټه مانا ځای کولی شي.

د مثال په ډول کله چې دده دا لاندې لیک په غور ولولئ نو په پوره
اسانۍ سره په کې د افغانستان د نننۍ غم لرلې وضعې تصویر
لیدلی شی لیک دادی:

دوستانو!

کومه تومنه چې:

تاسې څه موده

مخکې دلته

د اوسنۍ نړۍ په

رحیم کې

د خپل شتون او

پنځېدو لپاره تویه

کړې وه

ددې پرځای چې

د دیموکراسۍ کوکړي

وزېږوي

په تاسف سره

هغه یې

تمساوې

روي

گورگتۍ او

خپسی

وزېږولې!!

نوموړی همدغه د مانا نه ډک لیک کې د افغانستان راگیر شوي او
اثیر ملت ته د اگاهی او خبرداری داسې پیغام رسوي:

چيست ياران طريقت بعد ازین تدبير ما؟

دا هگی خو خوسا شوه له دې وروسته به څه کوو؟؟؟

که زموږ گران وټنوال د ښاغلي حسام ((زه کابل یم)) اثر په غور
ولولي، نو هلته به ورته دا خبره پوره جوته شي چې کابل چا وړان او
چا زموږ په زرگونو بې گناه وټنداران ژوندي د خاورو لاندې او چا
زموږ مادي او معنوي هستی تالانترغی کړه او نن د پارلمان تر
حکومته څوک د اقتدار په څوکیو ناست دي؟؟؟

هو! نن سبا چې د افغانستان له کشالي نه انجره مشوره جوړه شوې
او د پای ټکی ورته سپری نه شي پیدا کولی، لوی علت یې دادی
هماغه خلك چې کابل یې وړان کړ، له ولسواليو تر ولایتونو له
ولایتونو تر وزارتونو او آن تر پارلمان پورې په دولتي دستگاه کې
نوتي او د ملت وینې د گورگټیو په څېر څېښي.

د ښاغلي حسام بل کمال دادی چې د سرمایې لرلو سره سره د نورو
په څېر نه چې د ورېښمو د چینجو په شان د سرمایو په غوڅو
ورنوتي، بلکې له هغې ډلې راوتلی او د خپل کړېدلي ولس په بده
ورخ ژاري او خپل خلك یې نه دي هېر کړي.

د غسې اشخاص د قدر وړ او لوی خدای (ج) دې په افغاني ټولنه کې
لایسې زیات کاندې.

زما هیله داده چې زموږ لیکوالان او ویناوال په خاصه توګه ځوان
نسل د (حسام) صاحب لیکنې په غور ولولي.

محمد حسن ولسمل

کارته اریانا- کابل

د ۱۳۸۵ ل کال د لیندۍ ۱۰ مه

د ویناوال خو لنډې خبرې

په لومړي ليك كې

دوستانو!

کومه تومنه چې تاسې څه موده مخکې دلته د اوسنۍ نړۍ په رحيم
کې د خپل شتون او پنځېدو لپاره تويه کړې وه. ددې پرځای چې د
دموکراسۍ کوکري وزېږوي، په تاسف سره هغه يې تمساوې، روې،
گورگتۍ او خپسۍ وزېږولې!!!

په درناوي

ستاسې دوست

حاجي محمد حسن حسام

درېيم پروان، کابل، ۱۳۸۵ ال کال

د ليندۍ لومړۍ نېټه

د ویناوال خو لنډې خبرې په یو پیغام او یو لیک کې

دوستانو!

تاسې د خپل مکتب او د خپل مسلک پر وړنۍ گورگتۍ د خوارو
افغانانو د وینو په رودلو او څښلو دومره څربه او چاغې کړي دي،
چې اوس یې تاسې ته هم د خوارېدو چل نه درځي.

موږ په دې عقیده یو هر استاد خپلو شاگردانو ته ټول چلونه نه
ښيي، د خپل ځان د خلاصون او شتون لپاره یو نیم چل ترڅنګه پټ
ساتي. تاسې مهربانۍ وکړئ د خپل وروستي چل نه کار واخلي، په
موږ افغانانو کې نوره یوه څاڅکۍ وینه هم نه ده پاتې چې ستاسې
پرونۍ ساتل شوې او روږدې گورگتۍ یې وروي.

نو هیله من یو چې دا گورگتۍ همالته وترئ د کوم ځای نه چې له
موږ پسې مو نيسای کړې وي.

په درناوي

ستاسې دوست

حاجي محمد حسن حسام

مناجات

ته یې خالق

دادې مخلوق

دی ربه

که پیدا کوي

که لویوي

که زېږوي

یا پنځوي

په ځمکه

څه دې

کمېږي پرې

نه؟

خیر دی!

لږ یې توانا پیدا کړه.

لږ یې دانا

پیدا کړه

ستا په گره کې نور

نو،

ناتوانه افغان خای

نه لري.

کله یې یو ربروي او

کله یې بل ربروي د

زمانې د فرعونیانو

نه چې:

خلاص شي

سمدس

بیا نو دخپلې نادانۍ

په وجه،

د ماشومانو په خپر

په خپل منځ کې

یو، بل،

بنه ډبوي.

نن بیا!؟

نن بیا د یزید په زړه

د کفر وینبته شنه شول

تیتویم هسکې شملې

او دنگ

سرونه

زمانې بیا زموږ

په لور

اوچلی

تریو کړی

په موږ وېشي د

باروتو

خروارونه

په خړپ رېبې او په

ترپ ترپنه

روان شي

تر شاه پرپردي

د سرونو

درمندونه

دا د کومې بورې

شوې

مور

خيرا ده

موږ ته

شوې

چې له:

تنو مو ودروي

فصلي تلونه.

توبه!

اهورا^(۱) که دومره

بې خبره

او ساده ده

چې اهریمن^(۲)

یې تل

تېرباسي

په ډولۍ کې

د کوه قاف

د بناپېرو

په خای

د یوان مور ته رالېږي

زموږ د بدنصیبو

او بدشامتو^(۳)

---

(۱) خوشبختي

(۲) شیطان

گرمانه (۱)

یو ځل نه چې
دا خوم ځل دی
د لوی شیطان
زامنو
د اهورا سره
په
وېش کې
ډېر تورمخي
او بدرنگه
لوی دیوان یې
زموږ د پاکی
ځمکې
د حرم په هره لوبشت
کې

(۳) بدقسمت

(۱) جرم

د مېړو په خېر

خواره کړل

د ولس په گرمانه

بې

بې له کومه

مسولیته

خه خلک یې

کښته

خه نور یې

پاس ولو^(۱) ته

سواره کړل.

(۱) اورې، شانہ

تشی شېلې

تپه تیاره کې

مورږ رنگونه

غواړو.

په بلمنګې^(۱) اینګولي^(۲)

کې خوندونه غواړو

د هر سهار

سره په

لوڅو، پوڅو

خود ماښام نه

آرمونه^(۳)

غواړو

---

(۱) بی مالګې، بی نمک

(۲) قطع، کتنغ

(۳) نشان با نشان

د نن په غېږ کې

ویده پراته یو

تل د ماضي نه

شوگیرونه

غواړو

پرون پرست یو

سباته هېڅ نه لرو

لکه هندو نه چې

قرانونه

غواړو

ورخونه^(۱) وچ کړو

په خپلو گوتو

تشو شېلونه

غورځنگونه

غواړو

(۱) په کوم ځای کې چې اوبه تقسیمېږي.

وبال

[

مورِ هغه ولس یوو

چې سوله په

سوال

غوارو

جنگ ختو په

ژبه

بیا له جنگه

وبال

غوارو

هسې تش ځانونه

ستایو

په تېرو ځان

تېرباسو

تېر به په خپل

ځای و

د اوس بدرنگ

د لال نه

جلال

غوارو

په تیتو خړو

سترگو،

دنگ سرونم^(۱)

جزامیانو ته

ورغوو^(۲) کې

نیولی

د ورځې تر قیامت به

د دجال نه

بلال

غوارو.

(۱) جملې د لنډوالي لپاره کارول شوی، په اصل کې (سرونه مو) باید راشي.

(۲) د لاس د پنډو منځنۍ یا کف دست.

شل (۱) نیلي

مور هغه ولس یوو چې:

د د بنمن نه

دوستي

غواړو

بیا هم:

د اوبو پرځای

د وینو

لښتي (۱)

غواړو

بڼه ځانونه کاندو

ستري

شیروار وشاربو

له شگو (!!)

د پښېمانۍ

---

(۱) گود تېز گام اسونه، اسپ های لنگ تیز رفتار

(۱) ویالی

پرځای له شگو

غوړي

غوړو(۱)

اوبن پرېږدو

بار يې پرېږدو

او خاوند يې هم

ورپسې پرېږدو(!!)

په وروستو کې

تېز^(۱) خړي سره

نښتي

ځونډي

غوړو

او

په پلرني کرونده کې

شنډي^(۱) پرېږدو

باري^(۲) ورېبوله

(۱) د حيوان د شونډک يو قسم حلقوي پری دی.

(۲) بي حاصله

بېخه

بیا:

عجبه خو لاداده (!!)

په شنه زور

د شنډنه

باري

غوارو

یا به خوب وي

یا به خیال وي

یا به تشه افسانه وي

چې:

د شل نیلي سپرونه

د اوږدو

لازو وهلو

بري

غوارو(!!!)

تالان (۱)

دا قحط وهلي

ملخان خو په هېڅ

شي اسره

نه کړي

أف!

دا څومره دي

تور زړي

د گل پانو نه

گل

بڼه

خوري

د بڼارونو د

---

(۱) تاراک، چور

بنسکلا

تالان ته وتي په

خاص

نوم دي

وی!

دا خومره دي

سخت زري

د بابل

نه

کابل

بنه خوري

دا د زوز

او

د مازوزو

اولاده

ده

سترگې په تندو

وږي

اخ!

دا څومره دي

بد زږي

د ازل نه

افضل

بنه خوري

دا زموږ د زمانې

تورې بلاوې

او رېدونه

څه عاجز دي

ويش!

دا څومره دي

شر زږي

د هر بل نه

بلبل

بنه خوري

بنسکلا و خوري

ډانچې

مور ته

د

تحفو په قسم

پرېږدي

اخ!

دا خومره دي

کلك زړي

د کاکل

نه

اوربل بنه

خوري

بيا دې خير

کړي

د زاغانو سيل

زمور په

لور الوتی

هو!

دا خومره دي

ویر زړي

د هر څه نه

مل (...)

بنه خوري

انځورگره یاره

یه!

انځورگره یاره

او سپین

سپېڅلی

اشنا

زه پېښا^(۱)

مین یم

ستا د انځور په

بنکلا

یو ځلې بیا

راپاڅه

په پستو نړمو

گوتو

(۱) په غیاب کې

د زمانې په

تندي

یوتت انځور

وکاره

د لوح^(۱) په کوزه

څنډه

د خپلو خلکو

ځنې

محفوظه یې

ونه ساتې

پام کوه، تیر

نه وځې

چې تور ته سپین

او سپین ته

تور ونه وای.

(۱) ویناوال مطلب د ځمکې له تختې څخه دی (د ځمکې مخ)

شپو ته شملي وهل

په تبرگو چې خپلې

بڼپې وو^(۱)، هغه

مور یوو،

په شپو چې تورې

شپې وو، هغه

مور یوو،

د هرې شپې سبا ته

او د هر سبا بېگا ته

د سبا نه یې په

زور اخلو،

او بېگا ته چې:

شملي وو، هغه

^(۱) وهو

مورږ یوو،

پیاو باروو لوگر

ته،

په دارنگه بې فکرو چې

تېکې وو، هغه

مورږ یوو.

په لېوانو تل رمې

پیاو

په پیشوگانو ساتو

غوښې

بده خو لاداده په

غلو چې کښته او پورته

د ښارونو دا

گزمې وو، هغه

مورږ یوو (!!!)

گوتہ پہ خولہ!

پہ کومہ ورخ

چې پہ

سرونو مو،

نسیا^(۱)

معاملې،

پیل شوې.

پس له هغه،

زموږ وینو

کې

اوښ رڼې^(۲)

سات ترمنځ.

نه د عاد^(۳) وه

---

(۱) افساد

(۲) خویدل، لخشیدن

(۳) د عربو ابتدایه قبیلہ وه.

قبيله

دومره سرکشه،

نه جنگ و

د ثمود^(۱) دومره

بدرنگ

نه سکندر دومره

سخت

زړی

نه اتیلا^(۲) را

پارېدلی

نه هتله

او

نه چرچل^(۳)

چېرته ژوندي دي

نه بناپارت^(۴) مسکو ته

تللی

نه چنگېز دومره

(۱) د عربو یوه ابتدايه قبيله وه.

(۲) په غرب کې فاتح نېر شوی دی.

(۳) د دویم نړیوال جنگ معلوماتي څېړنې دي.

(۴) ویناوال هدف د فرانسوي ناپلیون نه دی، کله چې په مسکو یې حمله وکړه د مسکو ښار یې د انسانانو نه تخلیه شوی ولید. دا پېښه پر ۱۳۸۳ او ۱۳۸۴ کلونو کې په کابل کې هم تکرار شوي ده.

وژلي وو
نه اورنگ
نه پوهېږم؟
دا د
کوم دور^(۱)
وژنه
په مور سر خوري^(۲)
گوته په خوله
نن
پاتې کېږي
فاتحان
او د مغلو
تیمور
لنگ.

(۱) زمانه، وخت

(۲) برابرولی، سایز، اندازه

سنبال!

مور!

د همدې کلي

استوگن

په ډبره زگرده

شاهدي

ورکوو

چې پرون

زموږ

د ماشومانو په

لوبغالو

او په

همدې بسوونځي

کې

برگو کوڅه

ډبو

سرو، سپو،

او

تورو، لپوانو،

انگولا کوله.

که؟!

د تپر نه عبرت

وانخلو

او نن ځان

سنبال نه کاندو

نو!

سباته به په دې

مکتب کې

انشاالله؟!

گورگتی

لنگېږي.

تلك!

پرون،

ستاسې د همدې

جومات

چريانو

څه اوس دلې^(۱)

او څه لښکې^(۲)

دلته يې د ژوند

لويه

بنکلا ځپله

د هر افغان

خرمن

يې،

په خپلو پڅو

او

(۱) دلته.

(۲) هلته کوز

ورستو چرو!

بنکته نه پورته

او پورته نه

بنکته په نوکو

ويستله

د شر، شريعت او

حور حوريت،

نغاړه

کله يې

دلته او

کله يې

هلته،

په ډېر شور او

په ډېر زور

وهله.

خوك چې به يې بدې

ايسه

په دې کنډواله شوي
مُلك كې
په آن^(۱) وفان په كوم
تيا په چې اوس ترې
تول وير پرې
د هغه كم بخت په
تندي لیک
به يې ډ پر ژر
مښله
نن چې دا ستاسو
مريان
شول ستاسې د
غارې تلک^(۲)
پرون يې موږ
نيولي وو
ستاسې په خپر وو
هک پک.

(۱) سمدس، فلهان، فوراً

(۲) مخصوصه اله ده چې بنکاريان يې هوا د مرغانو او وحشي حيواناتو د نيولو لپاره کاروي.

دا خو!

دا خو!

ستاسې هغه شاگردان

دي،

چې د بنکلا سره یې

پتنه ده.

د رڼا نه ډېر یرېرې (۱)،

د تورتم سره یې

شپه ده،

مینه عشق یې

بدې

ایسي،

خو وژنه یې بڼه

(۱) د کونړ اکثره خلک د (ویرېرې) پرځای (یرېرې) تلفظ کوي.

حرفه ده،

د تاریخ سره نا

اشنا

دي.

دغه توره يې

نور ورسته ده!

د ويارنو

دي

بېلونكي

د افتخار

سره يې

پرته^(۱) ده.

---

(۱) دا اصطلاح د دېښمنۍ په مانا اکثره پښتانه يې کاروي.

بقا او که پنا؟!

اغبنکلي
درېنبلي،
خو نور مه لمدوه
خه چې دې
وران کړي
خير دی
نور مه وړانوه
د پنا او د بقا،
خالق خوبل دی

چې هغه یې
تر خو پایې
ته یې مه قتلوه
ژوند خو یو
نعمت دی
چې الله (ج) ټولو
ته ورکړی
ستا که بدې
ایسي،
خان الوزوه (!!!)
که ته مړ یې که
ژوندی یې
هېڅ درنه جوړ
نه دي
چانه چې څه جوړ
دي هغه
مه شرموه

تا هسې د جنت

په هوس خوشې

ملا تر لې

وینه چې څک توی

کړي

هغه دوزخ کې

لټوه-

څړبول!

دا د کومې

کریلا

تندی وهلي

چې د اوبو نه وینې

بني څښي

د خپل ځان

په

څړبولو،

له هلو وکو غوښې

بني خوري

څوک يې وخور

په ولاړه

د چایې
وشپېل (۱)
هډوګي
چانه یې
ورودلې وینې
خو بیا هم ماړه
نه شول،
دا د لړم په څېر
بچي دي،
په خپل منځ کې
یو که یې سر
نوبل یې
بښپې خوري.

(۱) چوشیدن

د بنامتا سالو!!

بڼه بڼایسته،
غوټه موده
مخکې،
دا هریمن میره^(۱)
زامنو!!
د اهورا د ناوې
شال تر پردې
لاندي،
چې نغښتی و
د بنامتا په تور

---

(۱) هغه اولاد چې د یو مور او پلار څخه نه وي زېږېدلی.

سالو کي
خو په حقيقت
کي،
يوه خاله ه د
غتيو
مور بې وسو به په
غتيو، غتيو
سترگو
په رڼو، رڼو
کتل،
ژبیم^(۱) پرې^(۲) وې
په تالو کي
دې دشمر^(۳)
پاتي شونکو
ټول د خپلمې^(۴)

(۱) ژبي مو

(۲) غوڅي

(۳) په عربو کي سخت زړی کافر د اسلام په اولو وختونو کي تېر شوی دی

کړو راجمع،
څوک د خپل
انگړې په غولي
څوک د بر کلي
وستل (۵) کې
څوک د کوز جومات
په تل کې
له یوه
تېغه یې
تېر کړو
څوک یې
سپین او
څوک یې
تور کړو،
خو!

(۴) له مخې، ټول.
(۵) هغه ځای ته ویل کېږي چې د چا شخصي ملکیت نه وي، د کلیو جرگې او مرکې په کې کېږي.

بیا هم!؟

عبرت نه اخلو

د یزیدیانو

کارنامو ته

حوسپرو

پزیم د اوږو

دي او

د بنسپونه پرې

ساء

اخلو!!!

د زورور اوبه...

دلته د سترو

کاروان سرای

لوټ

پوټ دی

دلته د بیکلو

بناپیریو حرم سرای

شوک،

شوک دی

دلته په دې ځنگله

کې

هیله امید په

ځناورو ترل

د لېونتوبه پرته

په کې ستا مال

او زما سر

ټوك

ټوك دى

دلته په دغه

بې تدبیره او

بې تعبیره

مُلك كې

د زورورو اوبه

مخ په،

پېچومي^(۱) خېجي^(۲)

خېنل د غريبو

وينې،

په سړينت نه

خو په تاوده

گوټ

گوټ دى.

(۱) مخ په نېغه.

(۲) خېژي.

زمونډ ویره؟!

که شملې په زور زیاتي

شي له سر کښته

باک^(۱) یې څه دی

خو وېره مو

په دې ده

چې د سرونو

سوداگر ته یې

(۱) عیب، پروا

په سر نكړي؟!

بڼه دی تر یو وخته،

د وخت تقاضا همدا ده

سخته به هغه وي

چې دا ملك

د ټول عمر

بستر نكړي.؟!

بې وباله!

زموږه د

کاروان

لوتماران

او زموږه د

خاروان

قاتلان

په توره شپه لا

څه چې؟

په سپین سبا

او په رڼا

ورځ گرځي.

په خپلو،

ننگینو او شرماورو

کړو

د افتخار نغاري

هره لحظه،

ډنگوي.

چانه د باج^(۱)

په نوم

هسکه شمله په

غنیمت تیتوي

چانه د راج

په نوم!

سپېڅلي څلي

بې وبالہ

د جانان

ډنگوي.

^(۱) د يو چانه د يو شي اخیستل په زور باندې.

د وینو سوداگر

د سرونو

پرېکېدل

که

د جلاد په

ساتول

وشي

د پره بڼه

ده

شرم اور دی

د سرونو

خر کېدل

د جلاب^(۱)

په لوی

جبونو

درسته ده چې:

وینه به ام^(۱) کړي

خرخه،

د اوبو په

تیت

قیمت

خو د مینو خرخول

به یو خه،

گران وي

د وینو سوداگر

ته.

---

(۱) کمپنشن کار د معاملي جوړونکی په دوهم لاس
(۱) وینوال (به مو) په خای د جملې د لنډیز لپاره به ام، کلیمه کارولي چې د داسې کلیمو او
جملاتو استعمال د شرقي پښتنو په ژبه کې کارول کېږي.

جلابان!!

ای!
زما لویه خالقه،
دا څنگه،
شر غوبل دی
چې ترپایه
نه خلاصېږي؟
دلته،
پتې څه
قیصې دي
او د ژبې
لاندې
څه

خبرې؟

خو موږ پرې نه

پوهېږو.

دلته وینه هېڅ

رنگ نه اخلي

د اوبو نه یې

قیمت ټیټ

دی

دا په دې چې

د سرو نو

سوداگر مو

جلابان

دي.

زموږ مخې ته؟!

د پنجاب د جادوگرو
خپې بیا په ملک
خوړې دي
خداى دې خیر کړي
خه ادلې او خه
بدلې
افسانې دي
خوک یې بنکته
دموي خوک یې په پورته
ورانې جارې^(۱) مشورې^(۲) دي
خه په کوزه
خه په بره
رانه پرېکړل
یو وجود دی
که مې لاس او که مې
بنسپې دي

(۱) انجر، گدود

(۲) پخوا به په خرخه باندي د پاغونډو نه جوړېدلې، چې هغه به خام تار هم باله.

څوڪ د چل او څوڪ
د ول ځني كار اخلي
په بهانه د
القاعده وو
په كې
گرمې نغاري
دي.
پښتانه خو
د ازله بدبخت
نه وو
اوس پرې
خه بلا پرېوتې
چې ښكته يې
شملي دي.

گودال

چې حساب نه وي
کتاب نه وي
مکافات،
مجازات نه وي.

دا خو؟

يو گودال^(۱)

دی

نظام نه

دی.

چې بریڅو یې^(۲)

بدو درغلی.

او شوکماری.

---

(۱) کثافات خای

(۲) فرمانبردار، طرفدار، ساتونکی، خوش خدمت

ته

ملا ترلې

تر غړی وي

دا اوپره^(۱)

پوشال^(۲) دی

زمام نه

دی

چې نه جمعه یې

د جومات وي

او نه وعظ

په ممبر

نه غږ د

محتسب په

مقتدي وي

تش ویاړي

چارچوبی^(۳) ته

(۱) توسن، په ډېر اندک فشار باندې له منځه تلونکی.

(۲) غلام.

اما نه

دی.

چې نه گرم کړي

وجود

او نه خواي

کړي زير

پوتکي

نه وباسي له

زړونو

خيرن خيري

دا يخيچال دی

حمام نه

دی.

امن

په سوله او سلم

که شپې

سبا کړي په

یو بن کې

باز نه نیولې

آن وره

چرچری

خومره به بنه وي

چې

یو باغ

کې

ننستي د

پورې

پانې، اغزي

او غوتې

امن کې
باتې که شول؟!
د پرانگانو او
لېوانو
خني
واړه
زیره^(۱)
حيوانات او
هم د غرو غرخني
زما په آند
چې
هلته به کېني
عدالت په
کورسي.

---

^(۱) نوی تولد شوی

مشوره

بسم الله کره

د پښتو دا

متل بڼه

کلك کره

حساب په

کلك

بخشش په

لك کره

دا، واره

خدایان!

لږڅه

هک

پک کړه

له بدو یې

وباسه

دا،

غت، غت او بنان

نور پرې

شرمېرې

دغه

خوار افغانان

هم ترې

خان خلاص

کړه

او هم موږ

ترې

بیچ^(۱) کپه

د شا اړولي^(۲)

ولس به

درته مخ

وگرځي

بیا،

دې کوه

پاچهي (!!)

(۱) خلاصون، په څنگ کېدل

(۲) رویگردان، خفه، مانیجن

جوارگره یاره

یه!

زما

جوارگره

یاره

جوارې دې

بیلودله

داو^(۱) کې اوس

ږدې

سرونه

خپل خودې

هېڅ

نشته دی

(۱) د جوارۍ میدان ته د پیسو، زېوراتو او نورو قیمتې شیانو غورځول، عبارت له داو نه دي.

ورکای^(۲) د

بل

مالونه

سودا^(۱)

پوڅی

ته وتی

حریف ته

کای

سوالونه

دادې په

گټه نه ده

ځان نه گرځی

مخونه.

(۲) ورکوی

(۱) دا اصطلاح په خرید او فروش کې هغه وخت کارول کېږي چې یو جنس د دوکاندار نه څوک په ټیټه بیه و غواړي یا پخوا به چې د پوڅ لپاره چا خریداري کوله جنس، یې په نازل نرخ اخیسته نو دې به یې ویلي سودا پوڅی.

پاروگره یاره

یه!

پاروگره^(۱)

یاره

شاتو کې ډک له

زهړه

شپېلی دې

بیا

پوکره

ډولکی دې

---

(۱) مداري، د مارانو او نورو ضرر رسونکو حشراتو نیونکی

و کړنگاوه

اوږده

اوږده

ویده

ویده

نار ونهر

بنا ماران

دغه تور سري

ماران

سپپره

سپپره

شنه او

سره

غونډلان

کربوري پرېږده

ان دا

بور^(۱) منگریان

تول دې د

خپلمې^(۲) په جنتر

او منتر

بیا راوینن

کړل

پام^(۳) دې وي

چې:

پخوانی

اودې^(۱) دې

کار نه کوي

دا حل دې

ما او تا ته

یو شان

الله(ج)

(۱) هغه رنگ ته وايي چې نه تور وي او نه سور وي.

(۲) له مخې، ټول

(۳) فکر

(۱) په دم باندې د کنترول لاندې راوستل.

خیر پېښوي

داسې ونه شي

چې:

دا تور بلاگان

يو ځایم^(۲) ونه خوري

سره.

---

^(۲) يوځای مو.

زما بدگره (۱) یاره

یه!

زما بدگره یاره

مورځو نیولې

وې

په بنو فالونو او

په نېکه لاره

او هم په دې

شگون، چې:

ته به زموږه

---

(۱) په شرقي پښتنو کې هغه چاته ویل کېږي چې په خپلو پیشگويو باندې غلا او غله رسوا کوي.

د لوټ شوي

کاروان غله

ومومي

او د څاروان د

قاتلانو پسي

د پلزنو^(۱) په څپر

پل راواخلي

په دم دعا

په کف او چف

خپله کوزه

وگرځي

گني؟

معلوم کړي

د نښو ځاپونه يې

او د لاسونو

نښې

---

(۱) دا خاص خلک وي چې پل او منډ معلومولی شي او تر ډېر ځايه پورې مشکوک اشخاص تعقيبولی شي.

او په بله شوي

اوبنان

چې:

اوس يې

بنيږي

بنسخته

زانگي (!!)

لړلې چرې

هغه!

ز مور په وینو

تکې سرې

او لړلې

چرې

چې:

دوی لا اوس

هم په بدو گرځی

کله پرې تا

کله پرې ځان

گوانبوي

کله پرې ما

کله جهان

گوانبوي

د قربانی گډوډی

د قربانی گډوډی

په نوم

مورډ یو خو تنه

پیایي

وخت چې د

ذبحې او د

حلالولو راشي

نو په خپله خوبه

د قصاب چرې ته

مړی اوږدې

ونیسو

په تویدو

سره سم

د زمانې

وچو

څلویږه^(۱)

سپلی

وینه ام^(۲) شي

پرنده^(۳)

اول:

کارغان په کې

مبسوکې

مبني

بیا:

(۱) د څلویښتو د شمېر لنډیز دی په دري کې چهله ورته وايي د ژمي څلویښت ورځي.

(۲) مو باید راشي، خو لیکوال د کلیمې د لنډیز لپاره (ام) کارولی.

(۳) په دري کې ورته لڅ او بعضی پښتانه ورته خکر هم وايي.

سپي او

لېوان يې

ختي

په غوښوم

وبونېږي^(۴)

مچۍ، غومبسي

او ارمانجنه

مچان.

خدايگو!

زموږ د

بې عقلۍ په

وجه

نه، نه،

غلط شوم ومې بښئ

د خپل جانان

په فرېب(!)

^(۴) هغه اواز چې افهام او تفهيم په کې موجود نه وي.

د ثواب په
خای عذاب
گتو
بیا:
هلته
په بله
دنیا
ارواویم پاتې
وي
په پورې
اره
پل صراط تر
خنګه.

سپینې وینې

څه موده مخکې:

دوی(!!!)

زموږ وینې سرې

نه گڼلې او:

ویل به یې چې:

د سپینو وینو

بهول مباح دي

نن ولې بیا کوم

اسماني کتاب کې؟؟

دا روایت ددې راوي

په خوله

په تنه ژبه

په نښتي

اواز

په تیتو سترگو

په ژېر زېښلي

رنگ

د ملا او امام

د پادری^(۱) او خاخام

په فتوا وايي

نه، نه مور

غلط شوي په

مودو، مودو

وو

اوس د سپينو وینو

پر خای

د سرو وینو تویول

حلال دي.

(۱) د عیسویانو او یهودیانو مذهبي پیشوایان

مباح!

پرون چې:

تاسې زموږ

وینې

د کرسټل په جامونو

کې

د شرابو پرځای

په سر اړول

په دې پلمه

چې:

زموږ وینې

سپینې او

مباح وې

نن بیا:

څه پېښه ده؟

چې د ایاچي

په وړيته گرو

دانا کونډا په

نوم او يا د غرود

زمرې

او هم د

غره د يرغل

په شر غوبل

کې

او سم غوښې

وریتوی

په مزه، مزه

هلې وکیم

د چجو سره

خوری

زموږ د کلي ملک

زموږ د کلي د ملک

د کاله

په سره وچه مری

د کوڅه ډبو سپو او

زموږ د زیارتونو

منجاور و او

خیراتگر و تر

منځ

د کلونو او پېړیو

په اوږده پتنه کې

او کله نا کله

د پردو په ژبه

د دوی د تقدیر په

جنگ کې

نصیب ویده او

تدبیر عاجز پاتې

شي

بیام^(۱) د کوڅو روونه^(۱)

او یا:

هغه پورې زیارت

زموږ د کلي وستل

هم پېغلو تو گودر

د دېرې هر یو نیالگی

د هوجرې کوزه خوا مو

یا لولپه شي

^(۱) بیامو د لنډیز لپاره کارول شوی دی

^(۱) لاری

یا په برخو
یا په بندو^(۳) وپشي
خود ملک په مشری
دغه سپیره جگړې ته
په تریو ترینګلو تندو
نوم د بري ورکړي.

---

^(۳) حصه یا برخه

د ملکی تیره (۱)

زموږ د کلي په
وستل کې
د ملکی تیرې تر
خنګه
داهریمن^(۲) سکه
زامنو
بنه ناولې
تاغوتی^(۳)
او بنه چو^(۴)
کړې

---

(۱) په وستلونو کې د ملکی تیره نسبت نورو تیرو ته یو څه فرق یې په همدې کې دی چې یو څه نقش او نگار لري.
(۲) د شیطان پلار وزیزی او مور وزیزی ورور- یا زوی
(۳) دروغجن، کاذب
(۴) د اوبین ملاست حالت ته ویل کېږي.

بار پرې پروت

دی

په امبار^(۱)

د پرې^(۲) شوو

ډېر سرونو

انډی^(۳) ډک

به پروندو^(۴)

وینو

خټگر وای

کاندي

او غږ مېږي

شنه خگونه

له خولې

باسي

د سرونو او د

---

(۱) په یوځای باندې د یو شي راغونډول په ډېره پیمانه باندې، دا اصطلاح ورته کارېږي.

(۲) غوڅ

(۳) دورې یا د بار یوې برخې ته وایي.

(۴) خون لڅ شده یا خکر شوي وینه.

وینو

سوداگریې

شاوخوا ته

راپنډ

شوي

یا به توت^(۱) ځي

د جنتیانو سرې

وینې

او د

بلهاریانو^(۲)

دنگ^(۳) سرونه

یا به ورکړي

پرې سکې

او ډېر فونډونه

---

(۱) حدر، هسي، مفت.

(۲) شهیدانو.

(۳) لور، اوچت، جگ.

گوراؤ (۱)

گوراؤ!

پرون زموږ د کلي

يو خان سپړی وژلی

ډېر گران

سپړی وژلی

او جانان

سپړی وژلی

په گومان

بې

بې گومان

(۱) د افغانانو پخوا انگلسانو توتہ دې اصطلاحوي کارولي دي، انگرېز پرنګی اوگورا.

سړی وژلی

زموږ د بدنصیبو قافله

کې چې دی ښه ته

د څاروان

سړی وژلی

د کاروان

سړی وژلی

تینگ لکه

سندان

سړی وژلی

په گومان یې

بې گومان

سړی وژلی

د زلمو د جلسو شمع او

د زړو د جرگو جمع

په رښتیا د

دسترخوان

سپری وژلی

خوان

سپری وژلی

په گومان

یې

بې گومان

سپری وژلی

خانتنه د خپلو لوی

پلار نه و په پردو

یې

مهربان

سپری وژلی

په خوله یې

تل قربان و

همدغسې

قربان

سپری وژلی

د بېوزلو یې

درمان

سړی وژلی

په گومان

یې

بې گومان

سړی وژلی

په سړو کې ښه صورت و

خدای ورکړی

په خدایگو!

با ایمان

سړی وژلی

مسلمان

سړی وژلی

په دنگوالي

یې

افغان

سږی وڙلی

په گومان یې

بې گومان

سږی وڙلی

فیض د ځمکو یې خیر

خیرات به و د ټولو

په مټ

یې

پهلوان سږی وڙلی

دهقان سږی وڙلی

او باغوان سږی وڙلی

په گومان یې

بې گومان

سږی وڙلی

اشیل

دا منظومه

بناغلي حسام دادی په پښتو ادب کې يو بل نوی گل وغوراوه او د اشیل منظومه یې ولیکله. د خپل هېواد تاوده او اورني حالات یې په تودو احساساتو له لرغونو اسطورو او حماسو سره وتړل.

ماته حسام صاحب دا منظومه په خپله واوړوله، د اورېدو پر وخت زه په خیال - خیال کې د پنځه دېرش وړاندې کلونو وخت ته لاړم، هغه وخت ته چې په هېواد کې ارامه ارامي وه او د هېواد لوی فیلسوف اروښاد شهید ډاکټر پوهاند سید بهاء الدین مجروح د ((نا اشنا سندرې)) په نامه یوه فلسفي منظومه کښلې وه، د یونان له اساطیرو سره غوټه شوې وه او ماته یې د لوستو لپاره راکړې وه.

د شهید مجروح نه اشنا سندرې رښتیا هم نا اشنا سندرې وې او نوې ادبي بڼه یې درلوده خو پ زړه پورې داده چې د حسام صاحب دا منظومه هم همغه ډول سکښت، جوړښت او نوښت لري او مهمه داده چې زه باور لرم نا اشنا سندرې

حسام صاحب ته نه دي رسېدلې او نه يې لوستې، دوی دا کار د تقلید په بڼه نه بلکې د توارده په بڼه کړی او یو نوی ادبي اثر یې خلق کړی دی.

حسام صاحب دا کمال لري چې په خپل اثارو کې د خپل تاوجن عصر- تاوده حالات په مهارت او خوږه ادبي ژبه ځایوي او په هنري شکل یې انځوروي.

زه یو ځل بیا حسام صاحب ته ددې نوي کوچني خو عالي اثر مبارکي ورکوم.

په درنښت

حبیب الله رفیع

۱۶/۵/۸۶

د اشیل یاد

اشیل په لرغونې زمانه کې د یوه یوناني اتل نوم و، ددغه اتل په لوبو کې د یوې پښې غټه پله پرې شوه.

کله چې له دغې پښې وروسته سخت زخمي شو، نو له مسابقو نه یې لاس واخیست، نوموړی ددغې پښې په سبب مړ هم شو.

درانه لوستونکي، ددغه کتاب د پښتۍ په لومړي مخ د لرغوني یونان د اتل اشیل خیالي پورتریت هم کتلی شي.

کله چې امریکایان، انگلیسان او نور بهرني پوځونه افغانستان ته راغله، دوی د طالبانو پر خلاف خپلو بریدونو او حملو ته مختلف نومونه ورکړل چې یو له دغو نومونو د اشیل نوم و.

محترم الحاج محمد حسن حسام د اشیل په نامه پیل شویو بریدونو ته په پاملرنې سره، خپلې شعري مجموعې ته د اشیل نوم ورکړ، تاسې په دې برخه کې ددغه لیکوال او شاعر قضاوت لیدلی شی.

د ښاغلي حسان د هېواد په روانو حالاتو د سياسي ادبياتو د ليکلو په برخه کې د مخکښو ليکوالو پ ډله کې د حساب وړ دی.

د ازاد شعر په بڼه دغه ټولگه ډېره اوږده منظومه ده، په اوسنيو دري ادبياتو کې ناميناليستي شعر ته د (کوتاهه) او دغه ډول منظومې ته د (شعر بلند) نوم ورکړل شوی دی.

په منظوم او مقفي کلام کې له پنځلسو نيولې تر دوو سوو او يا له هغه نه د زياتو بيتونو شعر ته قصيده وايي، مگر دغې منظومې ته د قصيدې نوم ځکه نه شو ورکولی چې د شاعر په خپل شعري سبک د ((منظوم نثر)) په بڼه ليکل شوي ده. په هر حال، په دغه اثر کې افسانه او حقيقت دواړه سره اغېرل شوي دي. د يونان د لرغونو افسانو او د اشيل د تاريخي حيثيت تر څنگ، د افغانستان د لرغوني تمدن يادونه هم شوې ده.

دغه کتاب چې د ښاغلي حسام نهم اثر دی، په پښتو ادبياتو کې يوه نوې هڅه ده چې ويناوال ته يې په ليکلو مبارکي ورکوم.

په درنښت

څېړونکی محمد نبي صلاحي

خو لنډې خبرې

د ۱۳۸۶ هـ ل روان کال د وري په میاشت کې مې د ازادۍ رادیو نه یو نوم واورېد چې له دې نوم سره مې په ادبیاتو او تاریخ کې د پخوا څخه بلدیت درلود.

ددې نوم په اورېدو سره چې ماته جالب و، د ازادۍ رادیو ویاند ته ښه ځیر او غورې شوم، په نوم یې توضیحات ورکول. خو د ازادۍ د رادیو د نطق توضیحات ډېر کم، کمزوري نیمگړي او ناقص و.

خو دومره پوه شوم چې د غرب لوی گډ جنګي ماشین هلمند کې او حتی د افغانستان په ټوله جنوب غربي حوزه کې د ((اشیل)) په نوم پوځي عملیات یې پیل کړي دي.

دې جنګي عملیاتو ته به البته سترو، سترو نظامي او پوځي جنرالانو همدا نوم خوښ کړی و چې همدې جنګي عملیاتو ته یې غوره کړ.

زه خو دې سترو، سترو جنرالانو سره په فکري لحاظ همغږی او هم رکابه نه شوم او د یونان د مفرغ د عصر نه ماتېدونکي پهلوان ((اشیل)) په نوم مې یوه کوچنۍ او لنډه شان منظومه په ازاده شعري ټولگه کې د پښتو ادبیاتو په وره په ساده ټکو کې د ټولو نیمگړتیاوو سره د یو تاریخي ضرورت له مخې نویسته.

زموږ د هېواد په خورو، ورو څنډو کې د پاکستانی پټ تربیه شوي بی سرحده ترهگر پوځ او نړیوال ائتلاف تر منځ عملیات د پیکه او بدرنگو نومونو د چتر لاندې کله د اناکونډا په نوم، کله د غرونو د زمرو په نوم، کله د غرونو او کوهستانونو د یورش په نوم او کله د باستان یونان د نه ماتېدونکي ((اشیل)) په لوان په نوم روان دي.

دلته په لوانان د کمزورو په سملولو لگیا دي، زورور ته یې ملا ماته ده. دلته بناماران او اژدهاوې هر څه په یوه نواله له ستوني تېروي، ماشومان تنکي رږوي، بنځې خوري، بوداگان شپېلوي، خو خپل دېشر کلن او اويا کلن زېږولي بچي نه خوري، د خپلو لعلونو د موندلو په لټه کې دي. دلته د غرونو زمريان د ځان په څېر ځناورو ته هېڅ نه وايي، ځانته د هوسیو په بنکار اخته دي او هوسی ماتوي.

دلته غورنه حملو ته ځان سازوي، کوهستانونه په یورش ورځي، په منځ کې گیر شوي بی اسرې انسانان رېز مریز کېږي او هېڅوک پرې رحم نه کوي، گناهگار او بی گناه ته نه گوري د غرونو زرونه له کانو جوړ دي په سترگو کې یې نو (نم) نشته، په هېچا اسره گیر نه دي، خپل دوست او دښمن نه پېژني، ځان نه پېژني، بل نه پېژني، ما نه پېژني، تا نه پېژني، فقط یو څه پېژني چې:

هغه مرگ دی، ورانی دی، تنفر دی، وینه ده، وېره او وهم دی، ویر او ماتم دی، شور او غوغا ده، ژړا ده انګولا ده او هاها ده...

ای خالقه چې نه یې غواړم مه یې راکوه! مور افغان ولس خو نور جنگ جنگ نه غواړو، دوډۍ غواړو، پوهه غواړو، مکتب غواړو، کار غواړو، ژوند غواړو او د خپل هېواد ابادول غواړو. مور اوس پوهېږو چې جنگ جگړې انسانان، افغانان او مسلمانان د مرگ په کومي خپلې وږې دوزخي او جهنومي گېډې ته د تل لپاره په مقدسو او نامقدسو نومونو ننباسي او نابودوي یې.

ای پهلوانانو، د پردو د غرو زمريانو او بنامارانو! زموږ په سملولو، ماتولو او خوړلو ستاسې نوم نه کېږي، خپل مدعي او پټ دښمن د خپلې ږيرې لاندې وپېژنئ، لږ ښکته ورپسې ورتېر شئ، ستاسې غولولو ته یې دلته په سیمه کې ښه کلکه ملا تړلې، دوی پخوا نورو ته هم دلته په دې هېواد کې دامونه ایښودلي او تاسې ته یې هم په دې هېواد کې دامونه خواره کړېډي. هسې په ځان باندې د غټو او پیکه نومونو په ایښودلو هېڅ نه کېږي. نوم په ځان کوچنی کېږدئ خو کار غټ او ښه وکړئ، اته په هغه ((وحشت جزیره)) کې ستاسې د کیمیاوي تعاملاتو او تعدلاتو په وجه چې کوم څو سري ډېرو خوړونکي او کپچه ماران پیدا شويدي هغه له منځه یوسئ، نو هله به هم ځانته، هم مور ته او هم د نړۍ وگړو ته نجات ورکړئ او که نه نو...

په درناوي

حاجي محمد حسن حسام

د اريانا کارته

۱۳۸۶ کال، د زمري مياشت

اشیله (۱)

قهرمانه

پهلوانه

د یونانه

راټه وایه

راټه وایه

چې:

د خو پېړیو وروسته

---

۱ : دا د مفرغ د عصر یو نه ماتېدونکی پهلوان و، دلته لیکوال د مخاطب له مخې اشیله کارولای یعنی اشیله دی کله چې امریکایانو د ۲۰۰۷م کال په سر کې په هلمند کې خپل عملیات پیل کړل، نو خپلو عملیاتو ته یې د اشیله نوم ورکړ.

راژوندى شوې

د يو مزاجه

ليونيه

موربه ډپرې

کيسې ستا دي

اورېدلې

د يونان لرغون

تاريخ دي

غږولې

وروسته ستاسې

پاتو شونو يې^(۲)

بيا نورو ته

ويلې

اوس چې

بيا ته

راژوندى شوې

بڼه شو

---

۲ : وروستنى نسل، يا د يو چا چې يو څوک پاتې کېږي.

ښه شو

چې ته راغلې

د هیر^(۱) مند لویې

لمن ته

او د بخدی^(۲)

زور تمدن ته

کارنامې به دې

په زور او زېر کې^(۳)

گورو

ای سرکشه

او خود سره

د تروا^(۴) د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر^(۱)

---

۱ : د هلمند پخوانی نوم

۲ : د بلخ پخوانی نوم

۳ : پورته او ښکته

۴ : یوه سیمه وه چې پارس پورې مربوط وه، چې ددې سیمې پاچا د یونانیانو خدایه (هلن) وټبټوله بیا هغه و چې اشیل ددې جگړې گټل په غاړه واخستل او دا جگړه اشیل وگټله.

مله

د هکتور د سر (۲)

قاتله

راته وایه

راته وایه

د دوزخ سختی دی

ډپرې

که جنت اسان

موندی شي

هلته هم

گوتو په شمېر

پهلوانان شته

یا زورواکي

ده

د خو کسو

او که نه؟!

---

۱ : د باستان د عصر نه مخکې یو بل عصر هم تېر شوی دی چې دې ته په تاریخ کې د پهلوانی.

عصر یا د مفرغ عصر وایي.

۲ : دا د تروا پهلوان و چې د اشیل له لاسه په جگره کې ومړ.

زوره وره

ستا په شان

حی

مفت او جفت

اوو جنتو

ته؟!

که کمزورې

ډلې، ډلې

حی

روان دي

ز محریر (۱)

او دوزخو

ته

راته وایه راته وایه

ای اشپله

سر سبيله (۱)

---

۱ : د دوزخ ډېرې سړې برخې ته وایي .

۱ : دا د پښتنو یوه اصطلاح ده چې یاغي، باغي کس ته استعمالېږي .

د یونان د

افسانو

د اوږدو لنډو

کیسو

څه درباندي شول؟

اخ!

پښه دې وښوېده

د مغرب د جنگ

افسره

د تروا د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر

مله

د هکتور د سر

قاتله راته وایه

راته وایه

څنگه تېر شوې!

په دې پلنو

لوی بحرونو

په دې ارتو (۱)

لوی ډاگونو

په دې

تنگو خندکونو

په دې سختو

اغزن لارو

په لورو او

اوارو

خنګه راغلي؟!

د اژه سمندر (۲)

زړه نه

په ژورو، تپت

او پاسو (۱)

خله (۲)؟

۱ : پراخ

۲ : پخوا د مديترانې شرقي خنډو ته اژه سمندرګي ويل کېده.

۱ : پورته او بنکته

۲ : ولې، خنګه

او د څه

نه؟

څنگه تېر شوې

په دې لویو

گړنگو

په دې گرانو

تامبېرو

په دې سختو

تاترو

په دې هسک واورین

سرو

البته!

د بخی په څېر

پرتې مورگې

د غره خدای وې

بدل کړی په

ایرو

د هومر^(۱)

وینا له

مخې

ته د پرې

شیل^(۲)

سندرہ

د تروا د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر

مله

د هکتور د سر

قاتله

راټه وایه

راټه وایه

ای اشیله

چې راوړي دې

---

۱ : د یونان یو خوږ ژبی شاعر دی چې د میلاد نه ۸۵۰ کاله مخکې زنده گي کوله.

۲ : د پنبې شاتنی. برخی پتې ته وایي.

ډېر څه دي

يا

کم څه

بد دي

او

که بڼه

د الماسی

د توري

څوکه

په سنکيا ^(۱) لړلی

ډال

دې

په کوم ځای کې

تېره کړل

آب دې

ورکړ

ډک له زهرو

---

۱ : زهر

چې زخمونو د

ارشاک^(۱) او د

ضحاک^(۲)

پرې تل

ناسور کړې

او د زمبر^(۳) تېر

پرې

سور کړې

لکه وژني

انسانان پرې

د خوارانو نه

خواران پرې

دا په ژوندی چې

پکو^(۱) شوي

۱: د میلاد نه شو سوه کاله مخکې د بخدې د شهزادگانو او پهلوانانو له جملې څخه وو.

۲: د میلاد څخه شو سوه کاله مخکې د بخدې د پاچاهانو او پهلوانانو څخه وو.

۳: د میلاد څخه مخکې د اوسنۍ پکتیا او لوگر په سیمه پهلوان تېر شویدی، زمبر اصلاً زېردي په پښتو کې قوي ته او نه ماتېدونکي ته ویل کېږي لکه زېر ځواک، زېر دست.

۱: په تنگ شوي، سترې شوي

او له ژوند نه

ستړي شوي

د پېړيو

دوزخيان پرې

ته چې چا

رامخ ته کړی

ستا تاريخ

خو سر نه خوري

د هغو سره

د سره

د اژاکس^(۲)

د لارې

مله

د تروا د جنگ

اتله

د هکتور د سر

قاتله

د مفرغ د عصر

مله

راته وایه

راته وایه

پهلوانه

د یونانه

دې مظلومه

او انپرو^(۱)

افغانانو

د پېریو، د پېریو

دې بدبخته

مېسینانو^(۲)

د ازله پیدا شوو

مینو سیانو^(۱)

تاته یې

شه

۱ : بسواده

۲ : کله چې د اژه سمندر په زړه کې د تراغر وچاودېده د هغې چاودنې او طبیعي فاجعې په اساس دا قبيله له منځه لاړه، دا فاجعه د میلانه ۱۶۰۰-۱۴۵۰ کاله مخکې منځ ته راغلې.

تاوان درکړی

تانه یې

څه په زور

اخستي

که هلن^(۲) ته یې

بد کتلي

تاته یې

کوم بد رسولي

ستا د سخا او د مروت

واتن په منځ کې دا خواران خو

دېرش کلنه^(۳)

کلدار^(۱) کندې

۱: دا هم د مفرغ د عصر یوه قبيله وه چې د اژه سمندر په خوا و شاه کې د مېسنيانو سره یو ځای اوسېدله

کله چې د ترا د غره طبيعي فاجعه منځ ته راغله، دا قبيله د هغې فاجعې قرباني شوه، دا فاجعه د ميلاد ۱۶۰۰-۱۴۵۰ کاله مخکې منځ ته راغلې وه.

۲: دا اسپارت د پا (ملائوس) بنځه وه چې د پاریس تروايي شهزاده و تېنټوله هلن د یونانيانو خدایه هم وه.

۳: د لیکوال مطلب دلته په هېواد کې دېرش کلن جنگ دی.

۱: کله چې د ترا اور غورځونکي غره د اژه سمندرگي (د مدیترانې شرقې برخې) ولرځولې چې د

بشریت په تاریخ کې یې مورخین د لومړۍ طبيعي انساني فاجعې په نوم یادوي کومه کنده چې رامنځ ته شوه هغه کندې ته کلدارا ویل کېږي.

ایرې خوري

هسې خوشې

ته په قهر یې

په غضب دې

د بڼپو لاندې

خټکه رېردي

په شور یې

هم په زور یې

په کومه لار چې

ته روان یې

دا باغیان

خو

ستا پڼبو

ته

سجدې نه

ردي

خټکه د

ترا (۱) د اور

بخري

خان نه

شيندي

مينو تاور روس (۲)

د يوويشتمې

پېرۍ ته شوې

د انا کونډا (۳)

کروسيه

د پردو د غرو زمريه (۴)

د خان خانۍ

بنامار

لمسيه

۱ : دا هغه غر دی چې د اژه سمندر په زړه کې د ميلاد څخه ۱۶۰۰-۱۴۵۰ کاله مخکې اور غورځونې منځ ته راوړی.

۲ : د يونان په قيصو کې ده ته نيمايي انسان او نيمايي نر غوايي ويل کېږي.

۳ : اژدها بنامار چې د امريکايانو د يو عملياتو نوم و، البته دا عمليات په ۲۰۰۳ کال کې په پکتيا کې وشول.

۴ : دا هم د امريکايانو د عملياتو نومونه دي، چې په ۲۰۰۶ کال کې په کنړونو او نورو ولاياتو کې يې سرته ورسوله.

خونې سترگې دې

د وینو کټورو غونډې

دې

بقې راویستلي

له پوزې دې

اور وځي

تاو دې

خپږي له

گوگله

د تروا د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر

مله

د هکتور د سر

قاتله

راته وایه

راته وایه

قهرمانه

د یونانه
نو ولې دې
بې ځایه
کوکې خېژي
شپېلي کرې
او غرمبېرې
غرېرې او
تسېرې
ډکېرې او
پرسېرې
شور او
شر دې
عالم^(۱) ونيو
چې په تنگ
شې
مېره تون^(۱)
باندي

۱ : دا يوه عاميانه اصطلاح ده چې پښتانه ډېرو وگړو ته د عالم لفظ استعمالوي.
۱ : دلته د ليکوال مطلب د هغه موجوداتو څخه دی، چې چاته ازار او مزاحمت نه شي پېښولای.

پښې ږدې

بې ازاره انسان

وژنې

وهې غرو سره

ډغرې

او په لاس دې

څه

درځي نه

د هوپلېت^(۲)

د سر

لسنکره

د تروا د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر

مله

د هکتور د سر

قاتله

---

۲ : په یوناني ژبه کې د درانه بار عسکر ته ویل کېږي.

اشیله!

د یونان د افسانو

ما چې ستا کیسې

لوستلي

ستا چرې (۱)

د ملاو ستنې (۲)

خو شنه نه وه

تکه سره وه

او سمبول د جنگ

جگړې وه

فیض د سره

ورکې نه و

یو عزا وې

شرارت وې

د ادیانو په پتنه کې

د خوارانو په

وژنه

---

۱ : د توتې یا تیکې یوه ترانگه یا یوه برخه.

۲ : د ملا د تړلو توتنه.

د قرنونو مشهوره

مختورنه

هسې مفت

خو

ډالۍ نه يې

د خو کسو

زورواکۍ

او زرواکۍ

ته

هم کوچنۍ شان

شرمېدلی

شورواکۍ

ته

د بې حسابو کلو

وروسته

لا دې بیا هم

تلل وکړل

د سپک کانې په

تله

د تروا د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر

مله

د هکتور د سر

قاتله

اي اشيله

سرسيله

ته چې دې خواته

راتللي

په تکل ددې هېواد

چې:

ته به بې ايل كړې؟!

په همدې نيت دې

د ننگلي^(۱)!

د سفر توبني^(۲) دې ملا

پورې

تړلي

ډال او تورې دې

بلو^(۳) پورې

منښلي

چاته دې ويلي و

مشورې والا دې خوک و

سلا چا درته درکړې

چې افغان په لورې

خه ته

يو خوار په خپته وږی

په تن لوخ

په نښپو پای ابلې

هېواد

نښپو لاندې

کوه ته

او که نه

---

۲ : ازوقه په سفر کې د کار امد شى.

۳ : دا يو ډول مخصوصه تيره ده چې جنگي افزار تيره کولای شي.

زما په خیال
په پستو نرمو
شو خبرو
منیروا^(۱) دې
غولولې
د اترو جادوگره
د تروا د جنگ اتله
د مفرغ د عصر
مله
د هکتور د سر
قاتله
ای اشیله
سر سبيله
قهرمانه
د یونانه
کومې ورځې نه
چې دلته رسېدلای

۱ : د پخوانیو یونانیانو خدایه وه.

زموره د خوارانو

اهورا^(۱) ته

گوانسېدلای

په بنپو کړې دې

موزې دي

د فولادو

زنځیرونه دې جرېږي^(۲)

سپینې تورې دې

خرېږي، نخېږي او پرېږي

له ډېره کبره دېرشمې^(۳)

توره او ډال په زنگنو وړې

خولې ډېرې خو

په سر ږدې

خو د سروپو تاج

په خنگ یا په ورنو وړې

چل به نه کړې

---

۱ : د پخواني اریایانو د خوشبختۍ خدای.

۲ : د اوسپنو دروند اواز.

۳ : د یونان په اساطیرو کې ویل شویدي چې د اشیل توره او ډال دېرش منه و.

ول به نه کړې

خآن دې ښه

سمبالوه

چې نه شې په جگړه کې

ته کاواکه او (۱)

اوتره (۲)

د تروا د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر

مله

د هکتور د سر

قاتله

اشيله

سرسيله

د باستان

يونان

تاريخ کې دې

---

۱ : بې توازنه

۲ : وارخطا

خان خای و
هومر^(۱) دې
سندربول و
په ایلیاداو^(۲)
اودیسه^(۳) کې
خوندي پروت وې
داسې نه چې دلته
مات شې
خدای مه کړه
چې خلاص نه شي
د بلې بڼې له
شيله
اشيله
سرسيله
همدومره ویاړ دې

---

۱ : ویل کېږي چې د یونان دا خوږ ژبی شاعر چې د میلاد نه ۸۵۰ کاله مخکې تېر شويدي د عمر په اخر کې بیا وړند شو.

۲ ، ۳: دا په یونان کې دوه کتابونه دي چې د خپلو قهرمانانو په توصیف کې ویل شويدي، په دې کې د دانشمندانو او محقیقینو اختلاف نظر موجود دي، خوک وایي چې هومره ددغه کتابونو شاعر به ښار په ښار او کلي په کلي گرځېده او ویل به یې او بعضې محققین وایي چې دا کتابونه د هومر نه دي.

بس و

ستا دېرش منی.

د الماس

توره

تلل شوې وه په

تله (۱)

د تروا د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر

مله

د هکتور د سر قاتله

اشیله

سرسبيله

میوند^(۱) خو

تروانه ده

نه بخدي^(۲)

یونان په

خېر دی

نه دا پېر^(۱)

باستان خېر دی

نه غريبي

افغان په

---

۱ : دا په قندهار کې هغه سیمه ده چې انگرېزانو په کې اتلسمه میلادي پېړۍ کې د افغان او انگلیس په دوهمه جگړه کې د سردار محمد ایوب خان په واسطه ماته خوړلې وه.

۲ : د اریایانو پخوانی ټاټوبی

۱ : زمان، وخت

څېر دی

پهلوانان خو

دلته نه شته

که ارجن، کرن^(۱) په هند کې

زال، رستم^(۲) په دغه سیمه

تول د څېرمې دي

مړه شوي

چې ستا مقابله کړي

له افغانانو پاتې شوي

دا د ترپ او خرپ

بچوري

دا د واړه جسم

وگړي

د پاڅه عمر

خوړلي

اکبر خان^(۱) سره

---

۱ : دا دواړه د تره زامن و، چې په هندوستان کې نامي پهلوانان تېر شويدي.

۲ : په اريانا کې پهلوانان تېر شويدي.

۱ : د ليکوال مطلب دلته وزير محمد اکبر خان دی.

ترلي

د ایوب خان (۲) د

لښکر

پلي

د ملالې له تپې (۳) نه

په زر وارې

زار قربان شه

ستا د پاره هومره

ټول عمر سندرې

چې بوللي (۴)

اسره مه کړه

صرفه مه کړه

ازموده دې

خپل زورونه

د کاپرو نه

---

۲ : د لیکوال مطلب د میوند د جنگ فاتح دی.

۳ : د لیکوال مطلب هغه ټپه ده چې: که په میوند کې شهید نه شوې، خدايگو لایه بهې ننگی. ته دې ساتینه.

۴ : ويلي - یا سندرې ویناوې.

کاپره^(۱)

د تروا د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر

مله

د هکتور د سر

قاتله

---

۱ : عام پښتانه ف په پ بدلوي، نو دلته لیکوال د ف په ځای د پ حرف استعمال کړي دي.

اشیله

سر سیله

قهرمانه د

یونانه

تا په پس کورکی^(۱) کې

چې زور کړی

دی د گیدر

بچورې

پهلوان نه دی

---

۱ : روڼ اندي خو ټول په دې پوهېږي چې غریبانو په پس کورکی کې دلته یې کوم هېواد وزېږېد او د پس کورکی یعنې د سپین ږیرتوب بچي چې دا ډېر گران هم وي نو پاکستان واقعاً په غریبانو ډېر گران هم دي.

د ښه دوست

جامه کې

د احرامې

بخورې (۱)

د اوږدې

سمخې خوله کې

د تکو تورو سره

د پیکه سپورو سره

هلته په دوو ناست دی

شو ستا د تندي

تبرگی (۲)

آخر شو تاته

برگی (۳)

خومره چې

---

۱ : دلنگې بوره شوې غوا بچي چې مړ شي پوستيکي يې د بوسو نه ډک شي.

۲ : کوم دوست ته چې څوک ټول امکانات په لاس کې ورکړي د هغه امکاناتو په واسطه چې بېرته پرې اولنی شخص تهديدېږي، پښتانه دې ته دا کنایه استعمالوي.

۳ : دوه رنگه نو کله چې څوک په قهر او غصه کې راشي رنگ يې تغیر خوري نو ځکه پښتانه دا اصطلاح کاروي.

وخت تېروي

ټوله نړۍ به

ترپنه سر ټکوي

دغه د زهرو حلوا^(۱)

په پسته نرمه ژبه

په جادويي خبرو

تل يې په ما خوړلی

کله يې په تا څکلې^(۲)

ستا خو پروا

پرې نشته

چې پهلوان يې

د وخت

بنياد زما يې

وايسته

ولس يې ټول

راته سرسامه

۱ : دا يوه کنایه ده، چې مور افغانان خپلو دوستانو څومره تېر ایستلو.

۲ : لیکوال کنایه استعمال کړې، لیکوال وايي که په ما د زهرو حلوا خوړوي، خو په تا يې هم څکي، لکه په لندن کې انفجارات يا د نیویارک د برجونو نړول او په غربي نړۍ کې نور تخريبي فعالیتونه.

لېونی غونډې کرې

په کُف او چُف یې

شپلنی غونډې کرې

د لرمونونو د

سرو زرو

چاره (۱)

د هر چا خپته کې

په زوره منډي

دا د ورپښمینو

غوټه (۲)

دغه په سم کې

کاره

په کسو (۳) هر څه ویني

بیا په لیدو کې

پانده په غورو هر څه اوري

---

۱ : لیکوال کنایه استعمال کړې، د سرو زرو چاره خو زموږ لوستونکي حتماً پېژني، د متل سره به یې هم

اشنا وي، چاره که د سرو ده ځیگر د منډلو نه ده.

۲ : دا هم د پښتنو په اصطلاح او حتی متل دی یعنې په نرم کې کلک.

۳ : د سترگو هغه برخه چې لیدل پرې کېږي.

په اورېدو کې

کانه

دا په کلکواي

وراسته

دا په ساده کې

گلدان

دا په غربت

مالدار

دغه د گټو مزدور

دغه د وټو ^(۱) باتور

دغه د خټو مېرې

دغه بې رحمه پېرې

نور نو:

ستا په کنډو ^(۲) نه درځي

ستا کيميا گرو

---

۱ : د پيسو بدلون رابدلول وټه هم ورته وايي (صرافي)

۲ : دا د پښتو يوه اصطلاح ده څوک چې د چا په ښه نه راځي بيا نو ورته دا اصطلاح کاروي.

په جنگي ماشین

کې

دغه بې موره بچي

دغه بې پلاره زامن

د مقدسو ارواگانو

په ځای

منجیله شوي

د وحشت

د جزیرې

تورماران

وزېرول

لږ پسې ښکته

تېر شه

دا دومره نه دي

ترېنه مه یرېره

د حیا سترگې یې

نشته

ترینه مه شرمېږه

هم ترې ځان خلاص

کړه

او هم موږ ترې بچ^(۱)

کړه

موږ لاشخ چی؟

نړیوال، به درته

دعا وباسي

ساه به په

ساه وباسي

دا د تیندک^(۲)

---

۱ : په څنگ، لري، گوښه

۲ : د پښو د نښتلو په نتیجه کې بې توازی ته ویل کېږي.

وطن دی

د نښتو پلندی. (۳)

دلته سر

مه وه یاره

ته د ډبرو په

ډغره

د تروا د جنگ

اتله

د مفرغ د عصر

مله

د هکتور د سر

قاتله.

---

۳ : هغه اوبلنه (جبهه زاړه) ځمکه ده چې څومره په کې خوزېږې همدومره په کې ښکته ځي.

چار

لړليک

مخ	سرليک
۱	تارينا لوشه
۲	اوچپنی
۴	افغانستان
۵	خلگنې
۷	جوان أنتې
۸	امه بجوي آيس
۱۰	وطنس مينی
۱۲	ای وطنم
۱۴	ترانا
۱۶	شيميس سنگري
۱۸	نونگابهار
۱۹	پشه يي ملتس حدي
۲۱	ميس نو منگلی
۲۳	شونيك بوستر
۲۴	مبارکي ديم
۲۵	شاعر آيم
۲۷	آوتيس پولهبه ايم
۲۸	داين

- ۲۹ ..... اما مبارزان
- ۳۰ ..... پوین
- ۳۱ ..... وطنس کارهنکي
- ۳۲ ..... نامیدی مسلمان
- ۳۳ ..... اما وطن
- ۳۴ ..... ناتو آنتی
- ۳۵ ..... کیس استه اشیدی شونیک شن
- ۳۷ ..... انقلابس بار و انتی
- ۳۸ ..... مینا احسسم
- ۳۹ ..... پشه یی جب
- ۴۰ ..... جس خدمتی
- ۴۱ ..... شریم او وطن
- ۴۲ ..... اما دوستین
- ۴۳ ..... وطن
- ۴۵ ..... پشه یی ملیت
- ۴۷ ..... بوجوی جب
- ۴۸ ..... شهید
- ۴۹ ..... ارمنم
- ۵۱ ..... ویی آیام
- ۵۳ ..... تومتیدی اوړه چی

۵۴	.....	ويې ويام
۵۵	.....	اړ شجوى
۵۷	.....	اړيم
۵۸	.....	ورچيس لشكيبى
۶۰	.....	خول نه اورپان
۶۳	.....	اورا
۶۴	.....	اى بوجوى جيبس شاعري كو اړيگا
۶۹	.....	سرباز آم
۷۸	.....	اورا پرنكي
۸۵	.....	افغانستان
۸۸	.....	اوسني
۹۴	.....	گه:
۹۶	.....	مادا
۹۹	.....	اورا
۱۰۱	.....	انشيتان
۱۰۵	.....	وطن مينى ليلام اس
۱۰۷	.....	نونگا كليس مباركيه
۱۰۹	.....	پرنكي
۱۱۱	.....	نويك مارينس

- ۱۱۳ ..... هندوکش دمن کوچه
- ۱۱۷ ..... عزام طبعي
- ۱۱۹ ..... وطن
- ۱۳۵ ..... **سپینې وینې**
- ۱۳۶ ..... نوی انداز، نوې خبرې
- ۱۴۶ ..... په کوم ویاړ؟!
- ۱۵۰ ..... سپینې وینې په سپینو ټکو کې
- ۱۵۶ ..... د الحاج محمد حسن حسام کتاب ته
- ۱۵۶ ..... یوه لنډه کتنه
- ۱۶۱ ..... د ویناوال څو لنډې خبرې
- ۱۶۱ ..... په لومړي لیک کې
- ۱۶۲ ..... د ویناوال څو لنډې خبرې
- ۱۶۲ ..... په یو پیغام او یو لیک کې
- ۱۶۳ ..... مناجات
- ۱۶۵ ..... نن بیا؟!
- ۱۶۷ ..... توبه!
- ۱۶۸ ..... **گرمانه^(۱)**
- ۱۷۰ ..... تشې شپلې
- ۱۷۲ ..... وبال

- ۱۷۴ ..... شل^(۱) نیلی
- ۱۷۷ ..... تالان:^(۱)
- ۱۸۲ ..... انخوگره یاره
- ۱۸۴ ..... شیو ته شملې وهل
- ۱۸۶ ..... گوته په خوله!
- ۱۸۹ ..... سنبال!
- ۱۹۱ ..... تلك!
- ۱۹۴ ..... دا خوا!
- ۱۹۶ ..... بقا او که پنا؟!
- ۱۹۹ ..... خربول!
- ۲۰۱ ..... د بنامتا سالو!!
- ۲۰۵ ..... د زورور اوبه
- ۲۰۷ ..... زموږ ویره؟!
- ۲۰۹ ..... بې وباله!
- ۲۱۱ ..... د وینو سوداگر
- ۲۱۳ ..... جلابان!!
- ۲۱۵ ..... زموږ مخې ته؟!
- ۲۱۷ ..... گودال
- ۲۲۰ ..... امن
- ۲۲۲ ..... مشوره

۲۲۵	..... جوارگره یاره
۲۲۷	..... یاروگره یاره
۲۳۱	..... زما بدهگره ^(۱) یاره
۲۳۴	..... لپلپ چرې
۲۳۵	..... د قربانی گډوړی
۲۳۹	..... سپینې وینې
۲۴۱	..... مباح!
۲۴۳	..... زموږ د کلي ملک
۲۴۶	..... د ملکۍ تیره ^(۱)
۲۴۹	..... گوراؤ ^(۱)
۲۵۴	..... اشیل
۲۵۵	..... دا منظومه
۲۵۷	..... د اشیل یاد
۲۵۹	..... خو لنډې خبرې
۲۶۲	..... اشيله ^(۱)
۳۰۲	..... چار

د تحريك يادښت

د افغانستان ملي تحريك د (۱۳۹۳ ل) كال په پيل كې له خپلو گرانو هېوادوالو سره ژمنه كړې وه چې د دې كال په بهير كې به (شل عنوانونه) بېلا بېل ديني، علمي، ادبي او ټولنيز اثار خپلې ټولنې ته وړاندې كوي. ملي تحريك دا ژمنه د ياد كابل د كب پر (۲۸) مه نېټه پوره او د يوې پرتمينې غونډې په ترڅ كې يې شل عنوانونه علمي اثار هېوادوالو ته وړاندې كړل. ملي تحريك په ياده غونډه كې ژمنه وكړه چې د (۱۳۹۴ ل) كال په بهير كې به انشاء الله د خداى (ج) په نصرت ټول ټال سل (۱۰۰) عنوانه بېلابېل علمي اثار ټولنې ته وړاندې كوي. طبيعي خبره ده چې دا اسانه كار نه دى، ډېر زيات زيار او زحمت ته اړتيا لري، خو ملي تحريك ټينگ هوډ كړى چې خپله دا ژمنه به هم د تېرې ژمنې په څېر عملى كوي. دا اثر چې ستاسو په لاس كې دى د همدې (سل عنوانونو) ژمنه كړو اثارو له جملې څخه دى، چې د چاپ جامه اغوندي. ملي تحريك هيله لري چې له دې اثر څخه به زموږ هېوادوال په زړه پورې گټه پورته كړي. ملي تحريك له ټولو هغو ليكوالو، ژباړونكو، سمونچارو، مالي او معنوي مرستندويانو او چاپ چارو څخه چې ددې اثارو د چاپ په دې ټول بهير كې يې يو بل سره مرسته او ملگرتيا كړې او دا فرهنگي بهير يې بريالى كړى، د زړه له كومې مننه كوي او كور وداني ورته وايي.

د هېواد د فرهنگ د ښېرازۍ په هيله

د افغانستان ملي تحريك فرهنگي خانگه

د الحاج محمد حسن حسام منظوم کلیات

۱۳۹۴ ل کال

د کتاب پښندنه:

د کتاب نوم: د محمد حسن حسام منظوم کلیات

لیکوال: الحاج محمد حسن حسام

خپروندی: د افغانستان ملي تحریک، فرهنگي خانګه

وېبپاڼه: www.melitahrik.com

کمپوز/ډیزاین: ضیاء ساپی

پښتۍ ډیزاین: فیاض حمید

چاپشمېر: ۱۰۰۰ ټوکه

چاپکال: ۱۳۹۴ ل کال / ۲۰۱۵ م

د تحریک د خپرونو لړ: (۱۰۲)

یادونه: د چاپ حقوق له ملي تحریک سره خوندي دي او د کتاب د محتوا مسولیت لیکوال پورې اړه لري.

ډیوه

دا ډیوه په لاس کې واخله
پام چې مړه درنه باد نه کړي
د هېواد تیاره کونجونه پرې رنې کړه
لتیوه په کې د یو انسان دوه څلي
قدمونه دې بڼه ټینګ او
په احتیاط ږده.
هغه توره ځمکه خواي^(۱)
خویوي د پښو تلي
ته په مخ څه خیر که:
زه درنه شوم پاتې
پروا نه کړي!
زه او ته و
د یو مکتب ملګري

شمع مړه کړي،

شیشه ماته

د پولادو په ورغوو

بیا لټوي په توره شپه

دا عجب شانته ولس دی!!

بیا لټوي په توره شپه

تورو کودنو کې

مخونه

پوچ ککړې

هر نڅه تېر کړي په

لوی کومو

د دوزخ خېټې ته یې

واچي

لاپرې ماړه نه وي

بیا هم غواړي نور پخري

نه پوهېږم!؟

دا د کوم فخر سمبول

او د کوم وخت؟؟

دروغجن دي

چې خبرې شي د لافو

بيا اسمان په توفو ولي

هر کار چې کړي خراب

نو بيا په لوی څښتن يې

واړي

صفتونه د ښه کار

او د سمون چارې يې ځان

پورې تړلي

زمانه

زمانه هېڅکله

د چا په خوبښه

تگ نه کوي.

نران هغه دي

چې:

د وخت سره په تگ

قدم

په شمار واخلي

زمانه اوس

ډېرې خبرې

قبلولې نه شي.

پوهان هغه دي

چې

د کار کالم

په شمار واخلي.

د وینو جامې

دلته د وینو جامې

مینزې^(۱) په وینو

وینځي

دا د باروتو بنار دی

په لوگو پټ مخونه

پټ یو له بله

گرځي

دلته د اوبنکو خپې

د وینو موج کې لامبي

ځان خوله سره

وینځي

دا د زاغانو کور دی

بازان یې وخته مړه دي

هم په مردارو پایي

هم دوی مېسوکې

ځنډي

دلته کوتري الوتلاي

نه شي

بورا د گل ترڅنگ ويلاي

نه شي

د توتکيو ځالي!

دوی په ټونگو^(۱) وړانوي

دا د چرو او سوتو کوڅه ده

لرونه هر چا په خپل ملا کې

ايښي

دلته نودې^(۲) او تاندې، تاندې

خانګې

له رنگ نه ډکې

وړانګې

د گلو ټول قسمونه

د ثواب په نوم

له بېخه ربېي

دا د لېوانو ځنگل

دا د وحشت جزیره

او د خرمستیو انګرې

په کې ویده بناماران

د گورګتییو رمې

دلته د سوړو مړې

د پنبو نه لنډې یرې

په مغزو روږدې روې

دا د تمساح بچوړي

دا د هر چا پاتوړي

افتخار څه پېژني؟

د امیدونو هوسی

دا د بنکلا غرڅنی

خپلو بچو سره یوځای

ماتوي

د بناپېرو حرم کې

دیوانو سمڅې په پنجو

و بنکلي

دا د سرونو په بورجونو

سواره

د کوزېدلو نه دي

همېش په څو^(۱) کې ناست

دي

دا د پېرانو د رنجو کڅوې

اوس انسانان د بل

په سترگو مېني

د فیل په غوږ کې دا

ویده وگړي

که له نږدې وويني

د جنتونو حورې

د بل په وینو.

بې باکه

دلته د چا څوك؟!

د بېر سرونو

پرواگير نه دي

د يتيم د اوبنكو

چې پلار يې توى كړې

مباح!

دا خپلې سپينې وينې

د بل لپاره

په مقدسه جنگ کې^(۱)

دلته د کونډو تور پورني

بې واکه پر بوتل له

تور سرونو

او هر چا بنکته کرل

بې باکه!

په سرو خومونو

خو رنگ بې رانه وړ

له بدبختونو

د شملو هسکې شوکې

د خادر ټولې پیسکې^(۱)

هر چا خرڅ کړي دي

په نیمه بیه

په سوقه^(۲) سپینو زپرو

د چا په ارمان؟!

د خپل ځان په گټه

او د بل په تاوان

دلته د چا څوک

پوروړي نه دي

او که دي نو!

څه پرې؟!

دا د سرونو په بورجونو^(۱)

سواره

د کوزېدلو نه دي

او د

پرمخ تللو نه دي

ثواب، عذاب، اجر

او مزد

دوی اخرت کې ویشي

دلته چا خپل مسولیت

ونه مانه

خان مبري^(۲) او بل خوك

گرم گنبي تل

دوه گوتې تورې كاندي

بيا په بل پورې كاندي

بيا په بل پورې كاندي

د گنهاونو رژېدل

د بل په مرگ کې ويني

لاهو کې ډېر مېرني

عمل مو هېڅ که ضرب دی

هېڅ چې په هېڅ کې ضرب شي

بيا هم هېڅ راوځي.

وخت خو همدومره و چې:

او ما ويلو تېر شو

دا کوم مرض دی خدايه!

له مورېه ولې نه ځي؟

مورې سره مله دي

حتماً!

دغه خو بد پایوځي^(۱)

کاره واگه روان دي

به درسته لاره نه ځي.

کوټی

د خره کوټی چې:

ورکوټی او تنکی وي.

ډېر بنکلی او ترندی^(۱) وي

هم وي خُغلنده، هم

گړندی^(۲) وي.

مور چې روي لاندی وي

خوك يې شونډې بنکلوي

او څوک یې ستایي

بوڅ غوږونه

څوک یې رنگ

خاوند یې نازوي

بهان یې بولي

په ورستو او تورو ختو

شانتي لېنگي تري

ورته په درنگ

کوټی د القابو او

بهان د صفتونو

چې غټېږي

هر ورځ ټکه پرې ولېږي

د کلیوالو له انظارو

هم شي پیکه هم شي بدرنگ

که ذات یې بد ذات وي

اول کچل شي

بیا نو ناچل شي

خه موده وروسته

دا خوار نه خر شي

نه قچر شي

نه آس شي

او نه کورنگ. (۱)

د کونړ سیند ته

ای د پېړیو خونړیه

کونړیه

روانه لارویه

راته وایه!

راته وایه!

چې:

دا ستا د تندي لیک دی

یادې خوی^(۱) دی

پرې پوه نه یم؟

چې:

یاغي یې

له ادمه^(۱)

تر دې دمه^(۲)

بهبېرې

او بهبېرې

تشیپرې

او ډکېرې

خې.

روان یې

اوړې، ژمی

سرگردان یې

خلاصېدل دې هېو^(۳)

نه شته

بند بدل دې هلو

نه شته

وچېدل دې هلو

نه شته

ودرېدل دې هلو

نه شته

خې.

روان يې لازويه

سکون دمه دې نه شته

شاته نه گوري خود سره لېونيه

کونړيه!

د خپو په هريوول^(۱)

او هر يو ځل کې

د سينې په ساړه تل کې

لېږدوي

دا پخواني

((راسا))^(۲) یادونه

ستا په اوبو کې اغگل^(۳)

شوي.

صفتونه

غیبتونه

فیضونه

تاوانونه

بڼه او بدشانته خویونه

ته د سیندو نو یې

سرخانه

دا ټول موربه منلي

او منو به لېونیه!

خونړیه!

کونړیه!

دا یو سوال مو قبول کړه

هلمند ونیسه په غېږ کې

سپرغی وځنډه له ځانه
د مرغاب مرغان به ستا
په ځنډو وگرځي
کوکچه مخکې ځغلوه زار شم
له تانه
لکه لعل د بنامار خوله کې
یوه لمبه د شونتۍ^(۱) واخله
جاذبه له غولۍ^(۲) واخله
واهمه له ولی واخله
د هسپاني د نڅاگرو^(۱)
د شین کمیس گردابه
لارویه!
د دوابه!^(۲)
ډېر موده کېږي
هلهته خو بدسرتنبوو
د جهان سودا پوځۍ^(۳) ته

بازارونه یې

دې پرانستي

خرخوي په کې د سرو

اوبو خو څاڅکي

او د ږيرې دوه تارونه

زموږه د ورېښمو کاروانونه

يې بې ځايه و درولي

معاوېزه کې راته لېږې

دوچغنو^(۴) تور شالونه

شابه!

ځان ورته تکره کره

پرمخ تلل ورته ورزده کره

خونړيه!

کونړيه!

خود سره لېونيه!

هر يو ول دې

کرېشمه^(۱) د پښتنې دی

شور او شر د هر یو

چر دې د نخرې دی

کونړیه!

دې کې ستا قصور به نه وي

خیر که مور له تندې مړه یو

پروا نه کړې.

دا زموږ بدقسمتي ده

د سېلابونه اندیواله!

توفانونه دې په مورېه

لورولي^(۲)

خفه نه شې تا اوبه د حیات

نورو ته بښلي

د نقرې بڼکلی سالاره!

ستا له سپینو^(۱) نه اوږې^(۲)

مې جوړه نه کړه

او نه مې جوړ کړل

چمکلي^(۳) د وطن د

مور لمنې

او سینې ته

نه د مور په

سپینو متیو مې

وښی^(۴) ولید تراوسه

نه مې ستا نیل^(۵) تصفیه کړل

نه غمي مې د یاقوتو

او مرجانو درنه وښکل

نه مې ستا په رنجو

تورې کړې

د خپلې لیلې سترگې

نه مې ستا په اوبو کړ^(۱)

سپینه بڼه

کړه

چې د مور پیوند

پرتوگ مې کړم

پرې نوی

نه کونجکې (۲) مې کړې

جوړې

ستا له شنو صدفو

د خپل ماشوم پښې ته

نه مې ستا په شوړو (۳)

تود خپل نغری کړ

نه مې ستا په برېښنا

لیک ولیکه

شپې ته

نه مې ستا په اوبو

خور (۱) شوه

دا خاره تبجنه (۲) ځمکه

په کاسه کې مې ځای نه کړې

په وار وار درنه

ببسنه غوارم حکه

کونړیه!

خونړیه!

روانه لارویه!

ته زموږه د ټولني

يو ژوندي

شانته مثال يې

زورور او

کمزور

تانه معلومېري

نو!

ګانه او وسله

ستا ډېري اوبه شي

غاور شي

مغرور شي

او مفروور شیې

اخرا!

ظلم ته شا ورکړې

ډډ دې نرم

زړه دې کلک شي

ياغي شي

خټکې ويسې

هوجرې ويسې

هر څه واخلي

پوپناه کړې

د غريبو ولسونو

بيا!

چې کمې دې اوبه شي

کمزوری شي

غريب شي

معصوم شي

او مظلوم شي
ارام درومي
خپل بستر^(۱) کې
د ډبرې مودې
وروسته
هوش دې راشي
په دې خپل
لېوني سر کې
نه پکار دې وي
چا ځمکه
نه دې چا سره څه
کار وي
ای جانانه!
بغاوت درنه
خپل هېر شي
مستي پاتې شي

له تانه

ژبه نرمه کړې

پسته کړې

زړه دې ماغسې

کلك غروي

د کمرو او د گاگرو^(۱)

لېونیه!

کونړیه!

خوک د گوت

پسې رانده

چاته لپه کې څه ورکړې

چانه جام ویسې

نسکوره

په منگو کې پېغلې

وړي درنه په

زوره

مالیدلی چي

و برېږي

د کونړ پېغلو له

توره^(۲)

چاته هسي

شگي وشيندي

پتو کي

اوبه بل يو ته

بخشش کړي په

ويالو کي

پروا گير

ته د بنېرا او

دعا نه يي

تابع ته د خپل

جرم او

سزا نه يي

ته د خپل طبعې^(۱)

پاچا یې

زوروره

بنه به دا وي

چې

له تانه به ځان

ساتو

ای!

خود سره

کونړیه!

لېونیه!

بنه مې یاد دي

چې:

یو وخت کې

جاده د یو

طرف وې

د سواريو او د بارونو

په تلوونو او جالو کې

مسافر دې لېږدول

لويو جسرو کې

خو!

هېڅکله باري

نه شوې

څوک ورسې په

ولو

څوک شاتوري

بې له زينه

خپل منزل ته

چاته داسې لته

ورکړې

چې يې غوښتې

شي

خوراک ستا د

ماهیانو په

اوبو کې

خونړیه!

کونړیه!

بنه مې یاد شي

ته پخوا

چېرته زموږه

د یوې نیمې

گرگې^(۱) غل وې

په پټه

په وریا

به دې کوم

غله په لاس کې ورکړه

په خیرات

په سخاوت

او صدقو کې

په تا کې چا

قاچاق نه شو کولی

او نه ته خپله

قاچاقبر وې

کونړیه!

لارویه!

بڼه مې یاد شي

ستا له هر یوه گودر نه

د ثواب اوبه

چې څښلې

ستا په غاړه مې

بڼې، بڼې بنکلې

لیدلې

سرو غومبسو ډ پر

مخونه پر سولي

ډ پر ځوانان

آن تر دکنه^(۱)

ستا له لاسه

تښتېدلي

کونړيه!

خونړيه!

خو د سره لېونيه

فقط ستا په

خوبو کايو

ما په ماشومتوب

کې

لوبې کړي

ستا له شگو گوټنۍ

مې

جوړې کړي

ډ پر ماهي مې درنه

غلا باندي

نيولي

ستا!

خپو کې په شنار^(۱) مې

دي لمبلي

خو!

بيا هم دې

خو ځل وړی

يم

هسې خدای به

زه ساتلی

يم

په خپل پلار دې

دېر دکلی

اورتلی

يم

کونړیه!

بنه مې

یاد شي

دا هار^(۱) گرمی

چرگ بانگ کې

د خرمنو بنه

خر خاری^(۲)

ارجای^(۳) او

منډانو^(۴)

نخچین^(۵)

سوباری^(۱)

او

زموږ د زېږو

غواوو

د کوچولوی

غونډاری

د شیروار کتی

دې

ورې زما مور نه

هم په گودر کې

دې

بنکنځلی یم

په پیغلو

هغه کله زما زړه نه

درته وځي.

لارویه

ای!

لارویه!

ستړی مشې!

خه په مخ چې:

مزل ډېر دی

مخکې پروت

دی

دا د اوسپنو

خپلی

درسره واخله

هغه پورې

خټکه گورې

یوه ټوټه د

سرې تېۍ ده

سوزوي

د پښو تلي

شپونکی

ای:

د کنو رمو

شپونکیه!

رمې ټولې دې

ویدی دې

بسم الله کره!

دا شپیلی د سره

واخله

وینبول غواري

له تانه

ماتوي يې

تور لېوان

په لويو دارو

په لوړو بيويې

راوستي

آن له پخوا نه

چا ساتلي.

د ژمي پسرلی

ای!

د ژمي پسرلیه

تاته چا ویل

چې بې وخته

دلته راشه؟!

اوس د موسکا په

خای

سلگی در سره

واخله

دلته!

الوزي

برو د تاوده

اوري

يا د ژمي يخ

بادونه

تورېدلي

لېونیه

ای!

د میالی^(۱) صاحب!

لېونیه

د پیرانو د لوی

پیر بابا

لمسیه

د تسبویه ځای

مری^(۱) درسره

واخله

سلسال، شاماما^(۲)

نه شته

اودې دلته

اثر نه کړي

ټول د خپلمې

مداریان

او د بنگال^(۳) جادوگر

دلته رسېدلي.

د ژمي ماښام

ای!

د ژمي ماښامیه!

مولانور دیم

خوانیمرگ کړه

تاته چا ویل:

چې یو لنډغر

قبول کړه

نامراده!

دا چمنی^(۱) درسره

واخله

ورخ شوه

تېره

شپه اوږده

درېسې

راغله

ورشه كېنه!

هغه پورې زيارت

وره كې

زنگ وهلی قلف

بې مات كړه

كه سوالونه دې

په زړه كې وي

شاربلي.

د پاڅه عمر سړی

ای!

د پاڅه عمر سړیه!

په ملا کړوپ

لکه لینده یې

ددې سره اسمان

په دښته

تومنه مه لټوه نوره

دا کونټی د سره

واخله

مسیحا شه

د پیږیو

دغه مړ ولس

ژوندی

کړه

د فکر خاوندان

ورنه

نور پوزې

ته راغلي.

زړگيه

ای!

زړگيه، غرخنيه

تاته چا ويل

چې

مينه شه

ته ټوټه يې د

سرې غوښې

اوس نو!

نر شه

اننگو

نه سره خولگی

در سره

واخله

دا د تپو کو سودا

نه ده

دې خبرو

زاره پر پرده

لاخوانان یې

په شرمونو

شرمولي.

سپلنیه

ای!

د وختونو سپلنیه

د دوزخ توره

لوگیه

تر خو به نظرماتی

د بنایسته وو

یې نړۍ کې

شابه

لږ څه نر شه

د بناپېرو رانجه

کږه پورې

خو سپرغی

در سره واخله

لېږد وای شي

د پیرانو په

وزرو

دیوان نه دې

شي لیدلی

د اوسپنو نینې

دې بڼې

چیچلي

د غور نیکه بچیه

ای!

د غور نیکه بچیه

بنايسته بنکلی

زلمیه

توپک لری کره له

ولو

دا وخت اوس ددی

نه دی

مشوانی^(۱) درسره

واخله

قلم وباسه له

جیبہ

خیر کہ ٲول دے

نہ زدہ کہےری

پری لیکہ:

دغہ خو توری

(قلم وو پہ تقدیر) کے

تدبیرونہ بہ بیا خپلہ

خوز بدلے.

ایم ورگی

موتې اگت

کاو دواس پورا قلمس لړوښي (قلم ټولنه) آنتي پيوآ آیکم لهه دې بولککالي، شاعران او ادبس خاوندني قلم لړوښي آنتی ایوي اینیچ. اول پیري مېنا محترم سمع حامد امه هیودس بو تکرآ جوان، بجوا او ایلو لککالا پلا پینوام بیک. ایله جوان ادیب جازباس قوتیدې مینه ودای خواهش کیکن اگه پشه یی جیس شعریلیسی دارگاتی تی ایکوټو کیا او مینه شره سپارا. می جونی ممی مریکن: جانه پلا عهد کیوام شی گه پشه یی شعرنا مجموعستا چاپ کیمی، سه آیک گه محترم حامد صاحبس ایریک او تقاضا آنتی جواب دیکم او تانک پشه یی شعریلام لړو کیچم او قلمس لړوښي (قلم ټولنه) آنتي دیچم.

تانک وار پلا محترم سمع حامد صاحب ودای بو تشکر او منیک کیم که مینا پشه یی اشعارنا مجموعیې چاپ انتي بو پراخ مسکیدی پورا ککین، وری گرای گه تاریخ می دنه کوچه چنتی جیلاینی بوبکار خدمت شاروا شی. خولگه چنتی جیلا اساسی قانون پلاسم چوئ علمی موسسایه کوچه اخول (لکه) معارفس وزارت، علومنا اکاډمی، ملی رادیو تلویزیون وری او وری جای دیوا شی. دولت او حکومتس توفیقی ایریم گه افغانستنس چویه جیلاینا خدمتی صداقت پلا شره پولیدی.

البه ايچن کتب عنون شره، گه کتب شره کو نام او عنوان جامن.
بو فکر او سوچ و دای آخر جانه پلا فيصله ککم او محترم محمد زمان
کلماني و دای نظر ایرچم، کتب شره (ایم ورگ) نام جيکن. خدای
کریان گه محترم پرکالي و دنای بو استفادا کرن، آخر کوچه محمد
زمان کلماني و دای ایریم گه اي موتي کوی پښتو جيیدی او محترم
حامد صاحب او دای خواهش کیم گه دري جيیدی مقدا ما کتب شره
لکپن.

بو احترامی

حاجي محمد حسن حسام

کابل

۱۲/۲/۱۳۸۵

د ((ایم ورگ)) په هکله

که څوک د اوږې په تودو شپو ورځو په تېره زمونږ د هېواد د ختیزو سیمو په دښتو کې ستړي ستومانه او تېري اوسي او هغه ته د اوږې سرې او یخې اوبه پیدا شي او ویې څښي. نو خامخا او هرو مرو زمونږ د خلکو په خبره زړه به یې یخ او ډېره خوښي به ورپه برخه شي. نو باور وکړئ چې د ((ایم ورگ)) په لیدو تردې لایات خوښي او هوساینه راپه برخه شوه او زما د هیلو غوتیګانې نور هم په غوړېدو شول.

((ایم ورگ)) چې په پشه یي کې د اوږې اوبه او برف آب ته وايي د بناغلي محمد حسن (حسام) ورور څلورم خپلواک چاپي اثر او درېیم پشه یي شعري ټولګه او مجموعه ده. د بناغلي حسام صیب په پښتو کې (زه کابل یم) او په پشه یي کې (تاراينا لوشه) او (اوږا پرنگې) په نامه درې نور اثرونه تردې وړاندې د چاپ په ګاڼه ښکلي او مینه والو ته وړاندې شوي دي.

زمونږ مېړنی ولس په تېره پشه یي وګړي دغه راز فرهنگي هڅو او لاسته راوړنو ته ډېر خوښېږي او درناوی یې کوي. ځکه سره له دې چې پشه یي ژبه زمونږه یوه ډېره لرغونې، افغاني او آریایي ژبه ده او د

کاپیسا، لغمان، ننگرهار، کونړ او نورستان په ولایتونو او د هېواد په نورو سیمو کې په تېره د پښتو او دري ژبو تر څنګ په پراخه پیمانې کارول کېږي او د پشه یي مېلمه پال قوم ژبه ده. خو پخوا دغې ژبې ته هېڅ پاملرنه نه وه شوې. دا د ښاغلو لیکوالو او شاعرانو هېوادنی او ملي دنده ده چې خپلو خلکو، فرهنگ او ژبې ته خدمت وکړي.

چې ښاغلي محمد حسن حسام په دې برخه کې د یادونې او د قدر وړ خدمتونو جوګه شوی او دا یې یو بل ډېر ارزښتمن ګام دی چې دده په خبره د هېواد ګران او فرهنگپال ورور ښاغلي سمع حامد په مرسته یې اوچت کړی دی. هیله من یم چې د داسې نورو ګلانو په غوړېدو او زیاتېدو سره زموږ د پشه یي ادب ګلبن لا پسې ښکلی، زړه وړونکې او بډای شي.

په پای کې د ښاغلي سمع حامد ورور څخه، خپلو پشه یي وروڼو سره د مرستې په خاطر مننه کوم او ښاغلي محمد حسن حسام او نورو مینه والو ته د دغه ادبي ویاړ په خاطر مبارکي وایم او لا نور بریالیتوبونه یې غواړم.

په درنښت

محمد زمان کلماڼي

د وطنداران د خپرونو رییس

د حسام د شعر گلورینې پانې

خه وخت مخکې د هېواد گڼ شمېر شاعران، ادیبان او نور فرهنگیان د کابل په تاریخي ښار کې د پښتو او پشه یي شعر او ادب د حساس او نوبتکر شاعر او لیکوال ښاغلي محمد حسن حسام د دوو نویو چاپ شویو کتابونو (زه کابل یم) او (وړا پرنگې) د مخ کتنې د جشن گوټي په مراسمو کې راغونډ شوي وو. په دغه پرتمینه غونډه کې چې د میوند سالون ته څېرمه هوټل په انگرې کې جوړه شوې وه، زه هم وربلل شوی وم، ویناوالو وار په وار د دغه خوږ ژبي او مبتکر شاعر او پیاوړي لیکوال له ملي او هېوادنۍ جذبې نه ډک احساسات ستایل او د جگړې د سختو او کرغېړنو کلونو د بېلابېلو پېښو حالات یې په خوند خوند سره ولوستل.

(زه کابل یم) د جنگ و خونړیو پېښو مستند اثر دی او لیکوال د خپلو سترگو حالات په ډېر زیار، رښتیني او ریالیستیک میتود باندې لیکلي دي. دغه ډول اثار له تاریخ نه هم ډېر اهمیت لري. ځکه تاریخ پوه د تاریخ لیکلو په وخت کط هرو مرو دې ته اړ کېږي چې، هغه ته وړلاس کړي، وې لولي او د ضرورت په وخت کې د ماخذ او ريفرنس په توگه ترې گټه واخلي. دغه راز، (وړا پرنگې) د پشه یي ژبې د

ازادو شعرونو لومړنی چاپي کتاب دی او دغه ابتکار د دغه اثر د شاعر له خوا شوی دی. ښاغلي حسام (تارینا لوشه) په نامه په پشه یي ژبه د شعرونو بل کتاب هم لري او دغه اثر له دغو دواړو کتابونو مخکې چاپ شوی دی.

د افغانستان د قلم ټولنه ویاړي چې اوس د دغه حساس شاعر د پشه یي شعرونو غورچاڼ اثر چاپوي. د دغه کتاب شعرونه د نوموړي شاعر له دوو کتابونو نه غوره او ټاکل شوي دي.

بې له شکه شکه، د شعرونو په دغه غورچاڼ کې د شاعر ډېر لوړ او اوچت منظوم او مقفی شعرونه، غزلي او ازاد شعرونه انتخاب شوي دي.

زما په نظر کاشکې په راتلونکي کې د دغه شاعر د پشه یي شعرونو کلیات هم چاپ شي، څومره به ښه وی چې دغه شعرونه په پښتو او دري ژبه هم وژباړل شي. ان د نورې دنیا په ژبو ترجمه شي او پشه یي شعر او ادب نه یوازې د گران افغانستان، بلکې له نړیوال شعر او ادب سره ونښلول شي او همدغه یې لاره ده.

موږ په دې ډېر خوشالېږو چې، هر لور ته د پشه یي ژبې شعر او ادب خپل ورېښمین وزرونه و غوروي او زموږ افغان پشه یي وروڼه او خویندې په خپله مورنۍ ژبه زده کړې وکړي او په اړخ کې پښتو او دري ژبې هم زده کړي.

موږ ته د ښاغلي حسام له پښتو لیکنې، سلیقي او شعر نه معلومېږي چې شاعر د پشه یي شعر ډېره پیاوړې قریحه لري او د دې مجموعي

شعرونه د پشه یې ژبې د معیاري شعرونو په لیکه کې راځي او د شکل او محتوا له پلوه د هېواد د نورو ژبو له شعرونو سره د سیالي وړ دي.

زه د دغې لنډې یادونې په پای کې، په داسې حال کې چې؛ د اثر خاوند ته د دې کتاب د چاپ او خپرولو له امله، د زړه له کومې مبارکي ورکوم، د پشه یې شعر او ادب د نورې سمسورتیا، بدایني او ښکلا هیله او دعا کوم.

په درناوي

محمد نبي صلاحي

افغانستان

وطن اما افغانستان

امه شره گېران شې

گېران

میراثایدی دروا

شیرین مشرئ دیوان شی

دیوان

دروا شې که پورا

چپوا، یا دروا

سود رایا ادررا

اما شې

اما

ویرین او جانین پره

دیوان شی

دیوان

و پږین که جانین شې

مالین که شیرین شی

میخی وطن

میخی حُتن

پوره نیک کو!

دوان شی

دوان

پاوه شې سود را

اسیا منجه چند وا

خوشبختی می کوچه

اړ جمعی می کچه

لېوان شې

لېوان

وطن اما شې ازاد

مستقل او شروړی

کیمان ننگا

شهامت افغانیدی

وعدان شې
وعدان
صلح واونینا
نه جنگ سالارنا
تې شرویکالنا
نه ناداننا
خو عالمنا
پند لوریک دې
امه
وه حسن حسام
جو پېس ای
نظام
تا دوی بت جیوان شې
جیوان

کابل افغانستان، لهننگل پروان

نه مریکی مہی!

کہہ؟

کوئی جیبس!

مینی

ای او

تاتی جیبس

آستہ نامہدی

تستوی

ان

مہی

چوئی لفظہلا

امی

داردی جیبس

شن بوسیلہی

سو دری

مي

پشه يي جيبس

قافيه او

وزنی بوشن

می د موي جيبس

مم لیتان بیچم

چپکه

مي نويوي جيبس

مي

نويوي جيبس

داره گلله کوچه

لعل چندوي

هرای دراکوچه

مي دکوي جيبس

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

که:

ماحولی انداتې

تیس

د شتی او شاتې

دوسو نویوا

ویله پیداتې

نستستا

بویه تیز

پای دې موتاتې

بلپکالا

ایک یواندیتا

جوتیکالا

ایک وطنپنا

شرمپکالا

ایک
اڀله چوینا
اچیا کین
نا مہدی
شریعت
ایک چوی
ازیت
ازیت
کیس پایک
کچین موتی
کیس استیا
شن کتوی
کې دورایدې
هنوی
کاو بوسنگسار بوی

لهمنگل پروان

مادا:

مارایو پلا

چوی ریزای پلا

یو بتیل ایو پلا

هر

لهمیلا ایو پلا

می د شمینی

کگینچ

هر کوتی

جن پلا

می بینی

کیگینچ

کاو

بی فرهنگ

او بی کلتور

اینچ

می

انو

نامیدی

مسلمان

او

بی باتور

اینچ

می

لهمنگل پروان

اورپا

اورپا ای ازاد

اورپا !

فکرِ

مازاد اورپا

ودنی گورا

خوشبختیس گوراوی

خه شی

سمیش گوراوی

اورپا ازاد !

اورا
چنچای
ازاد اورا
گه آچی امنی
امن
خه چلپک
چنچا

کابل افغانستان
لهمنگل پروان

نونگا کلیس مبارکیه

چوئ اولسنې

دیم

چارو یا وای کلیس پیغمی

گه چې ټیم شې

مې وطن گن اولسنې

او چوئ قومیلنی

دیم.

استیل ای دده

محتبس ای: وریکو

شباباس، شاباس

ای گیریس مبارکیه

افغانستان هر کونې

جن نې

دیم وطن شره که دیجین جانیلی

روح آرام تیان

کاو وار

درود

درود

تې شهیدنې

دیم

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

پرنګې

اورا ګه ازاد

پرنګې

چنچا

ازاد

پرنګې

اچې امنټې

صلح ترقي

ليونګري

اېگيري

اوړا

چنچای

ازاد اوړا

میس

بنديکيکي

نقصان دارگاه

ايل ارمان دارگاه

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

نویک مارینس

شامیک

اوچې

لوش دیکالا

تاراد وویل

الیک

تندر شره

ککین

چتوي اپخیل ای

تاریک

ککپن

تاریک

شامیک اوچا ایک

دی سال

اوچالا جای

دی اوړا

شامک او شا ایک

دی سال

اما لذهن کند

ایمک

انچین اندی کیا چین

البه لشیک کره بیس

البه لشیک کره بی

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

شخرا

امیس مینا

ودای

پیدا

ایم

کیمی ننگا

بو

ارودا

ایم دیو اممی

سبق شی

د اریلایه

نرم ایم

مگر نرمی

کوچه

شخرا

آیم

وطن

تېنه نامه ودائی

قربان

بیم

انونا مېستی

گه:

اریمی

بو

شادان

بیم

لهه وقت

مېنا ارمنم

بې پورا

گه:

تېنه

ترقي

اوپو راپیک

کو

ادوان

بیم

آپولہی ایم

وہ وطن!

تہ مینی

ایام ای

ورپتان

نہ بپمی

دشمن کو

گہ:

حیام ایپی.

غیرت

زانگو

کوچہ

آ

تو

لپیکیم

ازنا

کوچه

مړیکي

ګه:

ویام

آبی

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

مگا

گه

پو

امانا موسن

مي دي

گني بيوي

ايس

امنې

دعا كيکپن

دعا کوچه

هر يکپن

گه:

ګڼې

بدا

جلدې ګڼې

بدا

ممی خدمت کدا

مم جواني ددا

بوار جمعې ددا

بوخو شالي ددا

ایله شی حق مېنا

ایله شی حق مېنا

کابل افغانستان

لغمنګل پروان

دشمن

دشمن پلا هچال

آیم

مدافع ننگ او

ناموسس

قوت کوچه گڼ دار

آیم

نستوا آیم آ

ډشتیدې

قسم شې گه:

ککړایدې

ضمه وار آیم

مې سوډرې

وطنس

همت کوچه انگار

آيم

خولگه پولهه

آيم

مې وطنس

ارظالم ممې

جنگيز اس

کمکستا

چريمی

لهه وخت جا

ن اوریمی

وطن ودای

ډېکیمی

جانستم

شری

ماریمی

ایله عهد

مم کیوام شی

گه وطنی

ننگا

کیمی

شریم استام

انشیکم دشمنی

مندریمی

استستانه

نه اوریمی

خوشال کوئی

کنا تارایم

احمد کوئی

سزا وار

آیم

اپله وطن اما گوشنگن

افتخار شری؛- داریس

خولگه اشین شری

پوشیکن
افتخار شری
داریس
اوغان اولس
خاطرې
بهترین سودري
مرچل شې
ناز و نخر
کوچئ
داریس
وطن اما ایان اس
شیر امنی دیکپن
حق شران
دارا
محبت امنې
دیکپن
شرافت امنی
حقستا پنپستی

ریځپښ
شرې انټی
پولېسي
گېښن ټنگوي
شن
شهامت دې
ننگاکيښي
دشمن کو
نه اوړیسی
او دشمن کو
نه اوړیسي.

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

پاك علم

وړا جلوه گربې
اسمان شمیس
سوریدې
گه تپې ابله
جهان
سورې
انچېدې
اوړا پرنگی
هرای چنچا
پیغام اچدو
نخرایدې او
مستیدې
گونگو شتو
شمس چرخېدې
اوړا
گه
تپې
کراس
چپکه

ساحئ
اورا که لش
بن
کراس چپکه
ساحئ
اورا گه اسمن
کوچه ارگپرای
انجلی
پاک علم
شمیس
اوزنده گپی لپنی
کرن
اوتپی
اولس
گه هنوی
جنگپس
افتدی
اپرین
کیمی گه
فارغ بن
انداراودای
لوشیکو

اورا
اورا
گه
پولې
اپله
ارمان
اما
شړیکو

کابل افغانستان
لهمنگل پروان

کوا یرگا

ای

بجوي

جیبس شاعري

پشه یې

جیبس شاعري

د موې

جیبس شاعري

افغانستان

گڼ اوسني

اوجهن

گڼ ولسني

عدالت

اجتماعي

اپله شي

ميس

اپرکي

شيم

اواي گيري

پورا پېک

او ترقي

لېونگيري

برابري

نن تي

يا سبا اپرگا

انخول نظام

پشه بي

جييس

شاعري

ایرگا ابله

شاعر گه

د نیاس خلگي

چپکه سیرتن

اوتی نه تن

تومړی نه تن

لوی نه تن

تونی نه تن

ای وری

تانگ منجه

جنگ انگر

شره

کیمی

جو توی نه تن

دارمارنا

گن دندیډي

مظلومان

منډوي نه تن

مي جهنس

گوراويه گه:

خه صلح شي

ناتارپلار

ويروي نه تن

ترقي كارون وادي

كېمې

دروي نه تن

مگا

يو خوشبختي شي

پشه يې

جېبس

شاعري

دارديس جبه

شاعري

د موي

جيبس شاعري

د دا

د دا

ای وریگو

افغاننه!

استیلا

لیونگریس

تینگپده کپنستو

ای کیریس

شاباش!

اوردا

اورجستو

اوردا

قلمې گوردا

کتبی چالدا

امه وطنس

گنې ولسنه

وخت ویتگا

یو قانون شی

طبعتس

و یتوا گېر نه ایگا

شعر جبېدې

کارهنگا

پشه بیې

جییش شاعري

کوگو ناشې

گه:

مې خلک

تومړي نه تن

چوی پته تن

بیې چیلایدي

لام بدل بن

شهر یلایدي

مې دشت

مې گمکیرې

گه گورپا

کوچیې

اوبرکیدی

وتین
پرین
زراعتی زمین
او باغبلایدی
سنگین
ختین بی
عصری قلبایدی
بجلیا
بجلیا
می ولسی
بجلیا
اپله وخت
بت ورچبس
نه شی
یو وظیفای
شی
پشه بی
جببس شاعری

داردي

جیبس

شاعري

دموي

جیبس

شاعری

اند ارا و پله کوچه

گه؛

کاني

شچلیسي

دومېدي

ورستن

شامپنگ

کیسي

انگر لوشه

اوستن

پلایایس

ایي

نه مو لیس گه
کوشن؛
مادي نعمتیلا
کو مو لیس گه:
کوشن؛ معنوي
نعمتیلا
می مادي او
معنوي
نعمتیلا ایه
تانک خلگنی
لوریسی
می کانی لوشی
برقېدی
پرتیسی
جهن انتی
لوریسی
واقیعتس میکی
گونانشی

ګو نانشي

پشه يې

جبيس

شاعري

داردي

جبيس

شاعري

د موي

جبيس

شاعری

مې کنډراو کنډه واليه

ګه:

لشيمي او لشيمي

مې دوروې کوشنگېلايه

ګه:

لشيمي

مې سپواد وداي

دور

پولهيلايه گه:

لشيمي

بي ډاڪٽر شفاخانيه

گه:

لشيمي

مي بوزياتم

مرضيلايه

گه

لشيمي

ايركسپڊي پوروي

انچيلايه

گه:

لشيمي

يوگوناشن

يوگوناشن

لشه

نه بيگاجتگا

انسک

بگڙا پشه بي

جيبس

شاعري

مي گوناينا

خاوندنه

وري پندا

مي فقراو عجزييس

خاوندنه

وري

پندا

ساينس ٽيڪنالوژي

وداي

گه:

ميچ

استفاد اکين

ٽي

انگار ويڪالنا

وري

پیندا

اتومي هچا ليکو

گه

دمن هنین

مدام

تې جنگويکالنه

وري

پیندا

پیندا

پیندا

تانک دوست

او دشمني

وري

پیندا

آی

وړاو

اکور

ولسپلايه

او خوشبختیس

خاوندنه

وری

پیندا

میگا

پیندا

وری

پیندا

پشه بی

جیس

شاعری.

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

های!

های!

ویروی وطنم

وی!

بیروی وطنم

ای:

دو روی وطنم

آی!

لوروی وطنم

ادری

کوچه

سودری وطنم

آه:

ورچوی وطنم

توی

کی تانگ دپکن

کی توب

اوکی تو پانگ دپکن

تینی بیلپک

خاطر

کی

کو ټا پیسا
او کي خالي
بانگ د پکېن
انونا ميدي
قهر لمانان ورته
مين
کي؟
اي اوشا، (!!!)
او کي ست (!!!)
پرانگ د پکېن

کابل افغانستان
لهمنگل پروان

کي؟

کي

کو ټا پيسا

او کي خالي

بانگ د پکښ

انونا ميدي

قهرلمانان ورټي

مين

کي؟

اي اوشا، (!!!)

او کي ست (!!!)

پرانگ د پکښ

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

بجوي جب

نويوي آي
كاوو يا سال
اي ميني
آيي او تاتيس
جيم
کړيوې آي
زقيوي اي

هند و کش

گني

داریلای

کوچه

جانہ شرہ

و پتپکی

بوزخمت

جانې ننگا

کېکي

نویوی نه آی

د کیوی آی

مرتجع

نظامیلای

کوچه

تبنا

ورچې

پورا بیک

البه حقوق

توې

دیوا شې

لیونی

ملتیلاى

کوچه

ورپشاباس

پایستی

جیا

پورا پیک کو

پولهیلاى بو

اړوډي آین

وطن

خدمتیلاى

کوچه

دموا فرهنگ

کلتور

داری

وونای

پورټو هوني

شن

جانستي

بت معلوم کيا

شروپي

قوميلای

کوچه

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

شریم او وطن

دیوا
وطن شره
شریم شې
ازادي
بدل کوچه
ملیتیلای کوچه
شروړ
جهن
یاده پیوا آیم
انگریزي او
روسي
امپراطوري
گې کوچی
سورنه
چنده گایچ
تانک زوره
پلامونډیچم
قهرمانی
مم
گتوا آیم
تاریخ لگي

کوچه
استداد آنتي
شریم ننگوي
شې
مبارزا
استعمار
ضديدي
کیوا آیم
کتیمی استعمار گرنا
استیلی
بنده کوچه
د شمنی مینا
پورا یدي پر جوا آیم

لهمنگل پروان

جس خدمتی

مم

حبانه پلا

عهد کیوام شی

زندگی کیمی

می

دبنه کوچه

تانک جببه

خدمت کوچه

که لم اه!

لوانه ایم

تینا

پوره

پیکستی

آرمی شې

مینی

اره کوچه

لهده قلمې

کاغذ دوره

ودای

دورکمی

که تستېلمې

لیونی

ملیتلای

لېنه کوچه

که:

پیم د کا

اتیم گلا

انچیم آندي

بن

شن محبتس

ولولۍ

پشه یې جیبیس

مینه کوچه

افتخار شری

داریم مینا

جیبیم شپې

نه و تیم و یله

دواس می

مهمه کوچه

کابل افغانستان

لهمنگام پروان

احساس

دوزخ

کوچه

ارمان

کیما

ای

جنت کو

مساوات

جل

برملا بی

پولې

هر انسان

تانک عزت کو

ای

وری

شره

بادار

جهنہ متیان

می پندی دی

چوی شارن

تی عدالت کو

کابل افغانستان

لہمنگل پروان

تروریزم

ورچستی

ډکيا

تستی

شرستی

ټکيا

ورې ویسته اي

منگل قرنس

اول ایوا

شې

انچېلای

لوسیا

کړستی

چالا

جانستی مولیا

احوال

بدل بیوا

شې

لش سورالک

تاسو رچندک

جا:

جنده پیری

تروریزمی

جب کنوا

شې

چو دې گه:

جنگ شې

ترورستان

لهدي حاضر

آن

ماریک میناهد فی

چوئ

د نیاکو

لشواشی

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

آاړېم

ابادي شې

مېنا

حقم

آاړېم

شې

ازادي

دېنه خونا

مېني

کوچه

دروي

آمير ثايدې

افغانني

دارين

حق ليوني

مېلتیلا

مینی

کوچه

آپت کوچه

نیوی

ام

افتخر دے

او:

افتخر دے

بو

زیات این

گنی

بیوی

قہرمانان

مینی

کوچه

انتظریدے

نیوی

آم

جواننني

اي

سود رانظام

جو پيڻ

ميني

کوچه

د منم شي

بوپاک

اوريشام

تاريخي شن

نهضت شن

بجوي

ميني

کوچه

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

بیرغ

نن گیر

ننگ

او غیرت

مرچل شره

بیرغ اما

شونیک شامیک

اوالینا

کابی لپیگا

کارونستن

جلبې شپې

استان

ولس مرم

کو

شارپوا

شپې پولګا

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

چوچو

وطن ایی

زخمی

چوچو

کوچه تپوا

میناس

دارویہ

لپکن

می

وطن

هرکوتی

جن

کوچه

قهرمان

لېکن

ګڼي

ارمان

لېکن

ګڼي

ارمان

لېکن

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

هې

آمه

خلگنه

دورستا

سسوي

بوستري

گني

ازنا

شره

چالن

بينچ

مې

وطنس

ازاد ایستا

گیا

زندا

تیان

او

زندا

تیان

شره

پرن

بپنچ

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

اکاډومیک

ای کوته

بېدا

تانک

ملي

بييرغ

لېنه

پشه يې

جېس جواننه

اکاډومیک

کدا

مي

داردي

جېې

مي

مهمه

علميت

پاشره

پلپتان

بيدا

لکېک، پرک

دې

بورانادا

مي

تاتي

جېې

کابل افغانستان

لهمنگل پروان

خلگني

بجدا بجدا گه سهار بپوا شې
وردا وردا گه بهار ايوا شې
قلمی گوردا تربکني اوړا دا
توپک استه خدمت و طنس کار هڼوا شې
ای پشه يي مليتس خلگي
ای بلوچ مليتس خلگي
بجدا بجدا، انچيلايه لوسدا
تاردا سهار بپوا شې البه بئار ابوا شې
انچيلا يي چالدا انقلاب بپوا شې

تیس نونگا تگا ملستا کاو پراوا یوا شی
شہید اشیدی کفن سود راشی
ایمہ کوچہ ای تحول ایوا شی
ای نورستانی ملیتس خلگی
ای پشه بی ملیتس خلگی
بجدا بجدا، انجیلای لوسدا
تاردا سہار بیوا شی البہ بہار ایوا شی
کیگہ ویر یچو کیگہ بلیچو
تانک منجہ جنگیدی ویچو
خیمی دشمن البہ پینچو
افغانستن ودای ډکیچو
ای ترکمن ملیتس خلگی
ای ازبک ملیتس خلگی
بجدا بجدا، انجیلای لوسدا
تاردا سہار بیوا شی البہ بہار ایوا شی
ایمنی گار ہنیم قلم جبیدی
شاردا انقلاب لوشبیدی
وطنی جو پیدا تانک استیدی

پوې ننگا کدا ا شه زور یدی
ای تاجک ملیتس خلگې
ای هزاره ملیتس خلگې
بجدا بجدا، انچیلای لوسدا
تاردا سهار ببوا شي البه بهار اوا شي

۱۳۲۱/۴/۱۲ - کابل

جوان آنتې

كانتې ورچوا آی مي عصرس جوني در ترقيس بت چالوا شې
كارونې شاپړيا سهار بيوا شې سورييس انچه به الوا شې
اندارا گينچ تارا الينج تينا مزلی بيرو متيا شې
وری وری وخت ویتگا
لهجواتي ویتوا گېر نه ایگا
قانون شي طبیعتس نه تستگا
پتای تاریخس ای گوزار لسه کوچی کو لیکوا شې
تیسې پندی گوره شری شاپړې هدف کو پولوا شې
خوشبختي ایر تانک وطن کو که شری تينا پوا شې
افغانستان حق دارگا
تینه لهمیدی پورا بگا
قانون شي طبیعتس نه تستگا

کیمی ګه مو چتینچ تینا نفیی۔ استای دیوا شی
هدف وری اسلام بانا یدی جنگ او پروا شی
کینستی تنګا و سلسستی ګورا وطن تینا شی
دشمن تینا منجای پګا
تروریزم شامیک تګا
قانون شی طبیعتس ته تستګا

کابل - ۱۲/۴/۱۳۲۱

امه بجوي آيس

استبدد متن جنگ کایس، استثمري نه اورپيسي
ترور اما دشمنن، استعمبري نه ايرپيسي
وطني جو پيسي جو وطني جو پيسي
دشمني نه اورپيسي دشمني نه اورپيسي
ایله اما شعارن، ایلو اما شعارن
وطن ام وطن امه میس ولهیلی آیس
پشتون، تاجک ازبک، نورستاني که پشه بی آیس
ای وریس قربان بیوی آیس
ای وریش دو ان بیوی آیس
ایله اما شعرون، ابله اما شعارن
بس شی گه بیلچن انگرېزنو می او تي دي
ست و یا سال آ اوته ننگا کچن او تي دي

وری نه بیلیتان بیدن
وری نه اوریتان بیدن
ایله اما شعارن، ایله اما شعارن
حق مبارزا شی او مه کامیاب کیسی
حق مبارزا شی او مه کامیاب کیسی
ملی و حرت کوچه، شری دې پولیسی
جهنی بو جلیسی جهنی بو جلیسی
قسم شی نه او په یسی قسم شی نه او یسی
ایله اما شعارن، ایله اما شعارن
افغان وطن سوره خول لوروا شی
لروانشی لوشی کو شاروا شی
جانین شری پیوا شی
پندین لوروا شی
ایله اما شعارن ایله اما شعارن

۱۴/۲/۱۳۲۱ - کابل

وطنس مینی

وطنس مینیئ شی ارام میس ترقی خاطرې
وړیم مالیم شی قربان میس سوکالی خاطرې
تاګه زندا تما آ، میس ایګری خاطرې
ګین ټنگوا توپک استه، میس ارامی خاطرې
دشمنستا منډیمی، وطن او دای ډیکبمی
استستا نه اوریمی، وطن و دای کتیمی
مینستا آ داریمی مینستا آ داریمی
ایله مینا وطنم، بو شرام ګران شی
وطن ګران شی شرام، داین دروام شی شرام
تاګه دشمنی تې وړچ حرام شی شرام
کایمی خدمتستا آ، حقی مدام شی شرام

مینه منستم یو پینوام شې شرام
پوه ختن شې ختن، دریی عدن شن عدن
منډوي یدی جا برنا زور گرنا، پلتن
شرلاوني دارینا، شرهنوا مې متن
ایله مینا وطنم، بو شرام گران شې
آمي وطنس آیما، وطن مینا شې مینا
آمي ختنس آیما ختن مینا شې مینا
آمي عدنس آیما عدن مینا شې مینا
آمي اتن ایما اتن مینا شې مینا
قربان شریم شې شری
ویریم مالیم شې شری
پواجانیم شې شری
اپله مینا وطنم بو شرام گران شې

۱۳۶۱/۱۱/۲۷ - کابل

ای وطنم

ای مینې گران وطنم ته پو ای شیر مردنا
الینې شر او باري تي گه چادر آی باتورنا
مرچل آی اړودینا او زانگو آی سربازنا
تینې نامه ودای قربان بیم مینې سودري وطنم
مینې گوشنگم مینې گورم مینې تنم
تینه کچه کچه وطنم نهضت بت بجوي شن
ایرین که ودان کندي قوت بت بجوي شن
تینې گله داره کچه غیرت بت بجوي شن
کونر کارهنگا، نونکي نغما اولس انتې مگا
اباسین کچه سپلاب شې امو شاباس دیگا
ننگرهر ودای انشیتان، تاهرات او بدخشن جا
هلمند وادی ویتتان، تخار او تاجوزجن جا
کابل، زابل، فاریاب، پکتیا او تالغمن جا
جم وطن نغما نغما شن ارگرای ترانا شن
انقلبي زندي کیچین او نونگي کوی ولولاشن
مایم گران وطنم ازادی بی مبارک تیان
ظالمنه ودای خلاص ای چو تینې مبارک تیان
ته جغا ای اسیاس اورنی بی مبارک تیان

ابلی گینج تینی و دای سود ری سورشې الوي
اندر اوایل ویتوي شې سود ری سورشې الوي
انقلب لوشه کوچه ای وطن، پوراپیې ودان بیې
او یای بت بجوي ان ختن کوی ابادان بیې
وري خوار او فقیر نه تی ته بوجل بوستان بیې
تینی پراخ فضا کوچه طمعا داریس بیې زندگیس
بکار کاروان شاریکن ډمتا کتیکن بند گیس
ای مینی سود وری وطنم مینا افغانستم
تینی پوه و دای دوان بیم ای مینی ختنم
اگه شریم تینی در کرې توې دیمې ای وطنم
افتخار شرای آکیم، خول گه اړستم آی ارمني
شریم توې دیوام شې او جانستم آی ارمني

کابل - ۲۰/۵/۱۳۲۲

ترانا

وطن مینې لیلام اس آمجنووني
تاگه زنداتم میس مدیوني
صداقت پلاخذ متستا آکیمی
شن اردار دریئ ممې کانوني

امیس مینا او دای پیدا آییم
کیمی تنگابو اوږودا آییم
دیو ممې سبق شې داریلای
نرم آییم مگر نرمي کوچه شخرا آییم

یاو مینه شره گران شې یو وطنم
ای پالی کوچه جهان وري سوتنم
ممې ترازا کوچه گران شې
شمی ای لامیم گه خه پتنم

وه وطن تینه نامه ودای قربان بیم
انو نامینستی گه اریمی بو شادان بیم
بهبه وخت مینا ارمنم بی پورا

گه، تینه ترقي خاطرې آدوان بيم

زندا آيم دروا تيني کچه کوچه
گن بيوو آيم تيني اره کوچه
نعمت يلاي ميم بو ايويم شن
انشام تانک بخچه کوچه

آپولهي آم وه وطن، ته ميني ايام ای
اورتان نه بيمې دشمن کوگه حيام آی
غیرت زانگو کوچه آتو لپیکم
ازنا کوچه مریکې گه او ايام ای

۱۳۲۲/۵/۱۳ - کابل

شیمیس سنگري

صفا فضا شي، بکار هوا شي
سودورا میناس شیرین دنیا شي
انسان ازاد اس پیریک نوک
متنی فکر بت ارتقا شي
پر دا چرینچ شامیک او چاس
ویشین بیک لوش سور الو شي
پلان بینچ شنډ بېلیکا لاس
صفا اریس پاک عقیدا شي
هر کي اړه کوچه میناس انگری
هر کي دوره کوچه، شیمیس سنگري
یو باغ جو پیک، شونیک گلنا
سودوری نغما شن شامیک بلبلنا
چراغ شچیک عشق او میناس
جو تینچ وزر شلیک پتگنا
نه خفتانی شي نه چرت و فکر

شیرین دنیا شی بت انسانا
نه بت تخریب شن نه میچ تهتمت
تانک منجه واقعی دو ستنا
وطن جو پیک کو ، لھمیس انسری
هر کی دوره کو چه شیمیس سنگری
لیونگری برابری او عطوفت منجیکه ایک
انسان او عدالت منجیکه ایکه
ارپوی شن انگر مینای دی
لا پر شره گنی قضاوت منجیکه ایک
که گه صادق اینچ امه وطن کو
خلگه پلا خه قهرمان منجیکه ایک
خلک بت ای آن جهان اما شی
فکر پر جکس او معرفت منجیکه ایک
اما خلکنا یو شی شو عری
هر کی دوره کو چه شیمیس سنگری

کابل ۲۰۱۳/۸/۲۰

نونگا بهار

نونگا نونگا لشمیم، دو کنا برین بدل لړین
نن ارايي موجود کوچه، تازه گي او جل و بل لړین
نه لشمیم او تاریم، دو کونارنگ یدی
نونگي نونگي ایوي شن، کوناس وري اجل لړین
وخت نونگا موسم نونگا نونگا بهار شي
طبیعتي نونگي کیچین، سانگ شي او که دار شي
نونگا موخانا، او نونگا سقي یدی ایوا شي
وټا تازا شراب نونگا بت خوټکیوا شي
نونگا مطربي جیکین، کوټا شره رباب
نونگا سازو غزل، ارکي دوره ودای نیوا شي

نونگا ناپ نونگي چورې، نونگا نگار شي
طبيعتي سودوري کيچين سانگ شي او که دار شي
وخت نونگه ايوا شي خلکه ايردانونگا چار
نونگي تقاضاشن نونگي بين نن لهام و بار
نونگي پشکين گريس او کوني نه شن درکار
نونگا اما مقصدن او نونگي اما افکار
نونگا اما مزلمن، نونگا گوشينگ او نگار شي
طبيعتي سودوري کچين سانگ شي او که دار شي

کابل - ۵/۱/۱۳۲۲

پشه يي مليتس حدي

انشیتان گلبهار شتل و دای

سر آلك جاپیچ درا کنای

کابل کونر نندي منجای

هند و کش جنوبی دمن و دای

چند واپشه يي مليت

کوچه شیتته اي وحدت

کنیا وطن شره غیرت

دارین ککرا شهامت

تاریخ لگی کوچه اصیل وای ثابت بیوي این می وطنس

لیونی ملتیلای کوچه عاجز آین بت توجو مینې بیوا شې

درنا ماشې که اسکین، تگاوشې که اوزین

الیشنگ او یا پوشکین، الینگار شې که تتین

ان پشه يي مليتس قومیلی

ای جیسی لایلی
افغانستانس پولهیلی
وطن شره دیوین جانیلی
تاریخ لگی کوچه اصیل وای ثابت بیوی ان مه وطنس
لیونی ملیتیلایه کوچه عاجز آن توجه مینی بیوا شې
آریت شلت او واماگل، شماش چلس یا کنه گل
دره نور شې که نور گل، کیل کورییک یاد یوه گل
سواد و دای دورنگا بیوی آن
پوره کونی رواجیلا دی تستوی آن
عنعنای دی پوروی آن
لیونگری دی تریوی آن
تاریخ لگی کوچه اصیل وای ثابت بیوی آن می وطنس
لیوی ملیتیلا کوچه عاجز آن توجه مینی بیوا شې.

۱۷/۱۲/۱۳۲۱ - کابل

شونیک بوستر

کوشې ګه هوسس چپۍ انجه لګا
ساقې نیسا او هرو تاپورن بګا

سنگې ګر سینۍ چالیچان الینې شی
خوی اسمن شره وطن پورن بګا
محنت وری باغونس منجای نیکین
شونیک بوستر پلا هر گل چالن بګا
تسلیک پتای لینه ازین گلله خاطرې
الینا بخل کوچه شونیک گل لشن بګا
چلیک دور او شونیک چیرا غاټولس
بلبلس مینۍ باغه شره منهن بګا
هر طرفیکه تاریم گل و بلبل آین ازنایدی
طبیعت کوچه محبتس بقی پرن بګا

شونیک که نن چمنس شی دوره هر جای کوچه
شهیدا شیس شې رنگی جلکن بګا

۵/۲/۱۳۲۲ - کابل

شاعر آیم

انوا شاعر آیم
ابروا شاعر آیم
آویروا شاعر آیم
خو بجوا شاعر آیم
مینا مرهم، مینا مطلبم
مینا هدفم، مینا مقصدم
تانک وطن کو، تانک ختن کو
خدمت کریک شی
زحمت کشنی کومی مریک شی
آپشه بیس شاعری
آریاییس شاعری
آدیگا نیس شاعری
آیم کارگریس شاعری
تانک جیبیدی تانک اریدی
تانک مغزیدی تانک استیدی
افغانستان کو، تانک وطن کو

خدمت کریک شی
لهمه گارنې کومې مریک شی
آخو شاعر آیم جییس
نه گه شاعر آیم خالیس
وخت ویتوا شی خطیس
وچستی اوړا بجیس
جور او جفا اوړیکم مجنون لیلا اوړیکم
خوشحال خفا اوړیکم ویر ازنا اوړیکم
افغانستن کو تانک وطن کو
خدمت کریک شی
دهکاننی کومې مریک شی

۵/۲/۱۳۲۲

آ اوتیس پولهه ایم

آ اوتیس پولهه آم گه انگرېز کو شکست دیکین

چنگ مرچل کو چه جانه اشې دې شنه لیکین

تانک وطني ننکا کییکین

تانک وطني ننکا کییکین

آ اوتیس وای ایم گه استعمار متن جنگ کییکین

ظلم او استبداد تې زمانه کو چه مند بیکین

تانک جانه ماریکین

تانک جانه ماریکین

امه تینا او لډي اوتیس پند یا شاریکن

وطن متن ابله عهد او قول کیکن

که تو کامیاب کیکن

گه تو کامیاب کیکن

خواري هنکالیو می دوسس ارمان کییکپن
شره شې که ماله شې که جانہ شې قربان کییکپن
وطنس بیرغي کویې دې سود وراکییکپن!
اشیدې سود راکییکپن
آوتیس پولہہ آیم گہ انگریز کو شکست دییکپن

کابل - ۵/۲/۱۳۲۱

داین

وطنس داینی قربانی شې، قربانی گن افتخار
آسان لهام نه شې، میس گتکی شې درکار

هر او غنس وظیفی شې گه می داینی ادا کندي
قربانېدي ازادي استه ایگای گوزار تار
ایله رسم شي اما گه درواشې پوره کنې دې
گوراگننا پایسه مندیچن بونا کار
انخول قدرت جهنه نه شې گه ممي مچیدی تارن
امه داین و دای بیین گن گن استعمار
وطنس داینی امه شوره پولیکن
مرامن انسانی شې، هد فیکه پولیسی بوبکار

مســتبد نــاکورۍ کــنــوی القــه و دای
ارتجاســعس لــروا، خفــس اســتثمار

۲۸/۱۱/۱۳۲۱ - کابل

پوین

پوین اما بو مساعد، هر ختیا کو جنګلي الیني شن
دورپت درای کو چه، خزانا تخول چندوي شن

کوچئ نندی شن، اوکتا شلیک چیریس
تستوي گن داریلا، ایمی دي نووې شن
شلیک شې که شونیک، المونیم شې او که مس
مې پویس محصول، باتورنې دورې شن
اما وظیفان شی گه مه پویس داریلا یه گلا کمان
سنگستن هرونته، بوزخیرای دې پوروي شن
شاباس ای جواننه، مې زخیرای لهمیدې وایمان
شام ویتوا، مریخس تاریی بت الوي شن

ساینس تکنالوجي علمه شره جانستې مولیا
پوستې جوپیا انچیلای بت چالوي شن

کابل ۵/۱۲/۱۳۲۱

وطنس کارهنکي

اصیل ویلام، دهکان او لهماگگار اېن
اکثريت مېسې جو پېن مېنه کوچه

ابادې شې مینا حق م آی اېریم
شې ازادي دنه هوننا مېنه کوچه
دروي امیرا اثار ای دی، افغاناننې
دارین حق لیونې ملیتیا مېنه کوچه
آپت کوچه نیوی آم افتخردې
انقلابس گن بیوی قهرمانان مېنه کوچه
انتظریدی نیوی آی م جو واننې
ای سودورا نظام جو پین مېنه کوچه
د منم شې بوپاک اوریشام تاریخي
نهضتیا شن بوجوی، مېنه کوچه

اچیک مین پرتینې خوارې هنکالیو
ایواشې تحول، او جنبش مېنه کوچه

۱۷/۸/۱۳۲۱ کابل

نامېدی مسلمان

کې آين ارتجاع پلاگې اکتويوي آپن
تينا موقف طبقاتي استای دیوا شي مه وطنه

خواري هنکالينا اشه پیکېن صدویا کال
البه دشمن کچې کوپنا نیکېن تيسي جنه
کارهين سرچندک کوگې امه مجاهدین آيس
اسلام شی چند و اخطر کوچه افغانسته
هنچالی طبقاتي شی اسلمې بانا کیندي
کوتي جنایتستا لوريمي مي اسلام شره مينه

جومات شي که مکتب، شفاخانا او که گوشينگ
انگرو دای کنچېن مي نامسلمان داره مارنه

کابل ۵/۵/۱۳۲۱

اما وطن

اما شونیک اشیدي گتوی ووطنن
اورتان نه بیسی گرداره مارنې

مالین شیرین شرای پیوا شې
دري دهکان او زحمتکش لهمه گارنې
تپنه اړه کوچه میناشن لکه آییس
کچستی نه اورپسی شو کمارنې
خدمتستی آکیمی گه اما ای
ای دیلستی به نه دیمی مکارنې
مکار نه بیلوی آی ستویا سال
خلگه جو اب دیکین جبارنې
استبددس کنجا گتې چوتوی تپنه کوچه
چماری گوزار دیوا شې عدارنې

ازادي توی دیوا شې طبعتی
شرې ننگوی نه شې انگرېزنې

۱۳۲۱/۹/۱۵ کابل

نندي آنتي

سـيـلـاـبـي چـاـيـنـا آيـي اس شـاـرـوـي
سـرچـشـمـيـي بـو سـر شـاـر او د مـوـي شـن

کوشش کين غلیمان گي ټنگېدی می سوئیدی
خبر نه آن گي میس چپي انقلابي شن
میس جلبستا کیمي انشیتان نه بیندي هیلای دی
هیله مارنا چلو ټی منجای نیوی شی
ډیل او وار، خس او خاشاک ئس وایکالی
طوفانی چپت دروی دی انوی شن
تاریخ لگا کوچه افتخردی یآده کیسی
سکندر س پلتنی ییدي مندی وی شن

تسته نه بین جباران تینی پوړي کو
ټکی ورگستی طوفانی کوی شاروی شن

۲۰۱۰/۱۳۲۱ - کابل

پشه يي جب

داردي گه روپ منجه هـ
جای پشه يي جب دارگا

ريشۍ پوره کوني او تاريخي شن
هندوکش دمن کوچه مـرين بگا
آيسۍ داردي جب آيس اس
لپنه تاثيروري جنبانه اپگا
صداقت پلا خدمتي بوا نشي
البه جا حروف الفانه دارگا
جبيس گوني مي کوچه نه شي
با قدرت رژيمين گوني تگا
رتوي آي ديکيوي آي داريلايني
وري تينا کلتور فرهنگي ننگ پلا

حق توي ديوا شي وري جبه پلا
اولاداي تينا خدمت کگا

۲۰/۱۱/۱۳۶۱ - کابل

وطن

اي مشت پويستې شونيك زريدي نه ديمي
دروا ممي تاتي دي گن ميراث شي مي وطنس

ممي زيات شي گل بوتې ختن مشك و غنبر دي
هر درا سويزر لين دي بوسودرا شي مي وطنس
هر جنگلي افريقا كوي گن موتې دي پوروي شن
هر نديا اباسين چپا چپايدي شاروي شن مي وطنس
همالي اي هر دارستا كوشير جييكېن طايعتس
هر ورونتي لعل و جوهر و داي بي زيات شن مي وطنس
اي جوهرې چوي دنيا پلا بدل كريتان نه بيم
پوشيكي شريئ آش هر كوتي جوه نې مي وطنس

چي كه ميوې قند او نبات و داي شيرين شن
ورگو هويي بو مساعد هر ختنا كومي وطنس

شونيك گل كه مم لشم شهيد نا خاطري لهدي ياده كيم
هر گل بوتالېنه جيو شونيك كفن شي مي وطنس

ایله وطن جنټ پلاسیالی کگا بهارو
هر کتالییا جنتی حوری غلمان اپن می وطنس

جو اننی اړودی مرچل کوپاین وطن خاطرې
کتالیواسته بیرغ شن ملالی کوی مه وطنس

لهمگار بی استعداد دارین عالی تانک مسلکه
وطن جو پیک کو، هر دیکان گین تنگواس می وطنس

روشنفکرني، کارگری ایډیالوژي شره مولین
ای سود ورا نظام جو پین گه خوشبختی تی می وطنس

که وطن صفته ویلو دواس (حسن) لگیات تی
پورانہ کریتان بېدی ای حقہ به می وطنس

۱۳۲۱/۳/۱۲ - کابل

ارمنم

که ای گوزر لشمې
ارمنم نیوا شې
اړیم نشوا شې
گر ارمنم نیوا شې
که ای گوزار لشمې
تینا لگا چالې
تینا اورا نستې
مم گه لشوام شې
مم گه لشوام شې
گر ارمنم نیوا شې
که ای گوزار لشمې
انچیلای سودوري شن
ایرک دې پوروي شن
سورما انواشې
سورما انواشې
گر ارمنم نیوا شې
که ای گوزار لشمې

چوبل شاپوي ای
کینا پروي آی
اړې خول نیوا شې
اړې خول نیوا شې
گرارمنم نیوا شې
که ای گوزار لشمې
تینا خوي او خصلتې
بویي تینا صورتې
سوره خول لشوا شې
سوره خول لشوا شې
گرارمنم نیوا شې
که ای گوزار لشمې

۱۳۲۱/۲/۱۲ - کابل

اریم

نن ممی لری ته بو خفا اریم
کی مینا ییدی بکي رسوا اریم؟

پټي مرحمس که ته بیي بي شریې
مری که کی و دای گورم دوا اریم؟
یار ستي جدایي کوچه خوبو ویریکی
اوره کی دنیا کوچه مینا اریم؟
پورا خوشحال یکی تومت پلاته
البه تومتیدي لری، خول وار خطا اریم؟
شری استه کوچه انشیا کی تا مینا ییدی
بت خول بیوا آی بی پروا اریم؟

مینا یو قانونی شی خفا مه به هیچ کودن
خفگن کوچه کوفایدانه شی مندوا اریم

۱۸/۳/۱۳۲۲

کابل

ورچس لشکی

سياه انشيوا تينه درگاه انتي ايوا آم
مينستي دنيا کوچه مدام اه نو و آم
تينا خيالي دنيا ممي لپو ناشي
مه لپونا کوچه بيدريخ اه لپو و آم

کمکوی نزدیک په کاو جتيک توی ديم
انچيلاي چالا کاو ويريك توی ديم
ارستم شره جیاد اشنا استستي
گه تپي تننا استي کمگوي تپیک توی ديم

اره کوچه سادی آی دوره کوچه بو نرم
دوستي يی شي شدال مينا کوچه بو گرم
جانستي درکيا هميشا مينه ودای

لړوی نه بیا مینستی، داري انچیلایه کوچه بو شرم

ورچه کوچه لشمی ته درخوای اه آم
مري ممي مري گه ته کیس ای جواب دم
جواب نه مایی او ازی ازنا کوچه ویری
مایی گه میتان نه بیم ایله راست شی کو کدم

۲۱/۲/۱۳۲۲

شوری

پشه یی جیس شعرنا شوریا جیچم
ادبی نظم پندی یو شاپیچم
دموی وزن سیلیبی بوجو پیچم
شور انقلب لوشه کوچه یو جب بو آلیچم

ایر مبو

زور او زور دار کالینا، گین منډ کستا ایریمی
خول گه مینه پلا کیواشی ظلم بو
ایچین مادی او معنوی نعمتیلا چوی مه وطنس
مینه شره ونتچین چنتی کوی ایر مبو

دوخلگه

مه دو خلگه امه پلا ظلم کيوا شي
که ای زرا او وری زورس خاوند نه
ظالمان امه کنده شره نیوی آینچ
اشین اما پواشی ست و یا سال فیوډالنه

درییکیم

ترقي او پوپا پیک کاروان ودای که اه درییکیم
سه زور او زوردار کالي اینچ مه وطنه
نه ایرین که خواری هنگالي استه قدرت تی
مچ تارین نهضتیلائی کو چوی جهنه

حق

ارظالم آنتي مظلوم منجه ايو آس
ميين چو دی که فرعون لهه دی موسی آس
حق باطل شره مدام کامیاب بوا شي
ابراهیم حکه آذر گوشنگ پیدا آس

لهمه گارس شيله

اړسـتا زوره ورگي بيان غميـدي
لهمه گار شيله پلا انن بيان مه منديدي
زرس خاوندني شاروی آن جنگ پنديدي
ظالمان بوجل تباه بيان مه منديدي

۱۷/۱۲/۱۳۲۱

کابل

پشه یې جبېس اوتې لغتي گه اما ولسن تې پلانونگی اشنا بېن پښتو جبېدې مانا بیوي شن

دورپتا	مانا	لغت	شماره
	لنډې	موتې	۱
	خبرې	اگېت	۲
	خو	كاو	۳
	ورخ	دواس	۴
	تلي وم	پېوام	۵
	هله	لهه دې	۶
	ليكوال	لكېكالا	۷
	حل، كرت، مرتبه	پيري	۸
	ويښ	بجوا	۹
	پوه، زيرك	اپلوا	۱۰
	كه چپرې	اگه	۱۱

	پېژندگلوي	پينوام	۱۲
	يو ځای	ايکوټو	۱۳
	غوښتنه	ايرپک	۱۴
	راتول	لړو	۱۵
	په تندي	مسکېدې	۱۶
	وخت	دنه	۱۷
	کوم وخت	کودن	۱۸
	همدارنگه	اخول	۱۹
	نور	وري	۲۰
	ټولو	چويه	۲۱
	اوس	البه	۲۲
	کيبيدو	جامن	۲۳
	واوره	ايم	۲۴
	اوبه	ورگ	۲۵
	د واورې اوبه	ايم ورگ	۲۶
	گران	گېران	۲۷
	پاتې	دروا	۲۸

	ورکړی مودی	دیوان	۲۹
	سرونه مو	شرین	۳۰
	ورباندي	شرئ	۳۱
	مخکې	پوړا	۳۲
	جوړ	جیوا	۳۳
	وران	دروا	۳۴
	بنايسته	سودرا	۳۵
	بدرنگ	ادرا	۳۶
	زمونږ	اما	۳۷
	ځانونه	ویړین	۳۸
	ارواځگاني	جانېن	۳۹
	همدغه	میڅي	۴۰
	لوگی	دوان	۴۱
	خاوره	پوه	۴۲
	منځ	منجه	۴۳
	پروت	چندوا	۴۴
	مندلی	لیوان	۴۵

	اوچت سر	شروړې	۴۶
	ساتنه	ننگا	۴۷
	پيروي	واوینا	۴۸
	هغوی	تې	۴۹
	شراچونکي	شروایکالنا	۵۰
	لارښوونه	پندلوریک	۵۱
	اوس	بت	۵۲
	ایښودی	جیوان	۵۳
	غږې	کچه	۵۴
	ویل	مړیک	۵۵
	کوم	کوتی	۵۶
	زما	مینی	۵۷
	مور	آی	۵۸
	پلار	تاتی	۵۹
	لاس په نامه	استه نامېدي	۶۰
	ولاړ	تستوي	۶۱
	ټول	چوئ	۶۲

	مطلب بی د هند داردي ژبو څخه دی	داردي	۶۳
	شته	شن	۶۴
	مړه، بډای	دموي	۶۵
	ټول	چپکه، چوئي	۶۶
	غر	دار	۶۷
	خوړ	گله	۶۸
	پراته	چندوي	۶۹
	شرل شوې	ډکوي	۷۰
	چې	گه	۷۱
	د هغې	تیس	۷۲
	مشر	ډشتی-یا جشتی	۷۳
	د پزې	نستستا	۷۴
	لنډ	موتا	۷۵
	لاس بی	استیا	۷۶
	وهلي	هنوي	۷۷
	تن، شخصي	جن	۷۸

	ویرول، ترهگر	بني	۷۹
	بتان	بتیلا	۸۰
	وو	آینچ	۸۱
	دوی	می	۸۲
	نورو	وریو	۸۳
	پوه	مولوي	۸۴
	پربرده	اوپا	۸۵
	ناوه	گوراوی	۸۶
	سوله او صفا	شیم	۸۷
	مرغی	چنچا	۸۸
	سپین	چلپک	۸۹
	ورکوم	دیم	۹۰
	لوی	گنی	۹۱
	۱۳۸۱	چارویاوی	۹۲
	ورکیدی	دیچبن	۹۳
	هغوی	تی	۹۴
	واولوخی	پرنگی	۹۵

	یووالي	اېځيري	۹۶
	ورورولي	لېونځيري	۹۷
	لري بې	دارگا	۹۸
	ورک	نويک	۹۹
	مرگ	مارني	۱۰۰
	تور	شامیک	۱۰۱
	سيوری يې	اوچی	۱۰۲
	رنا	لوش	۱۰۳
	ستوری	تارا	۱۰۴
	شپه	وېل	۱۰۵
	ختل	اليک	۱۰۶
	سېزل شوی	جتوي	۱۰۷
	ليدل	تاريک	۱۰۸
	لس کاله	دې سال	۱۰۹
	سترگو	انچيلای	۱۱۰
	شکون؛ يو قسم ځناور دی	اوشا	۱۱۱

	کڙي و	کاچين يا کياچين	۱۱۲
	اوس	البه	۱۱۳
	ليدل	لشیک	۱۱۴
	زه	آ	۱۱۵
	ڇپر	بو	۱۱۶
	زړه ور	اږودا	۱۱۷
	هسپي	انو	۱۱۸
	شم دې	بيم	۱۱۹
	زوی دې	پولهي	۱۲۰
	پرېښودی	ورتان	۱۲۱
	زنګولې يې يم	لپيکيم	۱۲۲
	وايې	مکا	۱۲۳
	په ده باندي	دې	۱۲۴
	شي	بدا	۱۲۵
	زر	جلدي	۱۲۶
	ويې کړئ	کدا	۱۲۷
	خاطرې	اږجمعي	۱۲۸

	وربې کړئ	ددا	۱۲۹
	جنگ او جگره	هنچال	۱۳۰
	ولا	تستوا	۱۳۱
	کلک	ککړا	۱۳۲
	ماته	ممې	۱۳۳
	تڼې يې	کتکستا	۱۳۴
	خړیکوم يې	چريمي	۱۳۵
	نه يې پرېږدم	نه اورپمي	۱۳۶
	شرم يې	ډېکيمي	۱۳۷
	کړی مې دی، کوم يې	کيوام، کوام، کيم	۱۳۸
	نيولی مې دی	انشيکم	۱۳۹
	په شان، په خپر مثل	کوی	۱۴۰
	کور	گوشنگ	۱۴۱
	شیندل	پوشیک	۱۴۲
	افغان	اوغان	۱۴۳
	رسوو يې	پوليسي	۱۴۴

	ملا، کمر	گېن	۱۴۵
	تړلی	ټنگوي	۱۴۶
	پربښودل	اوړیک	۱۴۷
	لمر	سور	۱۴۸
	تود شي	ټپې	۱۴۹
	په سترگو	انچېدې	۱۵۰
	رادې وړي	اچدو	۱۵۱
	د ځمکې کره	کراس	۱۵۲
	شي	هن	۱۵۳
	وخوزېږي	انجلې	۱۵۴
	هغوی	اوتې	۱۵۵
	وهل شوي	هنوي	۱۵۶
	غواړي	اېړين	۱۵۷
	تورتم	اندارا	۱۵۸
	ورسېږي	پولې	۱۵۹
	سرته	شړیکو	۱۶۰
	دغه	اېله	۱۶۱

	خه غواړي!	کوايرگا	۱۶۲
	وږي	اوتي	۱۶۳
	بربنډه	تومړي	۱۶۴
	مړه	لوي	۱۶۵
	نه دې وي	نه تن	۱۶۶
	تږي	تونې	۱۶۷
	سوزېدلي	جوتوي	۱۶۸
	غانسونه	دندی	۱۶۹
	ژړېدلي	ويروي	۱۷۰
	پاخېږئ	اوردا	۱۷۱
	پرېږدئ	اوردا	۱۷۲
	وايې خلی	گوردا	۱۷۳
	پرانزئ	چالدر	۱۷۴
	تېرېږي	ويټکا	۱۷۵
	بيا	گېږ	۱۷۶
	راحي	ايگا	۱۷۷
	نارې، سوري په غوږ	کارهنگا	۱۷۸

	وهل، غور ته رسول		
	جامې	چيلا	۱۷۹
	کلی	لام	۱۸۰
	آس	گورا	۱۸۱
	منډې	اوبریک	۱۸۲
	ستړې کپړې	وتپن	۱۸۳
	اړول کپړې	پرتپن	۱۸۴
	کشت او کر	ختپن یا کتپن	۱۸۵
	شونډی، درگیران	کانې	۱۸۶
	لړول، در دادن	شچیک	۱۸۷
	یه لورې	دومیدی	۱۸۸
	مخونه مو	دورستن	۱۸۹
	د اور بشو ډوډی یا اور بشینه	یایس	۱۹۰
	خورو یې	اوستن	۱۹۱
	بنکاره کوو یې	ایسی	۱۹۲
	وران او ویجاړ شوی	دوروي	۱۹۳

	لوستی	سیواد یا سواد	۱۹۴
	په او بنکو	اږ کږې	۱۹۵
	ایره	اسک	۱۹۶
	و بی پېژنی	پېندا	۱۹۷
	بد	میچ	۱۹۸
	پورته	وړ	۱۹۹
	بنکته	اکوړ	۲۰۰
	کباب شوی	بېروبي	۲۰۱
	ملاست، غورزېدلی	لوروي	۲۰۲
	تاته	توې	۲۰۳
	توپک	توپانگ، توپک	۲۰۴
	غولول	بېلیک	۲۰۵
	ناچل، تقلب	کوټا	۲۰۶
	اوه	سست	۲۰۷
	خوسوه	کاوویا	۲۰۸
	تېردې کرل	وېتېکې	۲۰۹
	پاخېره	ورې	۲۱۰

	پنبه دې	پایستی	۲۱۱
	کېده	جیا	۲۱۲
	دي	آین	۲۱۳
	رواجونه تکرارول	وونوای، وانی	۲۱۴
	پخوانی	پورکوني	۲۱۵
	ورکړی	دیوا	۲۱۶
	ماتول	منډیک	۲۱۷
	په اوږدو کې	لگي	۲۱۸
	پرېکول، غوڅول	کتیک	۲۱۹
	پوه	پرجوا	۲۲۰
	ومرم، مړ	لم، لوا	۲۲۱
	قطار	لپنه	۲۲۲
	غونښه مې	پیم	۲۲۳
	وڅنډل شي	دکا	۲۲۴
	هلېو کي مې	انتیم	۲۲۵
	سوری	گلا	۲۲۶
	ړندې	انډی	۲۲۷

	کوم بی	کیما	۲۲۸
	شي دي	بې	۲۲۹
	نه دي وي	متیان	۲۳۰
	روان دي شي	شارن	۲۳۱
	ويې شپه	ډکیا	۲۳۲
	وي خنډه	ټکیا	۲۳۳
	يوويشتم	ويسته اي منگل	۲۳۴
	پرانزه	لوسيا	۲۳۵
	بېرته بيې کره	چالا	۲۳۶
	مار	جنده	۲۳۷
	ليدل شوی	لشوا	۲۳۸
	غواړم بيې	ايريم	۲۳۹
	جوړوي	لنتېن	۲۴۰
	ماکې ، خيټه کې	کوچه	۲۴۱
	شين	الينا	۲۴۲
	سور	شونیک	۲۴۳
	زانگي	لپېگا	۲۴۴

	رسپري	پولگا	۲۴۵
	تی، پستان	چوچو	۲۴۶
	توده	تپوي	۲۴۷
	بیا مو موند	لپکن	۲۴۸
	سندرہ	گې	۲۴۹
	وچ، وچې	سسوي	۲۵۰
	لوستل	پرک	۲۵۱
	رسولی	پلپتان	۲۵۲
	یوسی	نادا	۲۵۳
	بېرته یې کړئ	لوسېدا	۲۵۴
	پسرلی	بئار	۲۵۵
	وینه	اش	۲۵۶
	اچولي استي	ويچو	۲۵۷
	خوان	جونې	۲۵۸
	ور، دروازه	دُر	۲۵۹
	وختل	الینچ	۲۶۰
	مرور	لهجوا	۲۶۱

	پانی	پتای	۲۲۲
	تنبستدلی دی	موچتینج	۲۲۳
	ډپر	بیرو بو	۲۲۴
	گتې، فایدې	نفی	۲۲۵
	له منځه	منجای	۲۲۶
	زر، چټک، بیره	جل	۲۲۷
	دغه	ایلو	۲۲۸
	نشي، نه یې شي کولی	بیدن	۲۲۹
	جهان، نړی	جهني	۲۷۰
	یمه	تما	۲۷۱
	پور، قرض	داین	۲۷۲
	د شاعر مطلب و چین د ختن نه دی	ختن	۲۷۳
	د شاعر مطلب د عدن د بنکلي بنار نه دی	عدن	۲۷۴
	پوځونه	پلټن	۲۷۵

	سرخوږی	شرلاوني	۲۷۲
	د مقدوني پخوانی د علم او فرهنگ مشهور ښار	اتن	۲۷۷
	زمریالیو، د زمريو	شیر مردنا	۲۷۸
	لونگی	چادر	۲۷۹
	د باتورانو	باتورنا	۲۸۰
	کورمې	گوشنگم	۲۸۱
	ورکوي	دیگا	۲۸۲
	د ننگرهار نه مطلب دی	ننگرهر	۲۸۳
	نیولي	انشیتا	۲۸۴
	د بدخشان نه مطلب دی	بدخشن	۲۸۵
	تېر شوی	ویتتان	۲۸۶
	د جوزجان نه مطلب دی	جوزجن	۲۸۷
	د لغمان نه مطلب دی	لغمن	۲۸۸

	پورې	جا	۲۸۹
	هر طرفته	ارگیرای	۲۹۰
	خلاصون	چوتینېې	۲۹۱
	تاج	جغا	۲۹۲
	پاخون	اورني	۲۹۳
	وریخ	ابلي	۲۹۴
	اولادونه	اویای	۲۹۵
	پړی	ډمتیا	۲۹۶
	پکار دې وي	درکړې	۲۹۷
	بنه، خوب	بيي	۲۹۸
	ارمان مې يې	ارمني	۲۹۹
	ماته	ممې	۳۰۰
	د ليکوال مطلب د دره نورو سوتن کلی دی	سوتنم	۳۰۱
	د تلې يو تاروزو	پالي	۳۰۲
	تله	ترازا	۳۰۳

	نور گل پتنی کلی	پتنیم	۳۰۴
	اورم	اریمی	۳۰۵
	ذره	اره	۳۰۶
	بخشش	بخچه	۳۰۷
	خدا	ازنا	۳۰۸
	زیبناک	پیریک	۳۰۹
	خپور	ویشین	۳۱۰
	اور	انگری	۳۱۱
	خفگان	خفتانی	۳۱۲
	په گرم زره	ارپوی	۳۱۳
	دروغ	لار	۳۱۴
	هغه	خه	۳۱۵
	د پوهی	پرچکس	۳۱۶
	شعار	شوعری	۳۱۷
	پرونی	دوکنا	۳۱۸
	زاره	برین	۳۱۹
	بنکاری	لرین	۳۲۰

	د پخواني، د زاره	کوناس	۳۲۱
	می خانه، می کده	موخانا	۳۲۲
	زنګون	کوټا	۳۲۳
	کار	چار	۳۲۴
	کار	لهام	۳۲۵
	ورپسې	پشکین	۳۲۶
	کور کول	غار	۳۲۷
	شماره	ګناد	۳۲۸
	په چاریکارو ولایت کې یو ځای	شتل	۳۲۹
	په چاریکارو ولایت کې یو ځای	ګلبهار	۳۳۰
	لمرڅاته	سرالک	۳۳۱
	د پېچ د درې پورې	پېچ درکنای	۳۳۲
	کنړ	کونړ	۳۳۳
	شته	شیته	۳۳۴
	د ننگرهار مربوطات	کیل خپوه	۳۳۵

	د خېوې مربوطه یو خای	گورییک	۳۳۶
	کلک ولاړ	تړیوی	۳۳۷
	خه دي	کوشې	۳۳۸
	جام	وتا	۳۳۹
	ډکېري	پورن بگام	۳۴۰
	شونډې	بوستر	۳۴۱
	نشته دي	نیسا	۳۴۲
	بېرته کېدل	چالن	۳۴۳
	غوټی	تسلیک	۳۴۴
	خلمېري	جلکن بگا	۳۴۵
	ورک	نوا	۳۴۶
	وریت، کباب شوی	بروا	۳۴۷
	خوځېدل	انجه لیک	۳۴۸
	کول	کریک	۳۴۹
	د دیگانو یا پشه یې ژبې شاعر	دیگانیس	۳۵۰

	کارگرانو ته	لهمه گارنې	۳۵۱
	دهقانانو ته	دهکانتي	۳۵۲
	د هغه	اوتيس	۳۵۳
	زوی	پولهه	۳۵۴
	لمبولی دی	شنه لیکېن	۳۵۵
	په هغه وخت او زمانه کې	زمانا	۳۵۶
	روان کړی مودی	شاريکن	۳۵۷
	د ورځې	دوسس	۳۵۸
	په څه	کويې	۳۵۹
	د شاعر مطلب د انگرېزانو نه دی	گورگنا	۳۶۰
	وگوری	تارن	۳۶۱
	وېرېرې	بين	۳۶۲
	مړی، گوله، لقمه	کورې	۳۶۳
	تالو، مړی	القه	۳۶۴
	ملاست، په گونډو شوی	لړوا	۳۶۵

	لاس ته راځي	استه ايگا	۳۶۶
	ويستلې	کنوي	۳۶۷
	زموږ خاوره	پوين	۳۶۸
	کشت او کر	ختنایا کتنه	۳۶۹
	مخ پټې	دورپټ	۳۷۰
	همغسې	تخول	۳۷۱
	پراته	چندوي	۳۷۲
	سیندونه	نندي	۳۷۳
	ويالې، نهرونه	کتا	۳۷۴
	د شیدو	چیریس	۳۷۵
	حیصه، برخه، ویش	ونته	۳۷۶
	مانبام	شام	۳۷۷
	وايې چو	وايمان	۳۷۸
	سوری	گلا	۳۷۹
	په وارو	ایمېدی	۳۸۰
	غرونه	داريلا	۳۸۱
	مطلب د ستوري نه	مريخس	۳۸۲

	دی		
	پخوانی	دنه هونا	۳۸۳
	په افتخار سره	افتخردې	۳۸۴
	یو ځای	ایکتیو	۳۸۵
	ورکړی	دیوا	۳۸۶
	همغه کسانو	تیسې جنه	۳۸۷
	د مور	اییس	۳۸۸
	یوه لوټه دې	ای دیلستی	۳۸۹
	پرستن یې	کنجا کتې	۳۹۰
	غونډه شوې	چوتوي	۳۹۱
	اوسپنیز	چماری	۳۹۲
	سردې بڼکته شوی نه دی	شرې ننگوي	۳۹۳
	په شکو	سبوئیدي	۳۹۴
	فريب، چلول	چلوټی	۳۹۵
	لوټه او گټه	ډیل، وار	۳۹۶
	خپېره	چپات	۳۹۷
	خاڅکی اوبه دې	ټکي ورگې	۳۹۸

	ویل کپري	مرین بگا	۳۹۹
	شوی	بوا	۴۰۰
	گونہ، قصور	گونہ	۴۰۱
	کوی بی	کگا	۴۰۲
	لوی	گنی	۴۰۳
	ونہ	موتہ	۴۰۴
	کانہ	ورونہ	۴۰۵
	کری و	کریتان	۴۰۶
	وینہ	اش	۴۰۷
	تنکی خوان	جوه نہ	۴۰۸
	اب و هوا بی	ورگہ هو بی	۴۰۹
	ہلتہ	لہدی	۴۱۰
	بوتی	بوتا	۴۱۱
	لانڈی	لپنہ	۴۱۲
	سرہ، ورسرہ	پلا	۴۱۳
	جنگی، نجوتہ	کتالیہا	۴۱۴
	ویلوداس	تہ	۴۱۵
	ای	ویلوداس	۴۱۶

	وتلی	ای	۴۱۷
	له منځه تللی	نیوا	۴۱۸
	اورد	نشوا	۴۱۹
	وېښتان	لگا	۴۲۰
	اوچت، جگ، لوړ	چالې	۴۲۱
	ډک	اورا	۴۲۲
	چېرته یوه مانا لري	پوروي	۴۲۳
	رغېږي پرې	چوبل، کېنا	۴۲۴
	راغلی	بيبي بي	۴۲۵
	تال	ایوا	۴۲۶
	نوکتې، لږ شانتنه	لپوڼا	۴۲۷
	ورک	کمکوی	۴۲۸
	تودوخې	نوا	۴۲۹
	ساده	تپیک	۴۳۰
	سور	سادي	۴۳۱
	ښکاره کول	شدا	۴۳۲
	خه وکړم	لروي	۴۳۳

	نور پای، زینه	کوکدم	۴۳۴
	ومي خېژوله لوړو	شوري	۴۳۵
	پورپوته	اليچم	۴۳۶
	غوزان، چارمغز	ايرمو	۴۳۷
	ملا	گين	۴۳۸
	ټول	چوئ	۴۳۹
	خوړلي يې دي	ايچين	۴۴۰
	په مور	امه شره	۴۴۱
	ويشلي يې دي	ونتيچين	۴۴۲
	د ماشومانو په خپر	چنتي کوئ	۴۴۳
	کړی يې دی	کيوا، کوا	۴۴۴
	اوره، شانه	کنده	۴۴۵
	پاتې کړی يم	دريپکيم	۴۴۶
	ورنه، ورڅخه	ودای	۴۴۷
	منځ ته راغلی	منجه ايوا	۴۴۸
	چپرته	چودي	۴۴۹
	شویدی	بواس	۴۵۰

	توره	شیلهه	۴۵۱
	شي دې	بیان	۴۵۲
	ورمېگ، گردن	مندیدې	۴۵۳
	په لاره	پنیدې	۴۵۴
	په سین دې لاهو شي	ندې دې	۴۵۵
	شماره	گناد	۴۵۶
	مخ پانه	دورپنا	۴۵۷

یو خوب دوه انځوره

خداى دې خیر کړي

هم مې چپه سترگه

رېي

هم خوبونه گډوډ

وینم

د پرون شپې نیمايي

کې

چې نه بانگ د چرگ

له خولې وت

او نه غږ د سپي

له خولې خوت

کاینات ټول خوبولي

ځنگېدل په خپل سوچونو

او فکرونو

په درانه خوب د نیسان

بنکالو نه وه د حیوان

او د انسان

خو!

زما د بد نصیبه کوم

حس وینښ و

د غمونو په خوراک تالو مې تریخ و

کله ځان کله جهان، کله

سپوږمۍ سره مې وې

پتې خبرې دوره سر کې

نا آرامه په هر لوت به

اوبنتم په خپل بستر کې

هر اندام مې کړیکې کړې

د ډېر درد نه

ټول وجود مې سيخ په

سيخ و

د وختونو دې حالاتو ته

هيښ پېښ و

د اندېښنو په چاپېرچل کې

د اهار گرمۍ په تل کې

د يلدا د شپې سيلۍ به

شوې رالنګې

پور، بورۍ به ترېنه

جوړې شوې هوا کې

د چورتونو په دنيا کې

د هېواد په هره خوا کې

د ماضي او حال په ژبه

د جنگونو زور زياتيو

چپاول صحنو مې

ذهن کي خطور خوږ

فکر تم احساس به مږ شو

تش کال بود رانه شعور اوږ

نه پوهېږم؟

په کوم وخت کي به مږي

سترگي وي ورغلي

د خوبونو يو ناپاکه

دنیاگي ته

دې خود سره

او

بې باکه

او بېواکه

خپلواکي ته

خوب کي وایم:

په شړک اوري

په مور اوري

په کاسو ، کاسو

راوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده ، برېښنا

بې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاو نه

ايشوي

سمندرونه

خوب کې وایم:

يو ځل بيا موږ

رابنګل شوي يو

جګړو ته

او

پتنو ته

بې ویاړه، بې بنیاده

بې ثوابه

کارنامو ته

په بل ځل مو ملا

تړلې

د خپل ملک وړاندو ته

خوب کې وایم:

د جگړې فرهنگ پېرزو

وه

په مورې دومره

ورور د ورور په

وینو لامبي

لور د مور سره په

جنگ ده

خور د خور وینبسته

وباسي

پلار د زوی ځنې

بېزاره

او زوی

له پلاره

کور په کور

او قوم په قوم

کلي په کلي

پتنې لنگې شوې

لښکر د تورو سپو ورنه

پیدا شو.

زموره د خوارانو

ټول ویاړونه او

دودونه یې

د یو څو ټکونه

څار کړل

څو، څو واره

نور یې نه شم سپین

ویلاى

یو، یو پټ په

زړه کې شماره

ای د د پرشو کلو یاره

د اتفاق د مېوې ونې جرړې وچې شوي له

بېخه!

پچې ورکې، برخې ورکې،

حق ناحق شو

جرگې شور شوي

نرخ بې نرخو

لاس کې پر بوت

ترې ماتې

ناغې ماتې

تیرې ماتې کړې
تور مخو کاډبانو
د تورو نو په پلکونو
ترېنه یې جوړې کړې
مېچنې د سرونو
دلوي ددې خوارانو
پرې هلوکي چې:
رانجه شي
رېوي پرې رندې سترگې
د پېړيو
او پرې گتې اوه جنتونه
ژوي خپل ټول گناوونه
سپینې یې خوی دي
د زیان تورو لښکرو
د بې موره او پلاره افغانانو
د جنگ پرو قربانیانو

له خولې یوه چیغه راوځي

تکراروي دغه دوه ټکي

موږ ته یې څه؟

او په موږ څه کي؟

خوب کې وایم

په شرک اوري

په موږ اوري

په کاسو، کاسو

را اوري

د باروتو باران

اوري

تالنده، برېښنا

یې

لرزوي

او رږوي

د ځمکې غرونه

له ډپر تاونه

ایشوي سمندرونه

سپلا بونه د اوبو

خې، پر

روان دي

زموږ بنار کې

زموږ کلو په بانډو

او په دیار کې

زېر له زوو

وبالې ډکې خې

له وینو.

هر څه وړي

د ځان په څېر

چې:

مخ ته یې راشي

زنده سر او که

بې ساه دي
ماشومان دي که
سپين زېري
سپين سرې که
نيم زالي
ټول له مخې په
ژړا او په
دعا دي
د باروتو خړو خټو
مخکې زغلي د يرغه اسپو په خپر
دا د ايرود توفانونو
لاپوچن يې
دي را اخیستي
نامعلومه لور ته يې
بيايي
پرې گټي دنيا د زرو

او د اخرت بنکلي قصرونه

حورې ټولې دوی ته

ناستی دي په طمع

په تحفه کې ورته وړي

اره سرونه

نه پوهېږم:

چې به کوم اسمان سوری و

ترې راتوی دي دوی ته

دا وړ فرمانونه

سپلا بونه دي

د اوبنکو یا د وینو

په کوڅو په وستلونو

کړوندو په مکتبونو

بازارونو، په باغونو

سپل ځایونو کې

په شرنده

بهېږي.

ددغه سپلابونو

اوبه تورې دي

هم سرې دي

هم د ختو يو بلا ده

په کوم لور چې شي

راماتي

لازي باسي

کوڅې باسي

جوړوي لوی تالابونه، گردابونه

پروا نه ساتي د لوی

او د وړو تمدونونو

اوسنۍ ټکنالوژۍ

خو!

خبر نه ده د خپل زوره

د ژوندون یو هایولاده

هم دې، دې ده

هم ها، ها ده

کله دلته، کله هلته

هر چا سره

د سر په سر

سودا ده

زړه کې وایم:

دې د زیان تورو لښکرو

د عصیان تورو لښکرو

د سرونو دلانن یې مهار نه کړل

دې د ځمکې دوزخیانو

د جنگ پرو قربانیانو

له خولې

یو چیغه راوځي

تکراروي دغه

دوه ټکي

موږ ته یې څه؟!؟

او په موږ څه کی؟!؟

په شړک اوري

په موږ اوري

په کاسو، کاسو

رااوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده، برېښنا

یې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاونه

ایشوي

سمندرونه

خوب کې وایم:

یوه عجیبه شان وریاده

کوټه خاخي

دالان خاخي

سمه خاخي

او غر خاخي

بیابان خاخي

سیابان خاخي

اسمان خاخي

د هر چا سترگونه

دارې وهي وینې

هم د هغه په گران خاخي

هم ستا په گربوان

خاخي

هم زما په گربوان

خاخي

دا د زیان تورې لښکرې
او د عصیان تورې لښکرې
دا د جنگ مړه قربانیان یې
تر مری پورې ډوب
کړي
او له خولې یې یوه
چیغه راوځي.
تکراروي
دغه دوه ټکي
موږ ته یې څه؟!
او په موږ څه کی؟!
خوب کې وایم:
په شړک اوري
په موږ اوري
په کاسو، کاسو
رااوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده، برېښنا

بې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاونه

ايشوي

سمندرونه

خوب کې وايم:

ددې ښار په هره څنډه

کشتۍ ځغلي بې

مهاره

بادبانونه يې

تک تور دي

تنبونه یې

تک تور دي

بیرغونه یې

تک تور دي

لنگرونه یې

تک تور دي

بندرونه یې

تک تور دي

د مانوگانو د جوسونه یې

معلومېږي

چې:

د وحشت د جزیرې

نه لاهو شوي

د جزامیانو لور ته

درومي

دوی د خېرمې

مازو زیان دي

د عمل ډگر ملاماتو

د خبرو، لاقواو

پتیاقو اتلانو په

کوڅو باندي

ورسم دي

یو، یو نیسي

پوزه، غورډ

ترې پرېکوي

اعداموي

سنگساروي

او

رجموي

دوی ورته خاندي

دا لټيان د زمانې

ورنه راضي دي

خو، خو واره شکر

باسي

دا د زیان تورې لښکرې

او د عصیان تورې لښکرې

په همدې یې قناعت دی

ددغه قانع شوو

تابع شوو

رنځور غاړو

بې همته جزامیانو

دې د جنگ پر و قربانیانو

له خولې

یوه چیغه راوځي

تکراروي

دغه دوه ټکي

موږ ته یې څه؟!

او په موږ څه کی؟!

خوب کې وایم:

په شرک اوري

په مورې اوري

په کاسو، کاسو

را اوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده، برېښنا

يې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاو نه

ايشوي

سمندرونه

خوب کې وایم:

د مهرباب، کور

اور اخیستی

د ((ززال))، ((رستم)) یادونه

مړه دي

((رودابه))، یرغمل شوې

لور له مور له ورکه شوې

زوی له پلاره

خور له ورور نه

لادرك دی

ډېرې خویندې شوې

بې وروره

هر څه ترمې شول تالا

تالا ترغیه

د پېکي گل داسې

بویه

زموږ بڼار څو ځل تش شوی

له سړيو

د خپل او د پرديو

دا ځل هم انسانان ورك دي

ددې بنار پاسبانان

ورك دي

ځوانان ټول مرچل

ته تللي د

بريو

گنې ځان سره څه

راوړي

د خلاصيو

(بدبخت قومونه تل

د خپل بنار دروازي ساتي

په غلو

او په غديو)

خوب کې وايم:

ز مور د ماشومانو

په لوبغاو کې

سپي غاږي

غوټه اچوي په

پټه

کله مات په رڼا ورځ کړي

لوی افغان د بل

په گټه

یرې ټولې لنګې شوي

خواو شا نږدې

ملکو کې

مدرسو کې

جوماتو کې

په کلیسا او مندرو کې

دا ناوړه

په سپېڅلو

مکانو کې

په تیارو او په تورتمو

محلو کې

روې ټولې بلارېې شوي

د مظلوم افغان د وینو په

رودلو

دا بې ننگه د زیان توري

لښکري

دا د عصیان توري

لښکري

په رڼو، رڼو ورگوري

چاره يې ستوني ته رارسي

دوی بیا هم پرې

نقل شندي د ویاړونو

دوست، دښمن

پېژندای نه شي

دې د جنگ پرو

قربانیانو

د پېړیو دوه

مخیانو

له خولې یو چیغه

راوځي

تکراروي

دغه دوه تهکي

موږ ته یې څه؟!

او په موږ څه کی؟!

خوب کې وایم:

په شړک اوري

په موږ اوري

په کاسو، کاسو

راوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده، برېښنا

يې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاونه

ايشوي

سمندرونه

خوب کې وايم:

ښار مو ټول وينو

نيولای

لر او بر نه بحر جوړ دی

وړم ځي له پرندو وينو

لوی غونډان په کې

ورغړي

د خړو او ناولو وینو

زوو

له اوبو نه

ځمکه ټوله له بډیو

ډکه شوې

د کشتۍ د خټې

لاندې

د سېلاب خړې اوبه

وینه

او اور

چې:

ټول ستمېري

فرياد کاندې

د باروتو امبارونه

يې

لامده شوي

سرمايي خو د بنامار

په خپر

اوږده ژبه د ملانه

تاوه کړې

راکاري نوالي

ته

د مازيگر يوې

ناشتې ته

شخوند پرې نه وهي

تېروي په لويو

کومو

دا د زيان تورې

لبنکري

او د عصيان تورې

لبنکري

ددې عصر جزاميان

دا د جنگ مړه
قربانیان
چې د هېڅ نه خبر
نه دي
بس همدومره یې له
له خولې وځي
تکراروي
دغه دوه ټکي
موږ ته یې څه؟!
او په موږ څه کی؟!
خوب کې وایم:
په شړک اوري
په موږ اوري
په کاسو، کاسو
رااوري
د باروتو باران

اوري.

ای د بدشامت وطنه

ای د بد تقدیر مدفنه

یې کوره د ذوب آهنه

له زرتشت تر برهمته

د بودا نه بیا تر ننه

د زمانو تورونالو

تار گرو

د شمند روز تورو ټوټو نه

د پېړیو پخوانۍ

د مخ خلتې مور ته کنډلي

یخې، پخې تختې

هماغسې د دار بېخ ته پرتې دي

قیل، فاني او کوندي

ټول ورسره دي.

خوک چې یو ټکی په سر کې

گرځوي.

ستاسو کالی ته

خوشالی ته

پرمخ تگ او ترقی ته

هسې تش قدم چې

کېږدي

زريې غوخ کې

سر له تنه

قربان شوي دي بچي دي

پرې څرېږي

پرې څورېږي

پرې ژرېږي

د کلونو ارمانجن

د وختونو مانیجن

د ازله تر ابده

پرې پوه نه شوي

دا د زیان تورې

لښکرې

او د عصیان تورې

لښکرې

دا د کلونو رنځوران

دا د جنگ مړه قربانیان

ورته د لرې تقې کاندې

فقط دومره یې

له خولې وځي

تکراروي

دغه دوه ټکي

موږ ته یې څه؟!

او په موږ څه کی؟!

خوب کې وایم:

په شړک اوري

په موږ اوري

په کاسو ، کاسو

راوړي

د باروتو باران

اوړي.

تالنده ، برېښنا

بې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاو نه

ايشوي

سمندرونه

خوب کې وایم:

هلته لري یو نا آشنا

شان سپری ناست دی

زور ، بوډا شان

سړی ناست دی

بې پروا شان سړی

ناست دی

اوږدې لمنې څنډو

بې

وراخیستی

دموي سپرغی د

جنگ

ایلوي سپرغی د

جنگ.

کموي سپرغی

د جنگ

خولې ته یې قلف د

سربو پروت دی

اشارو او کنایو کې

دومره وایي

دغه، دغه چې:

نن وینې

پاخېدلي په شپېلی

د اسرافیل دي

وارثان د عزرايل دي

دوی په خټه د هاییل او

د قابیل دي

هر څوک وژني

بې بازخواستہ

بې له جرمه

بې له فکره

خپل ځان وژني

تا وژني

او ما وژني.

نه پوهېږم؟

دا د کوم افت

سمبول دي

خناور دي

د همنوعو

چې:

ورگه د مرزگو مېرو

په لوی شپول دي

خوب کې وایم:

ای خالقه د وختونو

موږ دې خو واره

پانسی-کړو

اخر ته زموږ خالق یې

موږ مخلوق د بې وسی-یو

بنه فکر ورته وکړی

ای د فکر خاوندانو

دا د زیان تورې

لښکري

او د عصیان توري

لښکري

خوري روزي د

د انسانانو

لږ د رحم اوبه توی کړه

بې له دې هم مور پسان

د قربانی یو

بې فرياده حلالپرو اوږدې

غارې مونيولي

د قصاب سپینو چرو ته

لارې باسو د دوزخ په

سرو تیبو

لنډو دا سخت مزلونه

ناسپاسه او پردو ته

دا ولس مې د ناپوه سپرو گله ده

دې د جنگ پرو

قربانیانو

له خولې یوه چیغه راوځي

تکراروي

دغه دوه ټکي

موږ ته یې څه؟!

او په موږ څه کی؟!

خوب کې وایم:

په شرک اوري

په موږ اوري

په کاسو، کاسو

رااوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده، برېښنا

یې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاونه

ايشوي

سمندرونه

خوب کې وایم:

دلته پورته

هلهته کښته

نامحسوسه

نامعلومه

څوک کسان دي

بهوي ويالې د وينو

دا حريمن سپېره زامنو

دا هورا خرمن يې مخ

باندي رابنکودي

غولوي د مقدسوارواگانو

جسدونه

زړه کې وایم:

دا د کومې زمانې غله

راتول شوي

چې جمدر په سروی

او په جمدر قلموي

هسك، رنگ

سرونه

زمانه یو خواته په

زغاست ده

په گړندو گامونو زاغلي

دوی په بله خوا

روان دي

چپه ځي او په شا ږدي

قدمونه

خوب کې وایم:

یو ناخاپه مې زړه

تنگ شي

د خوبونو دې پلیته

دنیاګۍ کې

یو څوک راشي

تخنوي مې وینسېدو ته

د اوسون د جوړولو

هیله من یم

زما هم د ساده ګانو

د دې دور افغانانو

دا د جنګ مړو قربانیانو

دې د پېړیو دوزخیانو

په څپر:

همدا یوه چیغه

راوځي

تکراروي

دغه دوه ټکي

موږ ته يې څه؟!

او په موږ څه کې؟!

خوب کې وایم:

په شړک اوري

په موږ اوري

په کاسو، کاسو

رااوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده، برېښنا

يې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاو نه

ایشوی

سمندرونه

بیا وایم

پاس اسمان په

لوگو پټ دی

پوروړو لمر، سپوږمۍ

ده حلقه کړې

او کېکاري

لاندې ځمکه سور تنور ده

سات په سات د اور

خادر په ځان

راکاري

دا د لوی ځمکې قابض

چې اور انسان دی

په نری، نری، سپرغیو کې

ساکاري

غر او سمې اور اخیستی

هر څه خوري

ځانته راكاري

دا زموږ د توتكيو اوږ

بنارگوټي

دا زموږ د كرونديگرو

شنه فصلونه

دا زموږ د چوپانانو د رمو

واه ورغومي

دا زموږ د كسبگرو په لاس جوړ

ټول اسبابونه

اخترانو كې چې زانگي مستې

پېغلي

يو د بل پسې راشكېږي د هغه

ټال تنابونه

دا هستي چې تباه كېږي

یو د بل پسې لوټېږي

او نیستی ته سپارل کېږي

ولې ولې؟

څه لپاره؟

چا لپاره؟

بیا وایم چې:

هماغه بودا راشي

اول سر ته شي

بیا پښو ته

غټه گوته مې کړي کلکه

کونټی بنځه کړي

په ځمکه

راته وایي مسولیت دې د اوبن بار شو

زه بیا وایم:

ای سړیه

بنه سړیه

او بنایسته

بنکلی سړیه

گل سړیه

زه وینن نه یم

ویده یم

خه بابه مې خوزوه

زه یو فرد ددې جامعې یم

واکدار نه یم

سالار نه یم

مالدار نه یم

بادار نه یم

مسولیت ته

غاړه نه ږدم

دوی د بار کاره

لرگي دي

هېڅ وخت نه رسي منزل ته

تکفیروي مې په رښتیا

سپینو خبرو

دا د عمل ډگر ملاتي دي ازل ته

دا د زیان تورې

لښکري

او د عصیان تورې

لښکري

ورشه کښېنه دغه مړه

هېواد ولس ته

چې دلایسه یې

پچه نه اوري

په تېرو یې وخت

تېر که

وهي لافې تش په ژبه.

دا د خبرو اتلان

دا د جنگ پره قربانیان

تکراروي

دغه دوه ټکي

موږ ته يې څه؟!

او په موږ څه کی؟!

خوب کې وایم:

په شرک اوري

په موږ اوري

په کاسو، کاسو

رااوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده، برېښنا

يې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډپر تاونه

ایشوي

سمندرونه

ورورد ورور غوښوته

وړې

پلار د زوی وینوته

تېری

هر خوا ظلم او وحشت دی

بربریت د انسان گوره

ددې وخت دا ټیټ فطرته حیوان گوره

خوب کې وایم:

دوی دلاسه

ددې ښار کوترې ټولې

مړې پرتې دي

فضا ټوله

هوا ټوله

خَمکَه صفا توله

د زاغانو د وزرو چتر

لاندې

خُگپروای کاندې

یوه توره شانته

شپه ده

توده نه ده بڼه

سره ده

له مور نه زموږه

اهورا ډېره خفه ده

تل تېروځو.

أف

په اهریمن باندې د ژوند

لارې بیامومو

نو ځکه په مور شامدام

تورتم دی

غرمه غم دی

سحر غم دی

شپه لاشه چې ورځ

هم غم دی

اختر غم دی

برات غم دی

هره عاشورا

بې له دې غم دی

زړه کې وایم:

کاشکې خلاص وای

د باروتو د لمبو نه

دې تورو

لوگو نه

د کارغانو د ټونگو نه

او پنجو نه

بیا وایم:

دا هسې یوه هیله او

ارزو ده

دا ممکن به تر هغه

ناجود وي

چې د زیان تورو

لښکرو

او د عصیان تورو

لښکرو

خوله کې دا شعار

موجود وي

او تکراروي

دغه دوه ټکي

موږ ته یې څه؟!

او په موږ څه کی؟!

خوب کې وایم:

په شرک اوري

په مورې اوري

په کاسو، کاسو

راوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده، برېښنا

يې

لرزوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاونه

ايشوي

سمندرونه

بيا واييم:

لاندي ځمکه سره تې ده

پاس اسمان په وینو

رنگ دی

دلته جنگ دی

هلته جنگ دی

همداسې جنگ دی چې

بیا جنگ دی

دا خواران خو سوله په سوال

غواړي

خلق وایي زموږ د بنار

مشر ملنگ دی

کندکچکول یې دی

په غاړه

لاس یې اوږد پاتې

شوی

خیر، خیرات هر چانه

غواړي

لاس یې تنگ دی

غواړي چې دا درې وړې ماړه

کړي

دوی لپاره یې په جهان

ایبسی قلنگ دی

لومړی مړې نازوي

غوندي پرې ساتي

بل لېوانو ته یې رمې

حواله کړي

پیشوگان یې د غوښو

کوټوالیان دي

زما په اند چې:

د مشورې والایې

امیان دي.

ددې ښار وړی انسان چې

خپل تقدیر بدلوی نه شي

د جگړې خوله په جگړه ماتوی نه شي

د زور اورونه

خپل ځان خلاصوای نه شي

دا د زیان تورې

لښکرې

او د عصیان تورې

لښکرې

داد جنگ پره قربانیان

همداسې بڼه دي

تکراروي دې دا دوه

ټکي

موږ ته یې څه؟!

او په موږ څه کی؟!

خوب کې وایم:

په شړک اوري

په موږ اوري

په کاسو، کاسو

راوري

د باروتو باران

اوري.

تالنده، برېښنا

بې

لرژوي او

رژوي

د ځمکې غرونه

له ډېر تاو نه

ايشوي

سمندرونه

بيا واييم:

دې سرټنبه مغرور ته گوره

ورته توت بنکاري د ټول

انسان سرونه

راجواړه گڼي د درست

جهان ملکونه

خُمکه سپزي

اسمان سپزي

انسان سپزي

حيوان سپزي

دی د لري ورته گوري

ترينه اخلي بنه

خوندونه

دلته خو په گوتو شمېر لوی

دلان يې ودرولي

هلته هم يې دغه حال دی

تل سودا کړي په بې عدلو

په تيبټ بها د وینو

د بېوزلو

او د عدلو

پرېکوي ژبې پر بېخ

په سرونو کې چېر وي
هغه سر چې شمله ور وي
غوڅوي يې
رغړوي يې
کولوي يې
غورځوي يې
د جگړې د ملک کوڅو ته
خو راوړ کوټه سپو ته
خوب کې وایم:
دا د زیان تورې
لښکرې
د عصیان تورې
لښکرې
ددې ښار پوچې
ککړې
شیشې وولي په کانیو

بیا لتوي تورو کودنو کې

دا خپل خیرن

مخونه

هر څه انگري د لوی دربار

له ربه

دې کې پاڅېدم له خوبه

د یو بد اواز

له ضربه

اول کېناستم

بیا پرېوتم له کټه

ټول وجود مې خوله

شوی و

له هیبته

زه به لیکم خپل

خوبونه

دوی دې کېني

ترقیامته

چې اوس به بابا

غونبه ډوډی راوړي

تکراروي دې دا دوه

ټکي

موږ ته یې څه؟!

او په موږ څه کی؟!

۳۰۳	.....	ډيوه
۳۰۶	.....	زمانه
۳۰۸	.....	د وينو جامې
۳۱۳	.....	بې باکه
۳۱۸	.....	کوټی
۳۲۱	.....	د کونړ سيند ته
۳۴۳	.....	لارويه
۳۴۵	.....	شپونکی
۳۴۷	.....	د ژمي پسرلی
۳۴۹	.....	لېونيه
۳۵۱	.....	د ژمي ماښام
۳۵۳	.....	د پاڅه عمر سړی
۳۵۵	.....	زړگيه
۳۵۷	.....	سپېلنیه
۳۵۹	.....	د غور نيکه بچیه
۳۶۱	.....	ایم ورگ
۳۶۲	.....	موتی اگت
۳۶۴	.....	د ((ایم ورگ)) په هکله
۳۶۶	.....	د حسام د شعر گلورینې پانې

- ۳۶۹ ..... افغانستان
- ۳۷۲ ..... نه مریکی ممی!
- ۳۷۴ ..... که:
- ۳۷۶ ..... مادا:
- ۳۷۸ ..... اوړا
- ۳۸۰ ..... نوڼگا کلیس مبارکیه
- ۳۸۲ ..... پرنګې
- ۳۸۴ ..... نويک مارینس
- ۳۸۶ ..... شخرا
- ۳۹۰ ..... مګا
- ۳۹۲ ..... دشمن
- ۳۹۷ ..... پاک علم
- ۴۰۰ ..... کوا پرګا
- ۴۱۴ ..... های!
- ۴۱۶ ..... کی؟
- ۴۱۷ ..... بجوي جب
- ۴۲۱ ..... شريم او وطن
- ۴۲۳ ..... جبس خدمتی
- ۴۲۶ ..... احساس
- ۴۲۸ ..... تروریزم

٤٣١	آايرپم
٤٣٤	بيرغ
٤٣٦	چوچو
٤٣٨	گهې
٤٤٠	اکاډوميک
٤٤٢	خلگنې
٤٤٥	جوان آنتې
٤٤٧	امه بجوي آيس
٤٤٩	وطنس مينى
٤٥١	اى وطنم
٤٥٣	ترانا
٤٥٥	شيميس سنگري
٤٥٧	نونگا بهار
٤٥٩	پشه يي ملتس حدي
٤٦١	شونيك بوستر
٤٦٢	شاعر آيم
٤٦٤	آ اوتيس پولهه ايم
٤٦٦	داين
٤٦٧	پوين
٤٦٨	وطنس کارهنکي

.....	نامیدی مسلمان	.....	۴۶۹
.....	اما وطن	.....	۴۷۰
.....	نندی آنتی	.....	۴۷۱
.....	پشه یی جب	.....	۴۷۲
.....	وطن	.....	۴۷۳
.....	ارمنم	.....	۴۷۵
.....	اړیم	.....	۴۷۷
.....	ورچبس لشکی	.....	۴۷۸
.....	شوری	.....	۴۸۰
.....	ایر مبو	.....	۴۸۰
.....	دوخلگه	.....	۴۸۱
.....	دریکیم	.....	۴۸۱
.....	حق	.....	۴۸۲
.....	لهمه گارس شیلهه	.....	۴۸۲
.....	پشه یی جبس اوتی لغتی گه اما ولسن تی پلانونگی اشنا ببن	.....	۴۸۳
.....	یو خوب دوه انخوره	.....	۵۱۲

مننه او کور ودانی

د افغانستان ملي تحریک له هېواد پال او فرهنگپال شخصیت
بناغلي (انجنیر ذبیح الله حسام) څخه د زړه له تله مننه کوي چې د
دې اثر چاپ ته یې اوږه ورکړه. ملي تحریک ویاړي چې د علمي
اثارو د چاپ لړۍ یې پیل کړې ده. دا لړۍ به دوام لري. موږ له ټولو
درنو هېوادوالو څخه په خورا درنښت هیله کوو چې په خپل معنوي
او مادي وس د کتابونو د چاپ دا لړۍ لا پسې وغځوي.

یو ځل بیا ددې اثر له لیکوال او چاپوونکي څخه د زړه له تله مننه
کوو چې ددې اثر د لیکلو او چاپولو جوگه شول.

په فرهنگي مینه

د افغانستان ملي تحریک

چاپ شوي اثار:

- زه کابل يم
- اورا پرنگی
- تارينا لوشه
- ايم وری
- سپينې وينې
- سر خلاصي ليکونه
- يوه شپه دوه خوبونه
- د يوويشتمې پېرې انساني دلالتان
- اشيل
- يو خوب دوه انځوره
- څار

الحاج محمد حسن حسام

د افغانستان ملي تحریک

www.melitahrik.com

د خپرونو لړ: ۱۰۲

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**